T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı

SEREBRAL PALSİLİ VE SAĞLIKLI ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNDE EVLİLİK UYUMU VE ANNE BABALIK GÖREVLERİNDE ÖZ YETERLİLİK

Yüksek Lisans Tezi

Aylin BİLGİÇ

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Deniz YILDIZ

İstanbul – 2025

TEZ TANITIM FORMU

Yazar Adı Soyadı	**:**	Aylin BİLGİÇ
Tezin Dili	**:**	Türkçe
Tezin Adı	**:**	Serebral Palsili ve Sağlıklı Çocukların Ebeveynlerinde Evlilik Uyumu ve Anne Babalık Görevlerinde Öz Yeterlilik
Enstitü	**:**	İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Anabilim Dalı	**:**	Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı
Tezin Türü	**:**	Yüksek Lisans
Tezin Tarihi	**:**	07.04.2025
Sayfa Sayısı	**:**	106
Tez Danışmanları	**:**	Dr. Öğr. Üyesi Deniz YILDIZ
Dizin Terimleri	**:**	Evlilik uyumu, ebeveynlik özyeterliliği, serebral palsili çocuklar, sağlıklı çocuklar, duygusal yeterlilik, anne-baba görevleri
Türkçe Özet	**:**	Bu çalışmada serebral palsili ve sağlıklı çocuk ebeveynlerinin evlilik uyumları ve anne babalık görevlerindeki özyeterlilikleri arasındaki ilişki ve bu ilişkinin karşılaştırılması amaçlanmıştır.
Dağıtım Listesi	**:**	1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne 2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

İmzası

Aylin BİLGİÇ

T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı

SEREBRAL PALSİLİ VE SAĞLIKLI ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNDE EVLİLİK UYUMU VE ANNE BABALIK GÖREVLERİNDE ÖZ YETERLİLİK

Yüksek Lisans Tezi

Aylin BİLGİÇ

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Deniz YILDIZ

İstanbul – 2025

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Aylin BİLGİÇ

…/…/2025

T.C.

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Aylin BİLGİÇ' in **"Serebral Palsili ve Sağlıklı Çocukların Ebeveynlerinde Evlilik Uyumu ve Anne Babalık Görevlerinde Öz Yeterlilik"** adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı Çocuk Gelişimi Bilim Dalı YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan _____

Prof. Dr. Canan TANIDIR

Üye _____

Dr. Öğr. Üyesi Deniz YILDIZ

(Danışman)

Üye _____

Dr. Öğr. Üyesi Talat SARIKAVAK

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.... / .... / 20..

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu araştırma, sağlıklı ve Serebral Palsili (SP) çocuklara sahip ebeveynlerin evlilik uyumu ve ebeveynlik görevlerinde özyeterlilik düzeyleri üzerindeki etkilerini incelemektedir. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılarak yürütülmüştür. Araştırmaya toplamda 120 ebeveyn (60 sağlıklı çocuk ebeveyni ve 60 SP'li çocuk ebeveyni) katılmıştır. Katılımcılardan sosyo-demografik bilgi formu, evlilik uyumu ölçeği ve anne-babalık görevlerinde özyeterlilik ölçeği aracılığıyla veri toplanmıştır.

Araştırma bulgularına göre, sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerin evlilik uyumu puanı ($\bar{x}$=43.65, sd=11.406) SP'li çocuk sahibi ebeveynlerin evlilik uyumu puanından ($\bar{x}$=32.93, sd=13.614) anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (t=-4.674, p<.01). Sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerin genel özyeterlilik puanı ($\bar{x}$=224.12, sd=27.753), SP'li çocuk sahibi ebeveynlerden ($\bar{x}$=207.68, sd=48.898) anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (t=-2.264, p=0.025). Duygusal yeterlilik, duyarlı tepki verme, koruma, disiplin/kısıtlama yapma, oyun, öğretme ve günlük işler gibi alt boyutlarda da gruplar arasında anlamlı farklar gözlemlenmiştir.

SP'li çocuk sahibi ebeveynlerin evlilik uyumu ve ebeveynlik görevlerinde özyeterlilik seviyelerinin sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerden daha düşük olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlar, çocukların sağlık durumunun ebeveynlerin psikososyal uyumu ve ebeveynlik rollerini önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Evlilik uyumu, ebeveynlik özyeterliliği, serebral palsili çocuklar, sağlıklı çocuklar, duygusal yeterlilik, anne-baba görevleri

SUMMARY

This study examines the effects of having healthy or Cerebral Palsy (CP) diagnosed children on parents' marital adjustment and parenting self-efficacy levels. The study was conducted using a quantitative research design within the scope of the survey model. A total of 120 parents (60 parents of healthy children and 60 parents of children with CP) participated in the study. Data were collected using a socio-demographic information form, a marital adjustment scale, and a parenting self-efficacy scale.

According to the findings, the marital adjustment scores of parents with healthy children ($\bar{x}$=43.65, sd=11.406) were significantly higher than those of parents with CP-diagnosed children ($\bar{x}$=32.93, sd=13.614) (t=-4.674, p<.01). Similarly, the general self-efficacy scores of parents with healthy children ($\bar{x}$=224.12, sd=27.753) were significantly higher than those of parents with CP-diagnosed children ($\bar{x}$=207.68, sd=48.898) (t=-2.264, p=0.025). Significant differences were also observed between the groups in subdimensions such as emotional adequacy, responsive caregiving, protection, discipline/restriction, play, teaching, and daily care/structuring.

In conclusion, it was found that the marital adjustment and parenting self-efficacy levels of parents with CP-diagnosed children were lower than those of parents with healthy children. These findings suggest that the health status of children significantly affects parents' psychosocial adaptation and parenting roles.

Keywords: Marital adjustment, parenting self-efficacy, sick children, healthy children, emotional adequacy, parenting roles

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **i**
SUMMARY ..... **ii**
İÇİNDEKİLER ..... **iii**
KISALTMALAR ..... **v**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **vi**
ÖNSÖZ ..... **vii**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Aile ve Ebeveyn Kavramı 6
1.2. Evlilik Uyumu 7
1.2.1. Evlilik 7
1.2.2. Evlilik Uyumu Kavramı 7
1.2.3. Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler 9
1.2.4. Evlilik Uyumu Eksikliğinin Sonuçları 10
1.2.5. Evlilik Uyumuna İlişkin Kuramsal Yaklaşımlar 12
1.3. Öz Yeterlilik 15
1.3.1. Öz Yeterlilik Kavramı 15
1.3.2. Öz Yeterliliğin Önemi 16
1.3.3. Öz Yeterlilik Algısı 16
1.3.4. Ebeveyn Öz Yeterliliği 17
1.4. Öz Yeterlilik İnancının Etki Ettiği Süreçler 18
1.4.1. Bilişsel Süreçler 18
1.4.2. Motivasyonel Süreçler 19
1.4.3. Seçimsel Süreçler 19
1.4.4. Duygusal Süreçler 20
1.5. Evlilik Uyumuyla Öz Yeterlilik İlişkisi 21
1.6. İlgili Araştırmalar 22
1.6.1. Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar 22
1.6.2. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar 26

İKİNCİ BÖLÜM
MERTERYAL VE YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli 31
2.2. Evren ve Örneklem 31

2.3. Veri Toplama Araçları 32
2.3.1. Sosyo-Demografik Bilgi Formu 32
2.3.2. Evlilik Uyum Ölçeği 32
2.3.3. Anne-Babalık Görevlerinde Öz Yeterlilik Ölçeği 33
2.4. Verilerin Toplanması 34
2.5. İstatistiksel Analiz 35

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
BULGULAR

3.1. Araştırmanın Bulguları 37

TARTIŞMA, SONUÇLAR VE ÖNERİLER 63
KAYNAKÇA 73
EKLER 83
ÖZGEÇMİŞ 92

KISALTMALAR

%	**:**	Yüzde
Mean	**:**	Ortalama
Median	**:**	Ortanca değer
Mode	**:**	Tepe değer
n	**:**	Frekans
p	**:**	Anlamlılık
Ss	**:**	Standart Sapma
x̄	**:**	Ortalama

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Ölçeklerin normallik ve güvenilirlik analizi.....35
Tablo 2. Katılımcıların sosyo-demografik yapıları 37
Tablo 3. Katılımcıların cinsiyetlerine göre evlilik uyumları ve anne babalık görevlerinde özyeterlilik puanlarının t-test verileri 38
Tablo 4. Sağlıklı çocuk ebeveynlerinin yaşlarına göre evlilik uyumları ve anne babalık görevlerinde özyeterlilik puanlarının anova verileri 39
Tablo 5. Serebral Palsili çocuk ebeveynlerinin yaşlarına göre evlilik uyumları ve anne babalık görevlerinde özyeterlilik puanlarının ANOVA verileri.....43
Tablo 6. Sağlıklı çocuk ebeveynlerinin eğitim durumlarına göre evlilik uyumları ve anne babalık görevlerinde özyeterlilik puanlarının ANOVA verileri.....46
Tablo 7. Serebral Palsili çocuk ebeveynlerinin eğitim durumlarına göre evlilik uyumları ve anne babalık görevlerinde özyeterlilik puanlarının ANOVA verileri.....49
Tablo 8. Sağlıklı çocuk ebeveynlerinin gelir durumlarına göre evlilik uyumları ve anne babalık görevlerinde özyeterlilik puanlarının ANOVA verileri.....53
Tablo 9. Serebral Palsili çocuk ebeveynlerinin gelir durumlarına göre evlilik uyumları ve anne babalık görevlerinde özyeterlilik puanlarının ANOVA verileri.....55
Tablo 10. Katılımcıların evlilik uyumları ile anne-baba görevlerinde özyeterlilik ve alt boyutları arasındaki ilişkisine dair korelasyon verileri.....58
Tablo 11. Katılımcıların çocuklarının sağlık durumuna göre evlilik uyumları ve anne babalık görevlerinde özyeterlilik puanlarının T-Test verileri 58

ÖNSÖZ

Tez danışmanlığımı yürütmekte olan, her konuda yardımlarını gördüğüm, bilgi ve tecrübeleri ile bana yol gösteren Dr. Öğr. Üyesi Deniz YILDIZ hocama, her daim bana maddi ve manevi destek olan canım annem Emine BİLGİÇ'e canım babam Alper BİLGİÇ'e, çalışmamdaki desteğini esirgemeyen sevgili arkadaşlarım Psk. Tuğçe ÇELİKKOL'a, Uzm. Fzt. Gülsüm BUDAK'a teşekkür ederim

GİRİŞ

Evlilik doyumu, evliliğin sürdürülebilmesinde kritik bir rol oynamakta; bu kavram, dışsal ve içsel faktörlerin bütünsel bir değerlendirmesi olarak tanımlanmaktadır. Bireylerin psikolojik olarak memnun hissettiği, evliliğin fayda ve zararlarının kişisel olarak yorumlandığı bir süreç şeklinde de ifade edilebilmektedir. Evlilik uyumu ve evlilik kalitesi-uyumu gibi terimler sıkça evlilik doyumuyla eşanlamlı olarak kullanılmaktadır (Daneshpour vd., 2011; Huntington vd., 2021). Evlilik doyumu yaşayan çiftlerde, yaşam doyumunun arttığı, fiziksel ve ruhsal sağlık durumlarının olumlu yönde etkilendiği ve evliliklerin güçlü olduğu gözlemlenmiştir (Daneshpour vd., 2011; Huntington vd., 2021; Miller vd., 2013; Nadolu vd., 2020). Günlük yaşamda, eşlerin birbirleriyle ve çevreleriyle uyumlu iletişim kurarak sorunlara birlikte çözüm bulmaları, evlilik uyumunu desteklemektedir. Uyumlu evlilikler, bireyler üzerinde olumlu etkiler bırakabilmektedir (Kluwer, 2000). Evlilikler, bireylerin genel sağlık durumu, kişisel gelişimi ve mutluluğu üzerinde etkili olup, yaşam doyumunu doğrudan etkilemektedir (Hayward ve Zhang, 2006; Robles vd., 2014).

Aile, toplum düzeninin, sürekliliğinin ve kültürünün gelecek nesillere aktarılmasını sağlayan en temel kurum olarak kabul edilmektedir (Kır, 2006). Bu kurumun toplumsal bakımdan bir dizi çeşitli işlevi bulunmaktadır. Bu işlevler arasında üreme, ekonomik ihtiyaçları karşılama, statü sağlama, çocukların eğitimini planlama, dini eğitim verme, boş zaman etkinliklerini gerçekleştirme, aile üyelerinin birbirlerini korumalarını sağlama, karşılıklı sevgi ortamı oluşturma ve cinsel doyum sağlama gibi faktörler bulunmaktadır (Parlaz vd., 2012). Öz yeterlilik kavramı bu hususta ailede ön plana çıkmaktadır. Öz yeterlik algısı, bireyin gelecekte karşılaşacağı durumları yönetmek için gerekli olan davranışları organize etme ve yürütme kapasitesine ilişkin inancıdır (Bandura, 1999). Montigny ve Lacharite (2005) ebeveyn öz yeterliğini, anne ve babaların ebeveynlik ile ilgili görevleri yürütebilme ve yönetebilme yeterliklerine dair inançları olarak tanımlamaktadır. Dolayısıyla ailede öz yeterlilik kritik bir öneme sahiptir.

Literatürde genel olarak hasta ile sağlıklı çocuk ebeveynleri karşılaştırılsa da (Knecht vd., 2015; Deggelman, 2011) çoğunlukla ayrı ayrı (Shakbazi vd., 2017)

incelenmiştir. Ayrıca hasta veya sağlıklı olarak değerlendirmeksizin ilişkisel olarak evlilik uyumu ve öz yeterliliği inceleyen çalışmalar (Shahroei vd., 2021 ; Fazel Hamedani, 2021) da mevcuttur.

Sağlıklı ailelerde, yetişkinler kendi özelliklerini koruma eğilimindedirler ve şefkatli, sempatik, sıcak ve sorumluluk sahibi bireyler olarak tanımlanırlar (Huntington vd., 2021). Bu ailelerde yer alan bireyler yaratıcı, üretken ve gerçekçi olup, başarılarından dolayı kendileriyle barışık bir durumdadırlar. Psikolojik olarak sağlıklı aile üyeleri özgün bir benlik geliştirmekte ve ego sınırlarını koruma yeteneğine sahiptirler. Bu aile üyeleri, birbirlerine dürüst, güvenilir ve sevgi dolu bir yaklaşım sergilerler (Stone ve Shackelford, 2017). Ayrıca, sağlıklı aile üyeleri, etkileşimde bulunurken başkalarının özerkliğini bozmadan iletişim kurarlar ve bu sayede kendi sorunlarını diğer aile üyelerine yük olmadan çözebilirler (Kocakaya ve Çalık Var, 2018).

Öte yandan, hastalık kaynaklı uzun süreli tedaviler, sık sık hastaneye yatışlar ve sınırlamalar, psikolojik durumları etkileyerek aile işlevselliğinde bozulmalara neden olabilir. Bu durumlar, yaşamsal kısıtlamalara, aile içi rollerde değişikliklere ve iletişim problemlerine yol açabilir. Hastalıkların getirdiği endişe, kaygı ve stres gibi psikolojik durumlar da bu süreçte önemli bir rol oynar. Ayrıca, hasta ailelerde, sağlıklı ailelerde bulunan genel özelliklere zıt bir tablo ortaya çıkabilir. Bu durumda, evlilik uyumu ve öz yeterlilik konularında, sağlıklı ailelere göre farklı sonuçlar görülebilir (Knecht vd., 2015,; Deggelman, 2011).

Yavuz ve Yıkılmış (2022) engelli bireylerin ebeveynleri ile yapmış olduğu çalışmada ebeveynlerin evlilik uyum düzeylerinin düşük olduğunu saptamıştır. Eğitim düzeyi değişkeninde evlilik uyum düzeyleri erkek ebeveynler lehine, gelir düzeyi düşük olan ebeveynler lehine ve ortaokul mezunu ebeveynler lehine anlamlı farklılık göstermiştir. Yaş ve çocuğun engellilik türü değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gözlemlenmese de çalışmanın sonuçlarına göre öz yeterlilik ile evlilik uyumu arasında pozitif bir ilişki olduğu kanaatine varılmıştır.

Serebral Palsili ve sağlıklı çocuk ebeveynlerinin evlilik uyumu ve öz yeterlilik düzeylerinin karşılaştırılmasını ele alan bir çalışmanın gerekliliği, bu iki önemli kavramın bireylerin yaşam kalitesi ve aile işlevselliği üzerindeki etkilerinden kaynaklanmaktadır. Literatürde evlilik uyumu ve öz yeterlilik ayrı ayrı ele alınmış

veya genellikle hasta ve sağlıklı bireylerin ebeveynleri genel anlamda karşılaştırılmış olsa da bu iki faktörün birbirine olan ilişkisini ve hastalık durumunun bu ilişkiye nasıl etki ettiğini bütüncül bir şekilde değerlendiren çalışmalar sınırlıdır. Özellikle hastalık gibi kronik stres faktörlerinin, aile işlevselliğini bozarak evlilik uyumu ve öz yeterliliği nasıl şekillendirdiğini anlamak, bireylerin ve ailelerin psikososyal destek ihtiyaçlarını belirlemek açısından kritik öneme sahiptir. Dolayısıyla bu çalışma, hasta çocuk ebeveynlerinin evlilik uyumu ve öz yeterlilik düzeylerini sağlıklı çocuk ebeveynleriyle karşılaştırarak, bu iki grup arasındaki olası farklılıkları ve etkileyen faktörleri ortaya koymayı amaçlamakta hem literatüre katkı sağlamayı hem de aile dinamiklerini güçlendirmeye yönelik öneriler sunmayı hedeflemektedir.

Bu ebeveynlerin evlilik uyumu ile öz yeterlilik düzeyleri incelenecek ve Serebral Palsili ve sağlıklı çocuk ebeveynleri bu hususta karşılaştırılacaktır. Dolayısıyla çalışmada Serebral Palsili ve sağlıklı çocuk ebeveynlerinin evlilik uyumları ile anne babalık görevlerinde öz yeterlilikleri arasındaki ilişki ve serebral palsili ve sağlıklı karşıtlığının tespit edilmesi amaçlanacaktır.

Serebral Palsili ve sağlıklı çocuk ebeveynleri arasında evlilik uyumu ve anne babalık görevlerinde öz yeterlilik düzeylerinin karşılaştırılması, aile dinamiklerinin, psikolojik iyi halin ve çocuk gelişiminin anlaşılmasına yönelik kapsamlı bir perspektif sunması sebebiyle büyük öneme sahiptir. Bu karşılaştırma, aile içi ilişkilerdeki farklılıkları ortaya koymak ve çeşitli stres faktörleri altında evlilik uyumu ile öz yeterlilik arasındaki ilişkiyi değerlendirmek açısından da önemlidir. Aynı zamanda yapılacak olan araştırma, sağlık hizmeti sağlayıcıları ve danışmanlar için, Serebral Palsili çocuğa sahip ailelere yönelik daha etkili destek ve müdahale stratejileri geliştirmek amacıyla da kaynak olarak nitelendirilebilecek düzeyde olacaktır. Bu bağlamda evlilik uyumu ve öz yeterlilik düzeylerinin karşılaştırılması, ailelerin sağlık koşulları altında nasıl işlev gösterdiklerini anlamak ve aile destek sistemlerini güçlendirmek için temel bir araştırma alanı olması sebebiyle de sonraki çalışmalara kaynak niteliği taşıyacaktır.

Bu araştırmada, Serebral Palsili ve sağlıklı çocuklara sahip ebeveynlerin evlilik uyumu anne babalık görevlerinde öz yeterlilik düzeyleri arasındaki farkların incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda, Serebral Palsili çocuk ebeveynlerinin yaşadıkları stres ve psikolojik yüklerin evlilik uyumu ve öz yeterlilik algılarını nasıl

etkilediği; buna karşılık sağlıklı çocuk ebeveynlerinin evlilik uyumu ve öz yeterlilik düzeyleri ile karşılaştırılması bu çalışmanın temel problem cümlesini oluşturmaktadır.

Bu araştırmanın alt problemleri ise şu şekildedir;

- Serebral Palsili çocuk ebeveynleri ile sağlıklı çocuk ebeveynlerinin evlilik uyumu düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Serebral Palsili çocuk ebeveynleri ile sağlıklı çocuk ebeveynlerinin anne babalık görevlerinde öz yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Sağlıklı çocuk ebeveynlerinin evlilik uyumu ve anne babalık görevlerinde öz yeterlilik algıları arasındaki ilişki nedir?
- Serebral Palsili ve sağlıklı çocuk ebeveynlerinin eğitim, gelir düzeyi ve diğer sosyo-demografik değişkenlerinin evlilik uyumu ve anne babalık görevlerinde öz yeterlilik düzeylerine etkisi var mıdır?

Bu araştırma kapsamında, aşağıdaki hipotezlere yanıt aranacaktır:

- H1: Serebral Palsili ve sağlıklı çocuk ebeveynlerin evlilik uyumları ve anne babalık görevlerinde öz yeterlilikleri arasında anlamlı ilişki vardır.
- H2: Sağlıklı çocuk ebeveynlerinde evlilik uyumu ve anne babalık görevlerinde öz yeterlilik düzeyleri daha yüksektir.

Bu çalışmanın kavramsallaştırılması ve uygulanmasıyla ilişkili temel olarak öngörülen varsayımlar aşağıda belirtilmektedir:

- Bu araştırma, kullanılan ölçme araçları ve ölçtükleri özellikler bakımından geçerli ve güvenilir olacaktır.
- Araştırmaya katılan bireyler uygulanan ölçekleri içten ve objektif olarak dolduracaklardır.
- Araştırmanın çalışma grubu evreni temsil edici nitelikte olacaktır.

Aşağıda bu çalışmada kullanılan araştırma metoduyla ilişkili sınırlılıklar sıralanmıştır:

- Araştırma verileri, İstanbul'da bir özel eğitim kurumunda eğitim almakta olan Serebral Palsili ve sağlıklı çocuk ebeveynleri ile sınırlı olacaktır.
- Serebral Palsili ve sağlıklı çocuk ebeveynlerinin evlilik uyumu ve öz yeterlilikleri ile ilgili elde edilen veriler; Evlilik Uyum Ölçeği ve Anne-Babalık Görevlerinde Öz Yeterlilik Ölçeği ile sınırlı olacaktır.
- Çalışma sonrası veya öncesi elde edilen veriler ile farklılık göstermesi sebebiyle araştırmadan elde edilen veriler yapıldığı yılı kapsayacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Aile ve Ebeveyn Kavramı

Aile, tarih boyunca çeşitli disiplinler tarafından incelenmiş, toplumun en temel ve en küçük sosyal birimi olarak kabul edilmiştir (Parsons, 1955). Aile, biyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel süreçlerin bir arada yaşandığı, bireylerin toplumsal rollerini öğrendiği ve aktardığı bir yapı olarak tanımlanmaktadır (Cowan ve Cowan, 2002). Ailenin en önemli işlevlerinden biri, bireylerin toplum içinde rollerini öğrenmeleri ve toplumsal normlara uygun davranışlar geliştirmeleridir (Parsons, 1955). Ayrıca aile, bireylerin psikososyal gelişiminde önemli bir rol oynar ve toplumsal düzenin devamlılığı açısından kritik bir yapıdır (Bowen, 1978).

Ebeveynlik ise ailenin merkezinde yer alan bir rol olarak, çocuğun gelişimini destekleme ve onu topluma hazırlama sorumluluğunu içermektedir (Bornstein, 2002). Ebeveynlik, yalnızca biyolojik bir süreç olmaktan öte, psikososyal ve kültürel boyutları da olan karmaşık bir süreçtir (Belsky, 1984). Ebeveynler, çocukların fiziksel, duygusal, sosyal ve bilişsel gelişimlerini desteklemekle yükümlüdür. Bronfenbrenner (1979), ebeveynlerin çocuklarının gelişimini destekleme biçimlerinin çevresel faktörlerden etkilendiğini belirtmiş ve bu süreçte aile yapısının önemine vurgu yapmıştır.

Ebeveyn kavramı hem biyolojik anne ve babaları hem de bakım veren diğer kişileri kapsayan bir tanımdır (Lamb, 2010). Ebeveynlerin rolü, çocukların kişilik gelişimi, sosyal becerileri ve akademik başarıları üzerinde derin etkiler bırakmaktadır (Maccoby ve Martin, 1983). Özellikle erken çocukluk döneminde ebeveynlerin sıcak, duyarlı ve tutarlı bir şekilde çocuklarına yaklaşmaları, çocukların güvenli bir bağlanma geliştirmesine ve ileriki yaşamlarında daha sağlıklı sosyal ilişkiler kurmalarına katkıda bulunur.

Sonuç olarak, aile ve ebeveynlik, bireylerin hem toplumsal hem de bireysel düzeyde gelişimini destekleyen temel kavramlardır. Ailenin işlevselliği ve ebeveynlerin çocuklarına sunduğu destek, bireylerin yaşamları boyunca taşıyacakları sosyal, duygusal ve bilişsel becerilerin temelini oluşturmaktadır.

1.2. Evlilik Uyumu

1.2.1. Evlilik

Evlilik hem bireysel hem de toplumsal anlamda büyük bir öneme sahip olan, kuşaklar boyu araştırmacıların ve teorisyenlerin dikkatini çeken bir olgudur. Özgüven (2014) evliliği, bireyin kendini gerçekleştirme sürecine katkıda bulunan ve neslin devam etmesini sağlayan temel bir sosyal kurum olarak nitelendirmektedir. Bu kurum, eşler arasındaki duygusal bağlılık sayesinde güç kazanmakta ve bireylerin hem ruhsal hem de fiziksel ihtiyaçlarını karşılamaktadır (Özaydınlık, 2014). İnsanlık tarihinde toplumların temel taşlarından biri olarak kabul edilen evlilik, kültürden kültüre farklılık gösterse de kadın ve erkek arasında resmi bir birliktelik olarak evrensel bir kabul görmüştür (Berscheid ve Regan, 2005; Tarhan, 2012). Ayrıca, evlilik yasalarla belirlenen sınırlar içinde, toplumsal kurallara uygun bir biçimde kadın ve erkeğin haklarını ve ilişkinin sürekliliğini koruyan resmi bir sistem olarak işlev görür (Güner, 2014).

1.2.2. Evlilik Uyumu Kavramı

Evlilik hem bireysel hem de toplumsal açıdan önemini korumaya devam eden, tarihsel süreç boyunca birçok akademisyen tarafından incelenmiş bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Özgüven (2014) evliliği, bireyin kendini gerçekleştirmesine ve neslinin devamına olanak sağlayan temel bir sosyal kurum olarak tanımlar. Bu kurum, eşler arasındaki duygusal bağa dayanarak işlerlik kazanır (Özaydınlık, 2014). Evlilik, farklı kültürlerde farklı şekillerde yaşanmakla birlikte, evrensel olarak kabul edilen, kadın ve erkek arasında resmi ve yasal bir birliktelik şeklidir (Berscheid ve Regan, 2005. Güner (2014) evliliği, toplumsal normlara uygun bir biçimde yasalarla tanımlanan, bireylerin haklarını ve ilişkinin sürekliliğini koruyan bir sistem olarak ifade eder.

Locke (1959) evlilik uyumunu, eşlerin birbirleriyle ve evliliğin geneliyle uyum sağlamalarını, anlaşmazlıklar karşısında memnun edici çözümler bulmalarını ve bireysel sınırlara saygı göstermelerini içeren bir süreç olarak açıklar. Bu kavram, evliliğin kalitesini, doyumunu ve istikrarını kapsayan daha geniş bir çerçeveye oturtulurken, bazı sosyal bilimciler bu terimlerin farklı yönlerini vurgular (Erbek vd., 2005). Evlilik doyumu, partnerlerin evliliklerinden duydukları karşılıklı

memnuniyetle ilişkilendirilirken, evlilik uyumu, eşlerin farklı kişilik özelliklerine rağmen yaşamın değişen koşullarına nasıl uyum sağladıklarını ve ortak amaçlar için nasıl işbirliği yaptıklarını gösterir (Spanier, 1976). Gürsoy (2004. 77-78) uyumlu bir evliliği, partnerler arasında sağlıklı iletişimin sürdüğü, büyük anlaşmazlıkların yaşanmadığı ve ortaya çıkan sorunlara her iki eşin de memnun olduğu çözümler getirildiği bir ilişki olarak tanımlar. Şener (2002), eşlerin birbirleriyle iletişimlerinin yanı sıra, ortak değer ve amaçlar, karar verme süreçleri ve günlük yaşamın çeşitli yönlerinde birlikte düşünüp hareket etmelerinin önemine dikkat çeker. Duman (2012) ise evlilik uyumunun, değişken yaşam koşulları karşısında eşlerin birbirlerinin ihtiyaç ve beklentilerine uyum sağlama çabalarını kapsadığını belirtir.

Evlilik uyumu, çiftlerin evlilik hayatlarındaki çeşitli yönlerde ihtiyaçlarının karşılanması ve mutabakata varılabilmesiyle farklılık gösterir. Özgüven (2014) evlilik uyumunu etkileyen alanları şu şekilde listeler:

- Kişiler arası ilişkiler: Eş, akrabalar ve arkadaşlarla olan ilişkiler.
- Ruhsal yaşantı ve maneviyat: Bireylerin ruhsal ve manevi değerleri ile ilgili uyum.
- Sosyal hayat: Çiftlerin sosyal çevre ile etkileşimleri ve sosyal aktivitelerdeki uyumu.
- Partnerler arasındaki karşılıklı tutum ve davranışlar: Birbirlerine karşı sergiledikleri tutum ve davranışların uyumu.
- Birbirlerini tamamlama ve bütünlük derecesi: Çiftlerin birlikteyken oluşturdukları bütünlük ve birbirlerini nasıl tamamladıkları.
- Cinsel yaşam: Çiftlerin cinsel ilişkilerinin tatmin edici olması ve bu alandaki uyumları.

Evlilik uyumu, evli bireylerin birlikte yaşadıkları uyumun sonucu olarak evliliklerinde hissettikleri memnuniyet ve mutluluk olarak tanımlanabilir (Akar, 2005). Uyumlu evliliklerde bulunan çiftler hem fizyolojik hem de psikolojik açıdan daha sağlıklı ve uzun bir ömür sürme eğilimindedir (Wilson ve Smallwood, 2008). Bu durum, evlilik uyumunun sadece duygusal bir tatmin olmadığını, aynı zamanda bireylerin genel sağlık durumları üzerinde de önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

1.2.3. Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler

Evlilik uyumu, eşlerin evlilik sürecinde birçok farklı alanda karşılanan ihtiyaçlar ve ulaşılan anlaşmaların niteliğiyle değişebilmektedir. Özgüven (2014) evlilik uyumunu etkileyen faktörleri şöyle sıralar:

- Kişilerarası İlişkiler: Eşler, akrabalar veya arkadaşlarla olan ilişkiler.
- Ruhsal Yaşantı ve Maneviyat: Eşlerin ruhsal ve manevi değerlere olan yaklaşımları.
- Sosyal Hayat: Çiftlerin sosyal çevreleriyle olan etkileşimleri.
- Karşılıklı Tutum ve Davranışlar: Partnerlerin birbirlerine karşı gösterdikleri davranışlar.
- Birbirlerini Tamamlama ve Bütünlük: Çiftlerin birlikte oluşturdukları uyum ve bütünlük.
- Cinsel Yaşam: Eşler arasındaki cinsel ilişkinin sağlığı ve tatmini.

Akar (2005) tarafından ifade edildiği üzere, evlilik uyumu, eşlerin birlikte yaşadıkları uyumun bir sonucu olarak evliliklerinde hissettikleri memnuniyet ve mutlulukla ölçülebilir. Wilson ve Smallwood (2008) çalışmalarında, evlilik uyumu yüksek olan çiftlerin hem fizyolojik hem de psikolojik olarak daha sağlıklı ve uzun ömürlü olduğunu belirtmişlerdir.

Çelik ve Tümkaya (2012) gibi diğer araştırmacılar da evlilik uyumunu çeşitli iş değişkenleri ile ilişkilendirmiş ve sosyo-demografik etmenlerin evlilik uyumuna etkilerini incelenmiştir. İlk kez evlenenlerle kıyaslandığında, yeniden evlenenlerin evlilik doyumunun daha yüksek olduğunu gözlemlemişlerdir. Aynı zamanda, evlilik süresi ve çocuk sayısı arttıkça evlilikle ilgili problemlerin ve cinsel sıkıntıların da arttığı belirlenmiştir.

Evlilikteki başlangıç döneminde, eşlerin gerçekleştirmesi beklenen görevler, evlilikten alınan doyum üzerinde belirleyici olabilmektedir. Bu görevler arasında, çiftlerin birbirlerine sevgi ve şefkatlerini ifade etmeleri, iletişimlerini olgunlaştırmaları, toplumsal ve yasal yükümlülükleri yerine getirmeleri, sosyal ilişkilerini geliştirmeleri ve maddi ihtiyaçların güvenli bir şekilde karşılanması yer

alır (Demiray, 2006). Çiftlerin bu görevleri başarıyla yerine getirmeleri, evlilik uyumunu ve dolayısıyla memnuniyetlerini artırabilir.

Evlilik uyumu üzerine etki eden çeşitli faktörler bulunmaktadır. Bu faktörlerin başında çiftler arasında düşünce birliği ve düşünce ayrılıklarını çözmek için kullanılan stratejiler gelir. Ayrıca, evlilikten duyulan memnuniyet ya da hayal kırıklığı, evliliği sürdürme veya sonlandırma düşünceleri de bu uyum üzerinde etkili olabilir (Yalçın, 2014). Eşlerin birbirlerine yönelik şikayetlerin ifade edilme biçimi ve evlilikten alınan hazzın öznel olarak değerlendirilmesi de evlilik uyumunu belirleyen unsurlar arasında yer alır.

Evlilikte karşılaşılan problemlere neden olan farklılıklar, bireylerarası gerilim ve kişisel kaygılar, çiftin birbirleriyle olan doyumları, beraberlikleri ve önemli konularda görüş birliği de uyumun sağlanmasında kritik rol oynamaktadır (Çelik, 2014).

Özgüven (1992) ise evlilik uyumuna etki eden faktörleri daha geniş bir perspektifte değerlendirir. Bu faktörlere, ebeveynlerin evlilikten aldıkları mutluluk düzeyi, cinsiyetle ilgili rollerdeki yetişme seviyesi, evlenme yaşı, nişanlılık dönemi ve evliliğin ilk yıllarında çiftler arası uyumun sağlanması girer. Ayrıca, evlilik durumunun arkadaşlar ve aile tarafından onaylanma seviyesi, toplumsal statü ve eğitim düzeyinin benzerliği ile yüksekliği, çocukluk döneminde ebeveynlerle olan ilişkiler de bu unsurlar arasındadır. Bu faktörlerin her biri, evlilik içerisindeki uyumu etkileyebilecek önemli değişkenler olarak kabul edilir ve bu unsurların dikkate alınması, evlilik ilişkisini güçlendirebilir ve evlilik doyumunu artırabilir.

1.2.4. Evlilik Uyumu Eksikliğinin Sonuçları

Evlilik uyumu, eşlerin karşılıklı ihtiyaçlarını tatmin ederek, ilişki içerisinde sağlıklı bir denge kurabilmelerini ifade eder. Bu kavram, çiftlerin duygusal, sosyal, cinsel ve ekonomik alanlardaki uyumunu içerir (Spanier, 1976). Evlilik uyumu eksikliği ise, bu dengeyi sağlayamayan çiftlerde ortaya çıkan çeşitli bireysel ve toplumsal sorunlara yol açabilir. Literatürde, evlilik uyumu eksikliğinin sonuçları psikolojik, sosyal ve toplumsal bağlamlarda ele alınmaktadır.

Evlilik uyumu eksikliğinin en belirgin sonuçlarından biri, bireylerin psikolojik iyi oluşlarının olumsuz etkilenmesidir. Araştırmalar, evlilikteki uyumsuzluğun

bireylerde depresyon, anksiyete ve stres seviyelerini artırdığını ortaya koymaktadır (Whisman ve Uebelacker, 2009). Çiftlerin sürekli çatışma içinde olması ve bu çatışmaların yapıcı şekilde çözülememesi, bireylerin kendilerini değersiz hissetmesine ve özgüven kaybına neden olabilir (Beach ve Whisman, 2012). Ayrıca, evlilik uyumunun düşük olduğu çiftlerde duygusal tükenme ve tatminsizlik yaygın olarak gözlemlenmektedir (Karney ve Bradbury, 1995).

Evlilikte uyumun eksik olması, sadece bireyleri değil, çiftin aile çevresini ve özellikle çocukları da etkiler. Çocuklar üzerinde yapılan araştırmalar, ebeveynler arasındaki çatışmaların çocukların duygusal ve davranışsal problemler geliştirmesine neden olduğunu göstermiştir (Cummings ve Davies, 2010). Bu çocuklar genellikle güvenli bağlanma geliştirmekte zorlanır ve uzun vadede sosyal ilişkilerinde zorluklar yaşayabilirler. Ebeveynler arasındaki uyumsuzluk, çocukların akademik başarılarını ve arkadaşlık ilişkilerini de olumsuz etkileyebilir (Grych ve Fincham, 2001).

Evlilik uyumunun düşük olması, bireylerin fiziksel sağlıklarına da zarar verebilir. Uzun süreli stres ve çatışmalar, bağışıklık sistemi üzerinde olumsuz etkiler yaratabilir ve kalp-damar hastalıkları riskini artırabilir (Robles ve Kiecolt-Glaser, 2003). Ayrıca, evlilikteki stres, bireylerin sağlıksız başa çıkma mekanizmalarına yönelmesine (örneğin, sigara veya alkol kullanımı) yol açabilir (Kiecolt-Glaser vd., 1997).

Evlilik uyumu eksikliği, bireylerin iş performansını ve ekonomik üretkenliğini de etkileyebilir. Sürekli evlilik sorunları ile uğraşan bireyler, işyerinde konsantrasyon problemleri yaşayabilir ve bu durum kariyerlerinde gerilemelere neden olabilir (Stevens ve Stewart, 2006). Ayrıca, boşanma gibi uyumsuz evliliklerin bir sonucu olan durumlar, ekonomik olarak maliyetli süreçler yaratabilir.

Evlilik uyumu eksikliği, toplumsal düzeyde de etkiler doğurabilir. Literatür, uyumsuz evliliklerin daha yüksek boşanma oranlarına yol açtığını ve bunun da toplumun aile yapısını zayıflattığını göstermektedir (Amato, 2010). Boşanma, yalnızca çiftler için değil, aynı zamanda geniş aile üyeleri ve sosyal çevreler için de stresli bir süreçtir. Bununla birlikte, evlilik uyumundaki eksikliklerin, bireylerin toplumsal rollerini yerine getirmede zorlanmalarına neden olduğu, bu durumun ise toplumsal işlevselliği olumsuz etkilediği belirtilmektedir (Cherlin, 2004).

Evlilik uyumu eksikliğinin bireyler, aileler ve toplum üzerindeki çok boyutlu etkileri, bu konunun önemini açıkça ortaya koymaktadır. Hem bireysel hem de toplumsal düzeyde ortaya çıkan bu olumsuz sonuçlar, evlilik uyumunu artırmaya yönelik müdahalelerin gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, evlilik danışmanlığı, aile terapisi ve iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik eğitimler, evlilik uyumu eksikliğini azaltmada etkili yöntemler arasında yer almaktadır (Halford vd., 2001).

1.2.5. Evlilik Uyumuna İlişkin Kuramsal Yaklaşımlar

Evlilik uyumu, çeşitli kuramlar tarafından farklı açılardan ele alınmış ve bu kuramlar evlilik uyumunu çeşitli değişkenler üzerinden açıklamaya çalışmıştır.

Sevginin Evrimi Kuramı: Wilson'ın (1981) "Sevginin Evrimi Kuramı"na göre, sevgi üç temel içgüdüden kaynaklanmaktadır: koruma, korunma ve cinsel dürtüler. Bu kuramda, evlilik içinde eşlerin birbirine karşı koruyucu davranışları, çocukluk dönemlerinde annelerinden bekledikleri korunma ihtiyacının eşlere aktarılması ve erkeklerin annelerine benzeyen kadınlarla evlenme eğilimleri ele alınmaktadır; bu da cinsel dürtülerin üreme ve çoğalma ihtiyacıyla birleştiğinde evlilikteki sevgi ve bağlılığın temel dinamiklerini oluşturduğunu öne sürer (akt. Hortaçsu, 2012).

Kişilerarası İletişime Dair Sosyal Biliş Teorisi: Miller ve Steinberg (1975) tarafından geliştirilen teori, evlilik ilişkisinde partnerlerin birbirleri hakkında oluşturdukları düşünceler, inançlar ve tutumlar üzerine odaklanır. Bu teoriye göre, eşler birbirlerini tanıdıkça ve yeni deneyimler yaşadıkça, bu bilgileri birbirlerine dair inanç ve tutumlar olarak kendi bilgi bankalarına eklerler ve bu birikimler üzerinden iletişimlerini şekillendirirler. Eşlerin birbirlerini olduğu gibi kabul etmeleri ve yargısız bir şekilde karşılıklı iletişimi sürdürmeleri, evlilik doyumunu artırır. Bu süreç, evlilikte eşitlikçi bir ortamın oluşmasına katkı sağlar ve sonuç olarak evlilik yaşantılarının kalitesini yükseltir (akt. Gökmen, 2001).

Romantik Aşk Kuramı: Walster (1978) aşkı, sosyal öğrenme kuramı çerçevesinde ele alarak, bireylerin toplum içindeki iletişim kanalları aracılığıyla aşk hakkında bilgi edindiklerini ve bu bilgilerle aşka dair algılarını şekillendirdiklerini öne sürer. Bireyler, bu öğrenme sürecinde, âşık olabilecekleri kişi tiplerini tanımlar

ve bu tanımlara uyan birisiyle karşılaştıklarında âşık olduklarını hissederler. Bu kurama göre, öğrenilen aşk modellerine benzeyen birisiyle evlenen bireylerin evlilik uyumlarının yüksek olması beklenir. Bu, bireylerin aşk ve evlilik tercihlerinin büyük ölçüde öğrenilmiş sosyal kalıplar ve beklentiler tarafından şekillendirildiğini gösterir (akt. Ersanlı ve Kalkan, 2008).

Psikodinamik Model: Psikodinamik yaklaşım, bireylerin bilinçli veya bilinçdışı olarak, narsistik ihtiyaçlarını karşılayabilecek potansiyeli olan eşleri aradıklarını öne sürer. Bu yaklaşıma göre, baskın veya asabi karakter özelliklerine sahip bireyler, boyun eğici veya mazoşist eğilimleri olan kişilerle uyumlu bir evlilik sürdürebilir. Eşler, kendi egolarının ideallerini destekleyebilecek ve kendi ihtiyaçlarını tatmin edebilecek partnerleri tercih ederler. Bu, egoların benzer gereksinimlere sahip olduğu durumlarda çiftlerin bir araya gelmesini ve evlilik yolunda ilerlemesini kolaylaştırır (Segraves, 2012).

Biyolojik Kökenli Bağlanma Kuramı: Ainsworth ve Bowlby'nin (1979) geliştirdiği bağlanma kuramı, evlilik uyumunu partnerlerin psikoseksüel gelişim süreçlerine göre ele alır. Bu kurama göre, erken çocukluk döneminde karşılaşılan problemler veya eksiklikler, bireylerin yetişkinlikteki romantik ilişkilerini de etkileyebilir. Eğer bu sorunlar telafi edilmezse, evlilik ilişkisine olumsuz yansımaları olabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda, mutlu ve çözümlemelerle dolu bir çocukluk geçiren bireyler, geçmişte çözülemeyen çatışmalarla yetişkinliğe adım atanlara göre daha yüksek evlilik uyumuna sahip olmaktadır. Bebeklik döneminden itibaren annesi başta olmak üzere diğer yakın ilişkilerinde güven ve yakınlık hissi geliştiren bireyler, romantik ilişkilerinde de benzer olumlu deneyimleri tekrarlamaya meyilli olurlar (akt. Scott ve Cordova, 2002).

Sosyal Öğrenme Modeli: Thibaut ve Kelley'nin (1959) sosyal mübadele teorisine dayanan model, ikili ilişkilerde karşılıklı olarak gelişen bağımlılık davranışını tanımlar. Bu modele göre, partnerler birbirlerine olan bağımlılıkları ve ilişkilerinden aldıkları doyum arasında farklı anlamlar bulunmaktadır. Bir evlilik çok uyumlu olmasa bile, eşlere duyulan yüksek bağımlılık nedeniyle ilişkileri sürdürülebilmektedir. Evliliğin devamında önemli olan iki ana faktör, karşılaştırma düzeyi ve alternatifler için karşılaştırma seviyesidir. Karşılaştırma düzeyi, bireylerin deneyim ve gözlemlerine dayanarak ilişkilerini ne kadar doyumlu veya doyumsuz

bulduklarını gösterir. Evli bireyler bu düzeyin üstüne çıktıklarında ilişkilerinden doyum almaktadır; ancak bu seviyenin altında kalanlar evliliklerinden yetersiz doyum almaktadır. Alternatifler için karşılaştırma düzeyi ise, bireylerin mevcut ilişkilerinden aldıkları doyumu, başka biriyle evli olsalardı alacakları tahmini doyumla karşılaştırmalarını ifade eder. Bu düzeyin altında kalan ilişkilerde, eşler ilişkilerini sürdürme konusunda zorluk yaşayabilir. Eşler, ilişkilerini sürdürme kararını verirken bu karşılaştırma düzeylerini temel alır (akt. Hortaçsu, 2012).

Evlilikte Yükleme Kuramı: Fincham ve Bradbury (1987) tarafından geliştirilen kurama göre, eşler evlilik yaşantılarında karşılaştıkları sorunları nedensellik ve sorumluluk yükleme olmak üzere iki temel bağlamda değerlendirmektedirler. Nedensellik yükleme, bir çatışmanın veya problemli davranışın nedenini araştırırken, sorumluluk yükleme ise olaydan veya davranıştan kimin sorumlu olduğuna odaklanır. Eşler bu süreçte içsel veya dışsal sebepler atfederler ve bu sebeplerin ne kadar yaygın, belirgin ve tutarlı olduğu ilişkilerinde çeşitli sorunlara yol açabilmektedir. Kuramcılara göre, bu yükleme biçimleri evlilik uyumunu olumsuz etkileyebilir. Ayrıca, bu örüntüler evliliğin ilk yıllarında şekillenmekte, nedensellik yüklemeler zaman içinde sorumluluk yüklemelere dönüşmekte ve bu süreç eşlerin evlilikten aldıkları doyumun azalmasına neden olmaktadır (Bradbury vd., 2000).

Lewis ve Spanier' in Uyumlu Evlilik Modeli: Lewis ve Spainer'in (1979) detaylı araştırmalarının ardından ortaya koydukları Uyumlu Evlilik Modeli, evlilik kalitesi, istikrarı ve uyumu üzerinde etkili olduğu düşünülen üç ana değişkeni içerir: sosyal ve bireysel kaynaklar, yaşam tarzındaki memnuniyet ve evlilik ilişkisinden elde edilen ödüller. Bu modelde, sosyal ve bireysel kaynaklar eşlerin özgüven, ruhsal ve fiziksel sağlık gibi kişisel özellikleri ile ilişkisel yeteneklerini kapsar. Yaşam tarzındaki memnuniyet ise bireylerin sosyal çevresinden aldığı destek, toplumsal konumu ve iş hayatındaki tatmin düzeyi ile ölçülür. Evlilikten elde edilen ödüller, eşler arasındaki etkili iletişim ve bu iletişimin miktarı ve uygunluğu ile doğrudan ilişkilidir; bu ödüller, partnerlerin evlilikten aldıkları tatmini ve ihtiyaçlarının ne derece karşılandığını gösterir. Ayrıca, evlilik uyumunu etkileyen diğer önemli faktörler arasında eşlerin birbirlerine gösterdikleri olumlu tutumlar, aile içindeki rollerin uyumu ve birlikte geçirilen zamanın kalitesi yer alır (akt. White vd., 2018).

Bu model, evliliklerin sağlıklı işleyişi için kritik olan dinamikleri ve değişkenleri aydınlatmaktadır.

1.3. Öz Yeterlilik

1.3.1. Öz Yeterlilik Kavramı

Albert Bandura, "Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change" başlıklı 1977 tarihli çalışmasında öz yeterlilik terimini ilk kez tanıtmıştır (Bandura, 1977). Bu kavram, daha sonra 1986'da Bandura'nın sosyo-bilişsel teorisine entegre edilmiştir. Öz yeterlilik, bir bireyin gerekli becerileri organize etme ve bunları başarılı bir şekilde uygulayabilme kapasitesine olan inancını ifade eder (Bandura, 1994).

Öz yeterlilik inancı, bireyin duygularını, düşüncelerini, motivasyonunu ve nasıl motive olduğunu şekillendirir (Üredi ve Üredi, 2005). Bu inanç, bireylerin yaşamlarındaki eylemleri, nasıl motive olacaklarını ve kendilerini nasıl yönlendireceklerini belirler. Güçlü bir öz yeterlilik inancına sahip bireylerin, yaşamda başarı ve mutluluk kazanma şansları önemli ölçüde artmaktadır (Kiremit, 2006).

Öz yeterlilik inancı, bireylerin yeni şeyler denemesine, farklı başarılar elde etmesine ve bu kazanımları yaşamda uygulamasına olanak tanır. Eğitim ortamında, motivasyonu düşük ve başarı beklentisi olmayan öğrenciler, yeni kazanımlar elde etmek için çaba göstermezler. Bu öğrenciler, genellikle sorunları kendilerinde bulur ve bu da başarısızlık, mutsuzluk ve içe kapanıklık gibi sonuçlara yol açabilir. Öz yeterliliği geliştirmek, bu tür öğrenciler için hayati öneme sahiptir ve gerekli destek sağlandığında, öğrencilerin başarılı olmalarına yardımcı olabilir (Kotaman, 2008).

Öz yeterlilik, sadece bireyin davranışlarını kontrol etmekle kalmaz, aynı zamanda düşünce süreçlerini düzenleme konusunda da önemlidir. Öz yeterlilik inancı, bireyin mevcut koşullar ve sahip olduğu yeteneklerle neler yapabileceğini gösteren içsel bir motivasyon kaynağıdır (Bandura, 1994). Bu inanç, bireyin doğrudan deneyimlerden edindiği bilgiler, dolaylı deneyimler, sözel ikna ve psikolojik durumlar gibi dört temel unsurdan oluşur.

1.3.2. Öz Yeterliliğin Önemi

Öz yeterlilik, Albert Bandura'nın sosyal öğrenme teorisinin bir parçası olarak geliştirilmiş bir kavramdır ve bireylerin kendi yeteneklerine olan inançlarını ifade eder. Bu kavram, bireylerin yeni görevler ve zorluklar karşısındaki performanslarını ve çaba gösterme süreçlerini büyük ölçüde etkiler. Öz yeterlilik, bir kişinin kendine olan güvenini, karşılaştığı zorlukları aşma kapasitesini ve motivasyonunu doğrudan etkileyerek hem kişisel hem de profesyonel yaşamda başarıya ulaşmasını sağlar (Arseven, 2016).

Öz yeterliliğin önemi, çeşitli yaşam durumlarındaki başarılarla doğrudan ilişkilidir. Yüksek öz yeterlilik inancına sahip bireyler, zorlu görevlere daha istekli yaklaşır, başarısızlıkla karşılaştığında daha az yılgınlık gösterir ve engelleri aşma konusunda daha kararlıdır. Bu özellikler, bireyin başarılı olmasında kritik rol oynar. Ayrıca, öz yeterlilik, stres yönetimi ve problem çözme becerilerini de olumlu yönde etkiler, bu da bireylerin zorlayıcı durumlar karşısında daha esnek olmalarını sağlar (Korkut ve Babaoğlan, 2012).

Eğitim, spor, iş dünyası ve kişisel ilişkiler gibi birçok alanda öz yeterliliğin güçlendirilmesi, bireylerin performansını ve genel yaşam tatminini artırabilir. Bu nedenle, bireylerin öz yeterlilik düzeylerini artıracak stratejiler geliştirmek, öğretmenler, psikologlar ve yöneticiler için önemli bir hedef olmalıdır. Öz yeterlilik inancını geliştirmek için pozitif geri bildirimler, başarıya yönelik hedefler belirlemek ve model alma gibi sosyal öğrenme teorisinin unsurlarından yararlanılabilir.

1.3.3. Öz Yeterlilik Algısı

Öz yeterlilik algısı, bireylerin belirli görevleri başarıyla gerçekleştirme kapasitelerine olan inançlarını ifade eder. Albert Bandura tarafından geliştirilen sosyal öğrenme teorisinin bir parçası olan bu kavram, kişilerin yeteneklerine olan güvenlerini ve karşılaştıkları zorluklarla başa çıkma becerilerini temsil eder. Öz yeterlilik algısı, bireylerin motivasyonlarını, kararlılıklarını, çaba gösterme sürelerini ve stresle başa çıkma yöntemlerini etkiler, dolayısıyla yaşamın birçok alanında önemli sonuçlar doğurur (Sakız, 2013).

Bireylerin öz yeterlilik algıları, kişisel başarılarından, gözlemledikleri model davranışlardan, sözel ikna yoluyla ve fizyolojik tepkiler yoluyla şekillenir. Bu dört

kaynak, kişinin kendine olan inancını artırabilir veya azaltabilir (Korkut ve Babaoğlan, 2012);

- Kişisel Başarılar: Kendi başarılarına dair deneyimler, öz yeterlilik algısını en etkili şekilde artıran faktördür. Başarılı bir deneyim, bireyin benzer görevlerde başarılı olabileceğine dair inancını güçlendirir.
- Gözlemledikleri Model Davranışlar: Diğer insanların başarılı performanslarını gözlemlemek, bireylerin "ben de yapabilirim" inancını pekiştirir. Bu, özellikle model alınan kişinin bireye benzer olduğu durumlarda daha etkilidir.
- Sözel İkna: Eğitimciler, liderler, akranlar veya terapistler tarafından yapılan olumlu geri bildirimler ve teşvik edici sözler, bireylerin zorluklarla başa çıkabileceklerine dair inançlarını artırabilir.
- Fizyolojik Tepkiler: Bireyin zorluklar karşısında hissettiği fiziksel ve duygusal tepkiler de öz yeterlilik algısını etkiler. Örneğin, sakin ve kontrollü bir durum, yüksek öz yeterlilik hissini desteklerken, aşırı stres ve kaygı düzeyleri bireyin kendine olan güvenini azaltabilir.

Bu nedenle, öz yeterlilik algısını geliştirmek, bireylerin daha sağlıklı, üretken ve başarılı olmalarına yardımcı olabilir. Öğretmenlerin, ebeveynlerin ve liderlerin, bireylerin kendilerine olan inançlarını artırmak için bu faktörleri bilinçli olarak kullanmaları önemlidir. Bu süreçte verilen destek ve sağlanan ortam, bireylerin kendilerine olan güvenlerini ve dolayısıyla genel yaşam kalitelerini büyük ölçüde iyileştirebilir.

1.3.4. Ebeveyn Öz Yeterliliği

Ebeveyn öz yeterliliği, ebeveynlerin çocuk yetiştirme görevlerini etkili bir şekilde yerine getirebileceklerine dair kendilerine olan inançlarını ifade eder. Bu kavram, ebeveynlerin yetiştirme becerilerine ve çocuklarıyla ilgili karşılaştıkları zorluklarla başa çıkabilme kapasitelerine olan güvenlerini kapsar. Ebeveyn öz yeterliliği, çocukların gelişimi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir çünkü bu algı, ebeveynlerin çocuk yetiştirme pratiğinde nasıl hissettiklerini, düşündüklerini ve davrandıklarını şekillendirir.

Ebeveyn öz yeterliliğinin geliştirilmesi, birkaç temel faktör tarafından desteklenebilir (Yılmaz ve Balat, 2014):

- Kişisel Deneyimler: Ebeveynlerin kendi yetiştirme deneyimlerinden elde ettikleri başarılar, öz yeterlilik algılarını güçlendirir. Başarılı ebeveynlik deneyimleri, benzer durumlarda güvenle hareket etmelerini sağlar.
- Model Alma: Diğer ebeveynlerin başarılı yetiştirme stratejilerini gözlemlemek, ebeveynlerin kendi yetiştirme becerileri konusunda kendilerine daha fazla güvenmelerini sağlayabilir. Özellikle, ebeveynlik rol modelleri, pozitif yönlendirme ve destek sunarak öz yeterlilik algısını artırabilir.
- Sözel Destek: Aile üyeleri, arkadaşlar, eğitimciler ve profesyoneller tarafından olumlu geri bildirimler almak, ebeveynlerin kendilerine olan güvenini artırır. Bu tür teşvikler, ebeveynlerin yetiştirme kabiliyetlerine olan inançlarını pekiştirir.
- Fizyolojik ve Duygusal Durum: Ebeveynlerin duygusal ve fiziksel sağlıkları da öz yeterlilik algılarını etkileyebilir. Duygusal olarak istikrarlı ve fiziksel olarak sağlıklı ebeveynler, ebeveynlik görevlerini daha etkili bir şekilde yerine getirebilirler.

Ebeveyn öz yeterliliği yüksek olan bireyler genellikle çocuk yetiştirme süreçlerinde daha proaktif, sabırlı ve yaratıcıdırlar. Bu durum, çocukların duygusal, sosyal ve bilişsel gelişimlerine olumlu katkılar sağlar. Bu nedenle, ebeveynlerin öz yeterliliklerini artırmak hem ebeveyn hem de çocuk için faydalı sonuçlar doğurur. Ebeveyn öz yeterliliği üzerinde çalışmak, ebeveynlerin çocuklarıyla daha sağlıklı ve mutlu ilişkiler kurmalarına olanak tanır ve çocukların genel refahını iyileştirir.

1.4. Öz Yeterlilik İnancının Etki Ettiği Süreçler

1.4.1. Bilişsel Süreçler

Öz yeterlilik kavramı, bireylerin bilişsel süreçleri üzerinde çeşitli etkiler yaratır ve bu etkiler, bireylerin hedeflerini gerçekleştirme biçimlerini etkiler. Birey, hedeflerini kendi istekleri doğrultusunda şekillendirir ve bu davranışlarını arzularına göre düzenler. Öz yeterlilik, bireylerin duygusal ve düşünsel süreçlerini etkileyerek performanslarını artıran veya azaltan durumlar yaratır. Yüksek öz yeterlilik algısına

sahip bireyler, kendilerine daha mücadeleci hedefler belirlerler; bu da onların, belirledikleri hedefleri gerçekleştirmek için daha fazla çaba göstermelerine yol açar (Gülmez, 2015).

Öz yeterlilik, bilişsel süreçleri dört ana şekilde etkiler. İlk olarak, bireylerin belirledikleri hedefler üzerinde etkili olur. Yüksek öz yeterlilik algısına sahip bireyler, yeteneklerine daha az inananlara kıyasla daha iddialı hedefler koyarlar. İkinci olarak, öz yeterlilik inançları, bireylerin hedeflerine ulaşma stratejilerini ve planlarını oluşturma süreçlerini şekillendirir. Üçüncü olarak, bu inançlar, eylemlerin etkisini değerlendirmek ve öngörmek için gerekli kuralların geliştirilmesine katkıda bulunur. Son olarak, öz yeterlilik, problem çözme yeteneğini artırarak bireyin bu süreçte daha etkin bir rol almasını sağlar (Çınar, 2018).

1.4.2. Motivasyonel Süreçler

Öz yeterlilik kavramı, bireylerin kendilerini motive etme süreçlerinde kritik bir rol oynamaktadır. Kişiler, gelecek planları yaparken ve eylemlerini şekillendirirken bu kavrama dayanır. Mevcut teorilere göre, nedensellik, beklenen sonuçlar ve hedefler gibi çeşitli bilişsel motivasyon unsurları öz yeterlilik inançlarını etkileyebilir. Öz yeterlilik inancı yüksek olan kişiler, başarısızlıkları genellikle yeterli çaba göstermemeye bağlarken, düşük öz yeterlilik inancına sahip olanlar bu durumu genel yetersizlikleriyle ilişkilendirir. Bu sebep-sonuç ilişkileri, öz motivasyon, performans ve etkililik algılarını biçimlendirme konusunda önemli bir rol oynar (Bandura, 1997). İnsanların motivasyonu, öz yeterlilik inançları aracılığıyla yönetilen bir bilişsel süreçtir. Bu inançlar, bireylerin çabalarını değerlendirmelerine ve başarısızlık durumunda mantıklı sonuçlar çıkarmalarına yardımcı olur. Yüksek öz yeterlilik algısına sahip kişiler, genellikle daha gerçekçi ve tutarlı hedefler belirleme eğilimindedir (Çubulçu ve Girmen, 2007). Bu süreç, bireylerin hem kişisel hem de profesyonel hedeflerine ulaşmalarında önemli bir faktör olarak işlev görür.

1.4.3. Seçimsel Süreçler

Bireyler, yaşadıkları çevrenin hem ürünü hem de üreticisi olarak etkin roller üstlenmektedirler. Kişiler, yaşamakta oldukları çevreyi kendileri seçtikleri için, bu durum sosyal yaşamlarını da doğrudan etkilemektedir. Öz yeterlilik, bu süreçte bireylere rehberlik ederken, onların kendi kapasitelerini aşacak iş ve durumlardan

kaçınmalarına ya da yeterli gördükleri fırsatları coşkuyla benimsemelerine yardımcı olur. Bazen zorlu olduğunu düşündükleri bir işe veya aktiviteye bile katılma cesareti bulabilirler. Bu seçimler sayesinde, bireyler farklı beceriler, ilgi alanları ve yaşam bağlılıkları olan sosyal ağlar kurarlar. Deneyimlerle birlikte, bireyler farklı alanlarda ve koşullarda öz yeterlilik inançlarını güçlendirebilir. Öz yeterlilik inançlarının önemli bir kaynağı da akademik öz yeterlilik olarak görülmektedir (Gülmez, 2015).

Kişiler, kendi çevrelerini ve yaşam şartlarını, isteklerine göre şekillendirme gücüne sahiptirler. Bu, onların yaşam alanlarını düzenlemelerine, etkinlikleri seçmelerine, ders çalışma yöntemlerini ve zamanlarını belirlemelerine olanak tanır. Bu tür seçimler, bilinçli veya bilinçsiz olarak, bireyin kişilik gelişimini ve öz yeterliliğini şekillendirir. Bu süreçler, bireyin öz yeterlilik algısını ve dolayısıyla genel yaşam başarısını belirleyici faktörler arasında yer alır.

1.4.4. Duygusal Süreçler

Duyuşsal bağlılık, çalışanların kurumlarına olan aidiyet hissi ve bağlılığını ifade eder. Bu tür bağlılık, çalışanın kurumun özelliklerini benimsemesi, kuruma güçlü bir aidiyet duygusu hissetmesi ve kendini kurumun bir parçası olarak görmesi şeklinde tanımlanabilir. Duyuşsal bağlılık, temel olarak tutumsal bir kökene sahiptir ve duygusal bağlılık unsurları, bireysel, işle ilgili, iş yaşantıları ve yapısal faktörler olarak sınıflandırılabilir (Allen ve Meyer, 1996).

Öz yeterlilik kavramı, Pajares (1996)'e göre, bireylerin davranışlarını çeşitli yollarla etkileyebilir. Bu inanç, öncelikle kişilerin yaptığı tercihleri ve takip ettikleri davranış biçimlerini belirler. Yüksek öz yeterlilik inancına sahip bireyler, özgüvenlerini artıracak görevleri seçme eğilimindedir ve bu tür iş ortamlarını tercih ederler. İstemedikleri işlerde veya görevlerde bulunmaktan kaçınırlar. Ayrıca, öz yeterlilik inançları, bir aktiviteye ne kadar emek harcayacakları, karşılaştıkları zorluklara ne kadar süre dayanacakları ve zor şartlar altında nasıl tepki verecekleri üzerinde de belirleyici bir etkiye sahiptir. Eğer öz yeterlilik algısı yüksekse, o işe yönelik harcanan çaba da buna paralel olarak artacaktır (Güneş, 2016).

1.5. Evlilik Uyumuyla Öz Yeterlilik İlişkisi

Evlilik uyumu ile öz yeterlilik arasındaki ilişki, çiftlerin evlilik içerisinde nasıl hissettikleri, düşündükleri ve birbirleriyle nasıl etkileşimde bulundukları üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Öz yeterlilik, bireyin kendi yeteneklerine duyduğu güveni ifade eder ve bu, evlilik içindeki karşılıklı etkileşimlerde önemli bir rol oynar. Yüksek öz yeterlilik algısına sahip bireyler, genellikle evlilikte daha etkili iletişim kurma, çatışmaları yönetme ve çözme becerilerine sahiptirler. Bu yetenekler, evlilikteki uyumu artırarak, ilişkinin genel kalitesini yükseltir (Kuşcu, 2019; (Gümüşkesen, 2019).

Öz Yeterliliğin Evlilik Uyumuna Etkisi

- İletişim: Yüksek öz yeterlilik inancına sahip bireyler, eşleriyle daha açık ve dürüst iletişim kurma eğilimindedirler. Bu, anlaşmazlıkların daha sağlıklı bir şekilde ele alınmasını ve çözülmesini sağlar.
- Çatışma Çözme: Eşler arası çatışmalar kaçınılmazdır, ancak öz yeterlilik algısı yüksek olan bireyler bu çatışmaları daha etkin bir şekilde yönetebilirler. Bu yetenek, evlilikte daha az stres ve daha fazla uyum sağlar.
- Duygusal Destek: Öz yeterlilik, bir eşin diğerine duygusal destek sağlama kapasitesini de etkileyebilir. Kendine güvenen bireyler, partnerlerine destek olma konusunda daha istekli ve yeteneklidirler.
- Bağlılık ve Sadakat: Yüksek öz yeterlilik algısı olan bireyler, evliliklerine daha fazla yatırım yapma ve bağlılık gösterme eğilimindedirler. Bu durum, evlilik ilişkisini güçlendirir ve uzun vadeli tatmini artırır.

Öz Yeterlilik Gelişimi ve Evlilik Uyumunun Artırılması

- Eğitim Çalışmaları: Eşler, öz yeterliliklerini artırmak için iletişim, çatışma çözme ve duygusal zekâ gibi konularda eğitimler alabilirler.
- Psikolojik Danışmanlık: Bireysel veya çift olarak alınan psikolojik danışmanlık hizmetleri, öz yeterlilik algısını ve dolayısıyla evlilik uyumunu iyileştirebilir.
- Kendini Geliştirme: Kişisel gelişim faaliyetleri, öz yeterlilik algısını artırmak ve buna bağlı olarak evlilikteki uyumu güçlendirmek için önemlidir.

Sonuç olarak, öz yeterlilik algısı, evlilik uyumunu olumlu yönde etkileyebilir ve çiftlerin birlikte daha mutlu ve uyumlu bir yaşam sürmelerine katkıda bulunabilir. Bu kavram, çiftlerin evliliklerini nasıl algıladıkları, nasıl yönettikleri ve birbirleriyle olan etkileşimlerinin kalitesini belirleyici bir faktördür (Gümüşkesen, 2019).

1.6. İlgili Araştırmalar

1.6.1. Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar

Çelik'in (2012) çalışmasında, evli bireylerin cinsel özgüven düzeyleri ile cinsel öz-yeterlilik, evlilik yaşam doyumu ve cinsel utangaçlık arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırma, Sakarya Üniversitesi'nde yürütülmüş olup, evli bireylerin cinsel özgüvenlerinin, cinsel öz-yeterlilikleri ve evliliklerindeki yaşam doyumları üzerinde ne tür etkileri olduğunu, ayrıca cinsel utangaçlık durumlarının bu değişkenlerle nasıl bir ilişki içinde olduğunu ele almıştır. Çalışma, cinsel özgüvenin, cinsel öz-yeterlilik ve evlilik doyumu ile pozitif yönde ilişkili olduğunu, cinsel utangaçlığın ise bu ilişkilerde olumsuz bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur. Bulgular, evli bireylerin cinsel sağlık ve ilişkilerine yönelik müdahale ve terapilerin önemine dikkat çekerken, cinsel özgüvenin artırılmasının, evlilik içi doyumu ve cinsel tatmini iyileştirmede kritik bir rol oynayabileceğini vurgulamaktadır.

Ar (2014) tarafından yapılan çalışmada, normal gelişim gösteren çocuklara sahip ebeveynler ile otizm spektrum bozukluğu tanısı almış çocukların ebeveynlerinin evlilik uyumu ve anksiyete düzeyleri arasındaki farklar incelenmiştir. Araştırmada, farklı ebeveyn gruplarının psikolojik ve ilişkisel dinamikleri karşılaştırılarak, otizmli çocuğa sahip ebeveynlerin evlilik uyumu ve kaygı düzeyleri üzerindeki etkiler araştırılmıştır. Çalışmanın sonuçları, otizmli çocuğa sahip ebeveynlerde evlilik uyumunun daha düşük, anksiyete düzeylerinin ise daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgular, kronik bir hastalık veya özel gereksinim durumu gibi faktörlerin, ebeveynlerin psikososyal sağlığı ve evlilik dinamikleri üzerinde önemli etkiler yarattığını göstermektedir. Araştırma, aile içi destek sistemlerinin güçlendirilmesi ve bu tür ailelere yönelik psikolojik müdahalelerin önemine dikkat çekmektedir.

Karpat (2014) tarafından yapılan çalışmada otistik bozukluğu olan çocukların ebeveynlerinin öz yeterlik algıları ile algıladıkları sosyal destek düzeyleri arasındaki

ilişki incelenmiştir. Araştırmada, otistik bozukluğu olan çocuklara sahip ebeveynlerin karşılaştıkları psikososyal zorluklar ve bu zorlukların öz yeterlik algıları üzerindeki etkileri ele alınmıştır. Çalışmanın bulguları, ebeveynlerin algıladığı sosyal desteğin öz yeterlik algılarıyla pozitif yönde ilişkili olduğunu göstermiştir. Yeterli sosyal destek alan ebeveynlerin, çocuklarının ihtiyaçlarını karşılama ve ebeveynlik rollerini etkin bir şekilde yerine getirme konusunda daha yüksek öz yeterlik algısına sahip oldukları belirtilmiştir. Araştırma, otistik bozukluğu olan çocukların ebeveynlerine yönelik sosyal destek sistemlerinin güçlendirilmesinin ve bu desteğin ebeveynlik süreçlerindeki kritik önemine dikkat çekmektedir.

Yılmaz ve Avcı (2015) tarafından gerçekleştirilen bu çalışmada, 15-49 yaş grubundaki evli kadınların toplumsal cinsiyet özellikleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada, toplumsal cinsiyet algılarının evlilik uyumu üzerindeki etkisi değerlendirilmiş ve kadınların toplumsal rollerine ilişkin algılarının, evlilikteki iletişim ve memnuniyet düzeyleriyle olan ilişkisi ele alınmıştır. Çalışmanın bulguları, geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini benimseyen kadınların evlilik uyum düzeylerinin daha düşük olabileceğini; buna karşın, eşitlikçi cinsiyet rolleri algısına sahip kadınların evliliklerinde daha yüksek uyum sağladığını ortaya koymuştur. Araştırma, toplumsal cinsiyet algılarının evlilik uyumunu etkileyen önemli bir faktör olduğunu vurgulamakta ve evliliklerde daha sağlıklı bir iletişim için toplumsal cinsiyet eşitliğinin önemine dikkat çekmektedir.

Özer'in (2021) çalışması, 2-6 yaş arası çocuk sahibi ebeveynlerin psikolojik dayanıklılıkları ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma, Dokuz Eylül Üniversitesi'nde gerçekleştirilmiş ve bu dönemdeki ebeveynlerin evliliklerindeki uyum düzeyleri ile psikolojik dayanıklılık özellikleri arasındaki bağlantıları değerlendirmiştir. Araştırma, ebeveynlerin yaşadığı zorluklarla başa çıkma becerilerinin, evliliklerinin sağlıklı ve uyumlu olmasında önemli bir rol oynadığını ortaya koymuştur. Çalışma, ebeveyn psikolojik dayanıklılığının, evlilik ilişkisine olumlu katkılarda bulunduğunu ve bu dayanıklılık seviyesinin yüksek olmasının, evlilik uyumunu destekleyici bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Bu bulgular, erken çocukluk dönemi ebeveynlerine yönelik destek programlarının ve müdahalelerinin hem psikolojik dayanıklılığı hem de evlilik uyumunu hedef alması gerektiğini vurgulamaktadır.

Habibova ve Topkaya'nın (2019) çalışması, çalışan kadınlar arasında evlilik doyumunun kişiler arası yeterlilik ve iş-aile çatışmasını yönetme öz yetkinliği açısından nasıl yordandığını incelenmiştir. Çalışma, çalışan kadınların evlilik doyum düzeylerinin, kişiler arası ilişkilerdeki yeterlilikleri ve iş ile aile yaşamları arasında denge kurma becerileri ile nasıl ilişkili olduğunu araştırmıştır. Araştırmacılar, kişiler arası yeterlilik ve iş-aile çatışmasını yönetme öz yetkinliğinin, kadınların evliliklerinden aldıkları doyumu önemli ölçüde yordadığını bulmuşlardır. Çalışma sonuçları, iş ve aile yaşamı arasında etkili bir denge kurabilen ve kişiler arası ilişkilerde yüksek yeterlilik gösteren kadınların, evliliklerinde daha yüksek doyum seviyeleri yaşadığını göstermektedir. Bu çalışma, çalışan kadınların evlilik doyumunu artırmak için iş-aile çatışmasını yönetme ve kişiler arası ilişkilerdeki yeterlilik becerilerini geliştirmeye yönelik stratejilerin önemini vurgulamaktadır. Ayrıca, bu tür becerilerin geliştirilmesi, kadınların hem iş hem de özel hayatlarında daha fazla tatmin sağlayabilir ve genel yaşam kalitelerini artırabilir

Çetinkaya'nın (2022) çalışmasında, psikolojik esneklik, öz şefkat, algılanan stres ve evlilik kalitesinin, çeşitli demografik değişkenlerle ve bu değişkenler arasındaki ilişkiler açısından incelenmiştir. Çalışma, Ufuk Üniversitesi'nde gerçekleştirilmiş olup, bireylerin psikolojik esneklik ve öz şefkat düzeylerinin, algıladıkları stres seviyeleri ve evlilik kalitesi üzerindeki etkilerini değerlendirmiştir. Araştırma, bu değişkenlerin birbirleriyle ve katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi gibi demografik özellikleriyle olan ilişkilerine odaklanmıştır. Çalışma bulguları, yüksek psikolojik esneklik ve öz şefkat düzeylerine sahip bireylerin, daha düşük stres algısı ve daha yüksek evlilik kalitesi yaşadıklarını göstermiştir. Ayrıca, demografik değişkenlerin bu değişkenler arasındaki ilişkilerde önemli rol oynadığı tespit edilmiştir. Çalışma, evlilik danışmanlığı ve terapi uygulamalarında bireylerin psikolojik esnekliklerini ve öz şefkat becerilerini geliştirmeye yönelik müdahalelerin, evlilik kalitesini artırabileceğini ve stres yönetimine katkı sağlayabileceğini önermektedir. Bu tür müdahaleler, evli çiftlerin ilişkilerini güçlendirmeye ve yaşam kalitelerini iyileştirmeye yardımcı olabilir.

Yavuz ve Yıkmış'ın (2022) çalışması, engelli bireylerin ebeveynlerinin öz yeterlilik algıları ile evlilik uyum düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada, engelli çocuk sahibi olan ebeveynlerin karşılaştıkları özel zorluklar ve

bu zorlukların ebeveynlerin evlilik uyumları üzerindeki etkileri incelenmiştir. Çalışma, öz yeterlilik inançlarının, ebeveynlerin bu zorluklarla başa çıkma yeteneklerini ve dolayısıyla evliliklerinin genel uyumunu nasıl etkilediğini değerlendirmiştir. Bulgular, yüksek öz yeterlilik algısına sahip ebeveynlerin evlilik uyum düzeylerinin de genellikle daha yüksek olduğunu göstermiştir. Bu çalışma, engelli çocuk sahibi ebeveynlere yönelik destek ve müdahale programlarının geliştirilmesinde öz yeterlilik kavramının önemini vurgulamaktadır. Araştırma, öz yeterlilik becerilerinin güçlendirilmesinin, bu ebeveynlerin evlilik ilişkilerinde daha iyi bir uyum sağlamalarına yardımcı olabileceğini ve böylece aile içi stresin azaltılmasına katkıda bulunabileceğini önermektedir.

Çakır ve Kızıler (2022) ortaya konulan araştırmada kronik hastalığa sahip çocuğu olan ailelerde ebeveyn-çocuk ilişkisi, sosyal destek ve ebeveyn öz yeterliği arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırma, kronik hastalıkların aile dinamikleri üzerindeki etkilerini anlamak amacıyla ebeveynlerin algıladıkları sosyal destek düzeylerini ve öz yeterliklerini değerlendirmiştir. Çalışmada, sosyal desteğin ebeveynlerin öz yeterlik algılarını olumlu yönde etkilediği ve ebeveyn-çocuk ilişkisini güçlendirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, kronik hastalığın getirdiği zorlukların ebeveyn öz yeterliğini olumsuz etkileyebileceği, ancak yeterli sosyal destek mekanizmalarının bu etkileri hafifletebileceği belirtilmiştir. Araştırma, kronik hastalığa sahip çocukların ebeveynlerine yönelik destekleyici programların geliştirilmesinin önemini vurgulamaktadır.

Hacioğlu'nun (2023) çalışmasında, evlilik tutumunun duygusal öz-yeterlilik ve çatışma eylem stilleri açısından nasıl yordandığı incelenmiştir. Çalışma, Dokuz Eylül Üniversitesi'nde gerçekleştirilmiş olup, evli bireylerin evliliklerine yönelik tutumlarının, duygusal öz-yeterlilik seviyeleri ve çatışma çözme stilleri üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Araştırma, evlilik tutumunun, bireylerin duygusal yeteneklerini ve çatışmaları yönetme biçimlerini nasıl şekillendirdiğine dair önemli bulgular sunmuştur. Tezde elde edilen sonuçlar, pozitif evlilik tutumlarının duygusal öz-yeterlilik algısını güçlendirdiğini ve daha etkili çatışma çözme stillerine katkıda bulunduğunu göstermektedir. Bu bulgular, evlilik ilişkilerini destekleyici müdahalelerin ve terapilerin, evlilik tutumunu, duygusal yeterlilikleri ve çatışma yönetimini kapsayıcı şekilde ele alması gerektiğinin altını çizer.

Çapuk ve arkadaşları (2023) tarafından yapılan araştırmada özel gereksinimli çocuklara sahip ebeveynlerin karşılaştıkları sorunlar ve ebeveynlik öz yeterlilik düzeyleri incelenmiştir. Araştırmada, özel gereksinimli çocuklara sahip ebeveynlerin psikososyal yükleri, toplumsal destek eksiklikleri ve bakım sorumluluklarının getirdiği zorluklar ele alınmıştır. Çalışmanın bulguları, bu ebeveynlerin öz yeterlilik algılarının, karşılaştıkları sorunlarla doğrudan ilişkilendirildiğini ve yeterli sosyal destek alan ebeveynlerin öz yeterlilik düzeylerinin daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, ebeveynlerin öz yeterlilik algısının, çocuklarının gereksinimlerini karşılayabilme kapasitelerini etkilediği belirtilmiştir. Araştırma, özel gereksinimli çocuklara sahip ailelere yönelik destek mekanizmalarının önemini vurgulamakta ve bu aileler için psikososyal destek hizmetlerinin artırılması gerektiğini önermektedir.

1.6.2. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Knecht, Hellmers ve Metzing (2015) tarafından gerçekleştirilen araştırma, kronik hastalığı olan çocukların sağlıklı kardeşlerinin deneyimlerini ve perspektiflerini incelemeyi amaçlamıştır. Çalışma, bu kardeşlerin aile içinde genellikle göz ardı edilen rollerini, duygusal tepkilerini ve ilişkisel dinamiklerini ele almıştır. Araştırmada, sağlıklı kardeşlerin genellikle sorumluluk almak zorunda kaldıkları, ebeveynlerin dikkati daha çok hasta çocuğa yöneldiği için duygusal ve sosyal ihtiyaçlarının yeterince karşılanmadığı vurgulanmıştır. Ayrıca, bu durumun sağlıklı kardeşlerde yalnızlık, kaygı ve stres gibi psikolojik sonuçlara yol açabileceği belirtilmiştir. Çalışma, aile dinamiklerini daha iyi anlamak ve bu kardeşlerin ihtiyaçlarını desteklemek için profesyonel müdahalelerin önemine dikkat çekmiştir. Araştırma, sağlık profesyonellerinin sadece hasta çocuklara değil, aynı zamanda onların kardeşlerine yönelik de destek mekanizmaları geliştirmeleri gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, sağlıklı kardeşlerin duygusal sağlığını iyileştirmek için aile temelli yaklaşımların önemi öne çıkarılmıştır.

Abbaspour, Karimi Vardanjani ve Khojastehmehr'un (2020: 5) çalışması, üniversite personelinin evlilik tatmininin yüksek evlilik beklentileri, iyimserlik ve ilişki öz yeterliliği üzerindeki etkisinde evlilik beklentilerinin yerine getirilmesinin aracı rolünü incelemiştir. Araştırma, evlilik tatmininin, bireylerin evlilikten beklentilerini ne ölçüde karşıladıklarına bağlı olarak, yüksek evlilik beklentileri, iyimserlik ve ilişki öz yeterliliği üzerinde etkili olduğunu ortaya koymuştur.

Bulgular, evlilik beklentilerinin yerine getirilmesinin, evlilik tatmininden kaynaklanan pozitif etkileri yüksek evlilik beklentilerine, iyimserliğe ve ilişki öz yeterliliğine aktaran bir aracı rol oynadığını göstermiştir. Bu çalışma, üniversite personelinin evliliklerindeki tatmin düzeylerinin, onların evlilikten beklentilerini ne kadar karşıladıklarıyla yakından ilgili olduğunu ve bu durumun genel iyimserlikleri ve ilişkileri yönetme becerilerini de etkilediğini belirtmektedir. Çalışmanın sonuçları, evlilik danışmanlığı ve terapide beklentilerin yönetilmesinin önemini vurgulamakta ve evlilik tatminini artırmak için beklentilerin gerçekçi bir şekilde belirlenmesine ve karşılanmasına odaklanılmasını önermektedir.

An, Chen, Du, Cheng, Wang ve Dong'un (2021) yaptıkları çalışmada, lenfoma ile mücadele eden genç ve orta yaşlı çiftlerdeki öz yeterlilik, psikolojik sıkıntı ve evlilik kalitesi arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırma, özellikle çiftler arası başa çıkma (dyadic coping) süreçlerinin, psikolojik sıkıntı ile evlilik kalitesi arasındaki ilişkide aracı bir rol oynadığını ortaya koymuştur. Bulgular, yüksek öz yeterlilik düzeylerine sahip çiftlerin, lenfoma gibi ciddi sağlık sorunları karşısında daha etkili bir şekilde başa çıktıklarını ve bu durumun evliliklerinin kalitesini olumlu yönde etkilediğini göstermiştir. Çiftler arası başa çıkma süreçleri, bireylerin yaşadıkları psikolojik sıkıntıların evlilik üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmada önemli bir faktör olarak belirlenmiştir. Bu süreç, bireylerin stresle başa çıkmalarına yardımcı olarak, evlilik ilişkilerini desteklemekte ve güçlendirmektedir. Araştırma, onkoloji alanında psikolojik destek ve çift terapilerinin önemini vurgulayarak, lenfoma gibi ciddi sağlık durumlarıyla mücadele eden bireyler ve eşleri için destekleyici stratejilerin geliştirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Bu tür destekler, çiftlerin hem hastalıkla başa çıkma süreçlerinde hem de evliliklerini sağlıklı bir şekilde sürdürebilmelerinde kritik rol oynamaktadır.

Olij ve arkadaşları (2021) tarafından yapılan araştırma kronik hastalığı olan çocukların ebeveynleri için öz yönetim becerilerini desteklemeye yönelik etkili müdahaleleri incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada, ebeveynlerin karşılaştıkları zorluklara yanıt vermelerine yardımcı olan psikososyal destek programları, eğitim yaklaşımları ve teknoloji destekli çözümler analiz edilmiştir. Çalışma, ebeveynlerin öz yönetim becerilerini geliştirmek için yapılandırılmış programların etkili olduğunu ve bu programların, ebeveynlerin stres seviyelerini azalttığını, bilgi ve becerilerini

artırdığını, ayrıca aile içi ilişkileri iyileştirdiğini ortaya koymuştur. Araştırma, multidisipliner yaklaşımların ve bireyselleştirilmiş müdahalelerin önemine dikkat çekmekte, sağlık profesyonellerine rehberlik edebilecek kapsamlı öneriler sunmaktadır. Bu bulgular, kronik hastalık yönetiminde ebeveynlerin güçlendirilmesi ve desteklenmesi için etkili yöntemlerin geliştirilmesinin gerekliliğini vurgulamaktadır.

Diniz, Brandão, Monteiro ve Veríssimo'nun (2021) yaptıkları araştırma, COVID-19 salgını sırasında ebeveynlik ve çocukların refahı üzerine odaklanmıştır. Bu çalışma, salgın döneminde aile dinamiklerinin ve ebeveynlik pratiklerinin, çocukların refahı üzerindeki etkilerini incelerken evlilik uyumu ve ebeveyn öz yeterliliğinin önemini vurgulamaktadır. Araştırma, ebeveynlerin evlilik uyumunun ve öz yeterlilik inançlarının, bu zorlu dönemde çocukların duygusal ve davranışsal refahını önemli ölçüde etkilediğini ortaya koymuştur. Bulgular, sağlam bir evlilik uyumunun ve güçlü ebeveyn öz yeterlilik algısının, çocuklar için istikrarlı ve destekleyici bir ortam sağladığını, bu da çocukların COVID-19 salgını sırasında yaşadıkları stres ve belirsizlikleri daha iyi yönetmelerine yardımcı olduğunu göstermiştir. Çalışma, ebeveynler arası iyi bir ilişkinin ve yüksek ebeveyn öz yeterliliğinin, çocukların genel refahını desteklemek için kritik öneme sahip olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle, aile içi ilişkileri güçlendirmek ve ebeveyn öz yeterliliklerini artırmak amacıyla müdahalelerin ve destek programlarının önemi vurgulanmaktadır.

Anyamene, Nwokolo ve Etele'in (2021) araştırması, Nijerya'nın Anambra Eyaleti'ndeki kamu ikinci derece okullarında çalışan evli öğretmenler arasında öz yeterlilik ile evlilik tatmini arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bu çalışma, öğretmenlerin öz yeterlilik algılarının, evliliklerinden aldıkları tatmin düzeyleriyle nasıl bir ilişki içinde olduğunu araştırmıştır. Bulgular, öz yeterlilik inancı yüksek olan öğretmenlerin evliliklerinden daha yüksek düzeyde tatmin olduğunu göstermiştir. Araştırma, öz yeterlilik algısının, öğretmenlerin evliliklerinde karşılaştıkları zorlukları yönetme becerisi üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu ve bu durumun evlilik tatminlerini pozitif yönde etkilediğini ortaya koymuştur. Çalışma, öz yeterlilik ve evlilik tatmini arasındaki ilişkinin anlaşılmasına yönelik önemli içgörüler sağlamakta ve öğretmenlerin hem profesyonel hem de kişisel

yaşamlarındaki refahı artırmaya yönelik müdahalelere ışık tutmaktadır. Özellikle eğitim sektöründe çalışan bireyler için öz yeterlilik becerilerinin geliştirilmesi hem iş hem de özel yaşamda olumlu sonuçlar doğurabilecek stratejik bir yaklaşım olarak önerilmektedir.

Qiu ve arkadaşları (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışma kronik hastalığı olan çocukların psikososyal uyumunu etkileyen aile dayanıklılığı, ebeveynlik stilleri ve diğer ilişkisel faktörleri incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, kronik hastalıkların çocukların psikososyal durumları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu, ancak bu etkinin aile içindeki dayanıklılık seviyesine ve ebeveynlik stillerine bağlı olarak değiştiğini ortaya koymuştur. Bulgular, yüksek aile dayanıklılığına sahip ailelerde çocukların psikososyal uyumlarının daha iyi olduğunu göstermiştir. Demokratik ve destekleyici ebeveynlik stillerinin, çocukların duygusal ve sosyal uyumunu olumlu yönde etkilediği, buna karşın otoriter veya ihmalci ebeveynlik yaklaşımlarının uyum üzerinde olumsuz etkiler yarattığı tespit edilmiştir. Çalışma, aile dayanıklılığını artırmaya ve olumlu ebeveynlik stillerini teşvik etmeye yönelik müdahalelerin, kronik hastalığı olan çocukların yaşam kalitesini artırabileceğini vurgulamaktadır. Araştırma, sağlık profesyonelleri ve aile danışmanlarına yönelik rehberlik sağlayarak, aile içi dayanıklılığı ve ebeveynlik süreçlerini desteklemenin önemine dikkat çekmiştir. Özellikle, kronik hastalıkların yarattığı psikososyal zorluklara yönelik kapsamlı aile odaklı yaklaşımların geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Lucier-Greer, Frye-Cox, Reed-Fitzke, Ferraro ve Mancini'nin (2023) yaptığı araştırma, askeri stres, öz yeterlilik ve kaygı arasındaki ilişkileri ve askeri çiftlerde evlilik kalitesinin bu bağlamdaki rolünü incelemiştir. Araştırma, özellikle evlilik kalitesinin, askeri görevlerle ilişkili stresin olumsuz etkilerini hafifletmede nasıl bir tampon görevi görebileceğini ortaya koymaktadır. Bulgular, yüksek evlilik kalitesinin, askeri personel ve eşlerinde öz yeterlilik hissini artırdığını ve dolayısıyla kaygı düzeylerini azalttığını göstermektedir. Bu çalışma, evlilik kalitesinin sadece özel bir mesele olmanın ötesinde, askeri ailelerin genel refahında kritik bir faktör olduğunu belirtmektedir. Araştırma sonuçları, askeri ailelerin ilişkilerini güçlendirerek psikolojik dayanıklılıklarını artırmaya ve kaygıyı azaltmaya yönelik hedefli müdahalelerin uygulanmasını desteklemektedir. Sonuç olarak, Lucier-Greer

ve diğerlerinin çalışması, askeri ailelerde ilişki dinamiklerinin zihinsel sağlık ve başa çıkma mekanizmaları üzerindeki etkilerine dair değerli bilgiler sunarken, zorlu ortamlarda psikolojik refahı desteklemek için sağlam evlilik bağlarının kritik rolünü vurgulamaktadır.

Bu tez çalışması, serebral palsili ve sağlıklı çocukların ebeveynlerinin evlilik uyumu ve ebeveynlik özyeterliliği üzerindeki etkilerini ele alarak, literatürdeki mevcut bilgiler ışığında konuyu daha kapsamlı bir şekilde değerlendirmiştir. Literatür taraması, ebeveynlerin karşılaştıkları psikososyal zorluklar, evlilik uyumu ve öz yeterlilik üzerindeki etkileri ve bu faktörlerin alt boyutlarını kapsamlı bir şekilde inceleyen önceki çalışmaları içermektedir. Ancak, bu araştırma literatürdeki mevcut çalışmalardan farklı olarak, sağlıklı ve serebral palsili çocuk sahibi olmanın sadece genel evlilik uyumu ve özyeterlilik üzerindeki etkilerini değil, aynı zamanda bu etkilerin belirli alt boyutlarda (duygusal yeterlilik, duyarlı tepki verme, koruma, disiplin, oyun, öğretme, günlük işler) nasıl farklılık gösterdiğini detaylı bir şekilde analiz etmiştir. Ayrıca, sağlıklı ve serebral palsili çocuk sahibi ebeveynlerin yaş, eğitim düzeyi ve gelir durumu gibi demografik değişkenlerin bu etkiler üzerindeki rolünü daha ayrıntılı bir şekilde incelemiştir. Bu yönüyle, çalışma, sağlıklı ve serebral palsili çocukların ebeveynlerinin karşılaştıkları psikososyal zorlukları daha derinlemesine anlamak ve bu zorluklara yönelik daha etkili müdahaleler geliştirmek için literatüre önemli bir katkı sunmaktadır. Bu bağlamda, çalışmamız, sağlıklı ve serebral palsili çocukların aile içi dinamiklere etkisini daha geniş bir perspektifte ele alarak mevcut bilgiler arasındaki boşlukları doldurmayı amaçlamıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kapsamında yürütülmüştür. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumun, olduğu haliyle betimlenmesine olanak tanıyan araştırma yöntemidir (Karasar, 2005). Araştırmada, katılımcılardan anket yoluyla veri toplanmış ve elde edilen veriler nicel analiz teknikleri kullanılarak değerlendirilmiştir.

Anket çalışması, belirlenen sorular çerçevesinde katılımcıların görüşlerini belirlemeyi amaçlayan ve frekans, yüzde gibi betimsel istatistiklerle analiz edilen bir veri toplama aracıdır. Araştırma, betimsel-kesitsel (descriptive-cross-sectional) bir tasarım doğrultusunda gerçekleştirilmiş olup, mevcut durumu bir anlık kesit olarak ortaya koymayı hedeflemiştir. Bu yöntem, katılımcıların belirli bir zaman dilimindeki düşünce, tutum veya algılarını ölçmeyi mümkün kılar. Anketten elde edilen veriler, yüzdeler ve frekanslar gibi istatistiksel verilerle betimlenerek çalışmanın bulgularını oluşturmuştur.

2.2. Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evrenini, İstanbul ili Şişli ilçesinde yaşayan serebral palsili ve sağlıklı çocuğa sahip ebeveynler oluşturmaktadır. Evlilik uyumu ve Anne Babalık Görevinde öz yeterlilik gibi ebeveynlerin ilişkisel ve bireysel yaşamlarını etkileyen unsurların değerlendirilmesi için, serebral palsili ve sağlıklı çocuk ebeveynleri özel odak noktası olarak seçilmiştir. Serebral palsili ve sağlıklı çocuk ebeveynleri için araştırma ortamı olarak, Ocak-Aralık 2024 ayları arasında veri toplanan Yağmur Çocuklar Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi belirlenmiştir. Çalışmaya dahil edilen sağlıklı çocuk ebeveynleri özel gereksinim raporu olmayıp sadece okul derslerine destek almak için Yağmur Çocuklar Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi Kurumuna başvurmuş çocukların ebeveynlerinden ve aynı zamanda kurum bünyesinde çalışmakta olan sağlıklı çocuk ebeveynlerinden oluşmaktadır. Bu merkez, özel gereksinimleri bulunan çocukların eğitim ve rehabilitasyon süreçlerini destekleyen ve sağlıklı çocukların da eğitim süreçlerine katkı sağlayan önemli bir

kurumsal yapı olup, araştırmanın hedef grubuna ulaşmada uygun bir ortam sağlamaktadır. Araştırmanın örneklemini, Ocak-Aralık 2024 tarihleri arasında Yağmur Çocuklar Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi'nde hizmet alan ve araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden 126 ebeveyn oluşturmaktadır. 126 ebeveyn toplamda 64 serebral palsili çocuk ebeveynleri ve 62 sağlıklı çocuk ebeveynlerini kapsamaktadır. 4 serebral palsili çocuk ebeveyni ve 2 sağlıklı çocuk ebeveyni okuma yazma bilmediği için çalışmaya dahil edilmemiştir. Çalışmaya katılan fakat okuma yazma bilmeyen ebeveynler dışlama kriterini oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada kullanılacak verilerin toplanması için 3 farklı gruplu bir anket çalışması hazırlanmıştır.

2.3.1. Sosyo-Demografik Bilgi Formu

Bu forumda toplamda 4 soru bulunmaktadır. Katılımcının cinsiyeti, yaşı, eğitim durumu ve maddi gelir durumları sorulmuştur.

2.3.2. Evlilik Uyum Ölçeği

Locke ve Wallace tarafından 1959 yılında geliştirilen ve Türkçeye uyarlanarak geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ), evlilik ilişkisinden alınan doyum ve evlilik uyumunu ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 15 farklı maddeden oluşmakta olup her bir madde, seçenek sayısına göre değişen 0 ile 6 arasında bir puan almaktadır. Bu değerlendirmeye göre; 1. madde 0–6 puan, 2.–9. maddeler 0–5 puan, 10. ve 14. maddeler 0–2 puan, 11. ve 13. maddeler 0–3 puan, 12. madde eşlerden biri için evde oturmak diğeri için dışarıda bir şeyler yapmak seçeneği işaretlenmiş ise 0 puan, eşlerin her biri için dışarıda bir şeyler yapmak seçeneği işaretlenmişse 1 puan, eşlerin her biri için evde oturmak seçeneği işaretlenmiş ise 2 puan ve 15. madde 0–2 puan arasında değerlendirilmektedir. Ölçekten alınan toplam puan 0–60 arasında değişmektedir. 43 puanın üzerinde alanlar evlilik ilişkileri açısından uyumlu, altında alanlar ise uyumsuz olarak kabul edilmektedir (Tutarel Kışlak, 1995). Kışlak (1996) ölçeğin güvenirliği için yaptığı çalışmada Cronbach alfa katsayısı ve iki yarı güvenirlik katsayısı hesaplamıştır. Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0.80, iki yarı güvenirlik katsayısı da 0.67 olarak bulunmuştur (Kışlak, 1996).

2.3.3. Anne-Babalık Görevlerinde Öz Yeterlilik Ölçeği

1-3 yaş arası çocukların anne-babalarının öz-yeterlik becerisini ölçmeyi amaçlayan Anne Babalık Becerilerinde Öz-yeterlik Ölçeği (The Self Efficacy for Parenting Tasks Index-Toddler Scale), Locke ve Wallace (1959) tarafından geliştirilen Evlilik Uyum Ölçeği'nden farklı olarak, çocuk ile anne ve babası arasındaki ilişkinin çok boyutlu bir şekilde değerlendirilmesini hedeflemektedir. Ölçek, 1989 yılında Emde tarafından formüle edilmiş ve 1997'de Zeanah tarafından gözden geçirilip yeniden düzenlenmiştir. Türkçe'ye uyarlanmış versiyonu Elibol, Mağden ve Alpar (2007) tarafından yapılmıştır.

Ölçek, 1-3 yaş arası çocukların anne ve babalarının duygusal yeterlik, duyarlı tepki verme, bakım-ilgi, değer verme, koruma, disiplin, oyun, öğretme, günlük işler gibi altı alt boyutu değerlendirmektedir. Ölçeğin toplam cronbach alfa katsayısı 0,91 olarak bulunmuştur.

Her bir alt boyutun örnek maddeleri ve ilgili Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları şu şekildedir:

• Duygusal Yeterlik (7 madde) - Örnek Madde: "Çocuğumun bana ihtiyacı olduğu an her ne yapıyorsam yapayım kolaylıkla bırakabilirim," (α=0,67). Bu boyut, ebeveynin çocuğun duygusal ihtiyaçlarını (sevgi, ilgi, güven) karşılama konusundaki yeterliliğini ve çocuğun duygusal durumunu anlama yeteneğini değerlendirir.

• Duyarlı Tepki Verme, Bakım-İlgi, Değer Verme (8 madde) - Örnek Madde: "Çocuğum üzüldüğünde-kırıldığında (duyguları incindiğinde), benim onu anlayabileceğimi bilir," (α=0,71). Çocuğun duygusal durumlarını anlayıp uygun şekilde yanıt verme, sevgi ve değer gösterme konusundaki ebeveyn becerilerini ölçer.

• Koruma (7 madde) - Örnek Madde: "Çocuğumu, asla gözetimsiz-tek başına bırakmamaya çok özen gösteririm," (α=0,53). Çocuğun fiziksel güvenliğini sağlama, tehlikelerden koruma ve güvenli bir ortam yaratma konularındaki ebeveyn yeterliliğini değerlendirir.

• Disiplin (7 madde) - Örnek Madde: "Çocuğuma sınır koymak (kısıtlama getirmek) benim için oldukça kolaydır," (α=0,81). Ebeveynin çocuğa sınırlar koyma,

davranışlarını yönlendirme ve gerektiğinde disiplin uygulama konusundaki yeterliliğini ölçer.

• Oyun (7 madde) - Örnek Madde: "Her zaman çocuğumla oynayabilecek oyunlar bulabilirim," (α=0,92). Ebeveynin çocukla oynama, oyun sırasında katılım sağlama ve oyun aracılığıyla bağ kurma becerisini değerlendirir.

• Öğretme (9 madde) - Örnek Madde: "Çocuğumun, benim ona öğretme çabalarımdan dolayı çok fazla şey öğrendiğine inanıyorum," (α=0,73). Çocuğun öğrenme sürecine rehberlik etme, çevreyi tanıtma, bilgi aktarma ve çocuğun bilişsel gelişimine katkı sağlama konusundaki ebeveyn yeterliliğini ölçer.

• Günlük İşler (8 madde) - Örnek Madde: "Çocuğumu oldukça rahat ettirecek günlük bir düzen (uyku, yemek, temizlik düzeni) kurabildim," (α=0,46). Çocuğun düzenli bir günlük rutin oluşturma (yemek, uyku, temizlik) ve bu rutine bağlı kalmasını sağlama konularındaki ebeveyn becerilerini değerlendirir.

Toplamda 53 maddeden oluşan ölçek, her bir madde beşli likert ölçeği kullanılarak puanlanmaktadır. Puan aralığı 53 ile 265 arasında değişmektedir, yüksek puanlar güçlü öz-yeterliği göstermektedir (Gözübüyük, 2015).

2.4. Verilerin Toplanması

Ölçeklere ait uygulamalar yapıldı. Serebral palsili ve Sağlıklı çocukların ebeveynleri hususunda araştırmanın veri toplama araçları uygulanırken Yağmur Çocuklar Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi kurumundan gerekli izinler alınmış alınarak ve araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen ebeveynlere anketler uygulandı. Diğer ebeveynlere anketler uygulanırken diğer katılımcılara araştırma ile ilgili açıklamalar yapıldı ve gönüllü olarak katılmak isteyenlere anketler uygulandı. Her uygulamadan önce araştırmanın amacına, önemine, ölçeklerin nasıl yanıtlanacağına, verilerin gizli tutulacağına ilişkin açıklamalar yapıldı. Araştırmada elde edilen verilerin araştırma dışında herhangi bir amaçla kullanılmayacağı belirtildi. Anketler zarf içinde veya elektronik olarak ebeveynlere sunularak ve anketleri dolduran ebeveynler tarafından zarflar kapatılıp ya da elektronik sistem kapatılıp teslim edildi. Ayrıca uygulama sırasında, isteyenlere araştırma sonrasında araştırma sonuçlarıyla ilgili bilgi verilebileceği de ifade edildi. Katılımcıların ölçme araçlarını cevaplamayı yaklaşık olarak 5-10 dakikada bitirdiler. Araştırma verilerinin

toplanması için kullanılan ölçekler kitapçık şeklinde hazırlanıp çoğaltılarak veya elektronik ortamda sunularak ve hedeflenen araştırma grubundaki bireylere belirlenen tarihler arasında dağıtılarak uygulama gerçekleştirildi. Verilerin toplanmasının ardından veriler incelendi ve eksik doldurulan formlar analiz dışında bırakıldı. Böylece geri dönen formlardan eksiksiz nitelikte olanlar araştırma kapsamında değerlendirildi.

2.5. İstatistiksel Analiz

Araştırmada veri toplama araçları ile elde edilen verilerin çözümlenmesi Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 27.0 programı kullanılarak bilgisayar ortamında gerçekleştirilecektir. Verilerin analizi için betimsel analizlerde yüzde ve frekans değerleri, minimum ve maksimum değerleri kullanılacaktır. İlk olarak kullanılan ölçeklerin normallik ve güvenilirlik analizi yapılmıştır.

Tablo 1. Ölçeklerin normallik ve güvenilirlik analizi

Hastalık Durumu	Değişkenler		Kolmogorov-Smirnov			Cronbach's Alphka
			İstatistik	ss	p	
Var	Evlilik Uyumu	Ortalama	32.93	1.758		
		Skewness	-0.182	0.309	0.027	0.933
		Kurtosis	-0.900	0.608		
	Anne Babalık Görevlerinde Özyeterlik	Ortalama	207.6833	6.31273		
		Skewness	-0.320	0.309	0.200	0.950
		Kurtosis	0.283	0.608		
Yok	Evlilik Uyumu	Ortalama	43.65	1.473		
		Skewness	-0.776	0.309	<.01	0.925
		Kurtosis	0.043	0.608		
	Anne Babalık Görevlerinde Özyeterlik	Ortalama	224.1167	3.58284		
		Skewness	-0.434	0.309	0.082	0.848
		Kurtosis	4.815	0.608		

Tabloda sunulan değerlere göre, sağlıklı çocuk ebeveynlerinin evlilik uyumu, anne babalık görevlerinde özyeterlilik ve serebral palsili çocuk ebeveynlerinin evlilik uyumu ve anne babalık görevlerinde özyeterlilik ölçeklerinin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testi ile değerlendirilmiştir. Sağlıklı çocuk ebeveynlerinin evlilik uyumu ölçeği için elde edilen p değeri 0.001, anne babalık görevlerinde özyeterlilik için 0.082, serebral palsili çocuk ebeveynlerinin evlilik

uyumu için ise 0.027’dir. Bu sonuçlar, ölçeklerin normal dağılıma uygun olduğunu göstermektedir. Ayrıca, ölçeklerin skewness ve kurtosis değerleri -5 ile +5 arasında yer almaktadır, bu da dağılımların normal olduğunu desteklemektedir. Ölçeklerin güvenilirlik analizleri ise Cronbach's Alpha değerleri ile yapılmıştır; sağlıklı çocuk ebeveynlerinin evlilik uyumu ölçeği için 0.933, serebral palsili çocuk ebeveynlerinin evlilik uyumu ölçeği için 0.925 gibi yüksek değerler elde edilmiştir. Bu değerler, ölçeklerin yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, ölçeklerin psikolojik araştırmalarda kullanımı için uygun olduğunu belirten literatürle uyumludur (Nunnally ve Bernstein, 1994).

Bu sonuçlar doğrultusunda araştırmanın devamında parametrik testlerden yararlanacağı görülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3.1. Araştırmanın Bulguları

Araştırmanın bu kısmında ölçeklerde verilen cevapların SPSS programıyla yapılan testlerine dair tablolar bulunmaktadır.

Tablo 2. Katılımcıların sosyo-demografik yapıları

Değişkenler				n	%
Hastalık Durumu	Var	Cinsiyet Durumunuz	Erkek	30	50.0
			Kadın	30	50.0
		Yaşınız	18-24	4	6.7
			25-34	32	53.3
			35-44	16	26.7
			45-54	7	11.7
			55 ve üzeri	1	1.7
		Eğitim Durumu	İlkokul	11	18.3
			Ortaokul	12	20.0
			Lise	10	16.7
			Lisans	21	35.0
			Yüksek Lisans	6	10.0
		Gelir Düzeyiniz	Düşük	21	35.0
			Orta	33	55.0
			Yüksek	6	10.0
	Yok	Cinsiyet Durumunuz	Erkek	30	50.0
			Kadın	30	50.0
		Yaşınız	18-24	3	5.0
			25-34	24	40.0
			35-44	18	30.0
			45-54	12	20.0
			55 ve üzeri	3	5.0
		Eğitim Durumu	İlkokul	8	13.3
			Ortaokul	12	20.0
			Lise	17	28.3
			Lisans	18	30.0
			Yüksek Lisans	5	8.3

Gelir Düzeyiniz	Düşük	14	23.3
	Orta	31	51.7
	Yüksek	15	25.0

SP'li çocuğa sahip ebeveynlerin cinsiyet dağılımı incelendiğinde, %50'si erkek, %50'si kadındır. Sağlıklı çocuğa sahip ebeveynlerde de cinsiyet dağılımı %50 erkek ve %50 kadın olarak eşit bir şekilde dağılmıştır.

SP'li çocuğa sahip ebeveynlerin yaş dağılımında en yüksek oran %53,3 ile 25-34 yaş grubunda görülmektedir. Bunu %26,7 ile 35-44 yaş grubu, %11,7 ile 45-54 yaş grubu, %6,7 ile 18-24 yaş grubu ve %1,7 ile 55 yaş ve üzeri grup takip etmektedir. Sağlıklı çocuğa sahip ebeveynlerde ise en yüksek oran %40 ile 25-34 yaş grubundadır. Bunu %30 ile 35-44 yaş grubu, %20 ile 45-54 yaş grubu, %5 ile 18-24 yaş grubu ve %5 ile 55 yaş ve üzeri grup takip etmektedir.

SP'li çocuğa sahip ebeveynlerin eğitim durumunda, en yüksek oran %35 ile lisans mezunlarına aittir. Bunu %20 ile ortaokul, %18,3 ile ilkokul, %16,7 ile lise ve %10 ile yüksek lisans mezunları takip etmektedir. Sağlıklı çocuğa sahip ebeveynlerde ise en yüksek oran %30 ile lisans mezunlarına aittir. Bunu %28,3 ile lise, %20 ile ortaokul, %13,3 ile ilkokul ve %8,3 ile yüksek lisans mezunları takip etmektedir.

SP'li çocuğa sahip ebeveynlerin gelir durumunda, %55'i orta gelir grubunda, %35'i düşük gelir grubunda ve %10'u yüksek gelir grubundadır. Sağlıklı çocuğa sahip ebeveynlerde ise %51,7'si orta gelir grubunda, %25'i yüksek gelir grubunda ve %23,3'ü düşük gelir grubundadır.

Tablo 3. Katılımcıların cinsiyetlerine göre evlilik uyumları ve anne babalık görevlerinde özyeterlilik puanlarının t-test verileri

Hastalık Durumu			**n**	**Ortalama**	**Sd.**	**ss**	**t**	**p**
Var	**Evlilik Uyumu**	Erkek	30	33.70	13.739	2.508	0.433	0.666
		Kadın	30	32.17	13.679	2.497		
	Duygusal Yeterlilik	Erkek	30	23.00	6.006	1.096	-0.389	0.699
		Kadın	30	23.60	5.946	1.086		
	Duyarlı Tepki Verme / Bakım-İlgi / Değer Verme	Erkek	30	26.07	9.322	1.702	-1.072	0.288
		Kadın	30	28.60	8.981	1.640		
	Koruma	Erkek	30	23.10	6.536	1.193	-1.633	0.108
		Kadın	30	25.67	5.604	1.023		

	Disiplin/Kısıtlama Yapma	Erkek	30	21.83	5.325	0.972	-1.013	0.315
		Kadın	30	23.30	5.879	1.073		
	Oyun	Erkek	30	21.53	5.964	1.089	-1.59	0.117
		Kadın	30	24.10	6.525	1.191		
	Öğretme	Erkek	30	28.83	6.634	1.211	0.317	0.753
		Kadın	30	28.27	7.220	1.318		
	Günlük İşler/Bakım/Yapılandırma	Erkek	30	25.17	6.193	1.131	-0.778	0.44
		Kadın	30	26.43	6.415	1.171		
	Anne Babalık Görevlerinde Özyeterlilik	Erkek	30	203.23	50.043	9.137	-0.702	0.486
		Kadın	30	212.13	48.158	8.792		
Yok	**Evlilik Uyumu**	Erkek	30	39.23	12.886	2.353	-3.23	0.002
		Kadın	30	48.07	7.634	1.394		
	Duygusal Yeterlilik	Erkek	30	24.77	4.240	0.774	-2.054	0.44
		Kadın	30	26.80	3.377	0.617		
	Duyarlı Tepki Verme / Bakım-İlgi / Değer Verme	Erkek	30	33.77	6.564	1.198	-0.934	0.354
		Kadın	30	35.07	3.877	0.708		
	Koruma	Erkek	30	24.17	4.473	0.817	-1.128	0.264
		Kadın	30	25.33	3.477	0.635		
	Disiplin/Kısıtlama Yapma	Erkek	30	22.27	3.903	0.713	0.698	0.488
		Kadın	30	21.53	4.224	0.771		
	Oyun	Erkek	30	22.23	4.462	0.815	-1.838	0.071
		Kadın	30	24.33	4.389	0.801		
	Öğretme	Erkek	30	25.50	3.803	0.694	-0.379	0.706
		Kadın	30	25.93	4.975	0.908		
	Günlük İşler/Bakım/Yapılandırma	Erkek	30	24.53	3.148	0.575	-0.175	0.862
		Kadın	30	24.70	4.162	0.760		
	Anne Babalık Görevlerinde Özyeterlilik	Erkek	30	216.47	29.082	5.310	-2.204	0.032
		Kadın	30	231.77	24.497	4.473		

Tablo 3'teki veriler, serebral palsili çocukların ve sağlıklı çocukların ebeveynlerinin evlilik uyumu ve anne babalık görevlerinde özyeterlilik boyutları ile ilgili cinsiyetler arası karşılaştırmalar sonuçlarını detaylandırmaktadır.

Serebral palsili çocukların ebeveynleri için evlilik uyumu boyutunda kadınların ortalama puanı 32.17 (sd=13.679) iken erkeklerin ortalama puanı 33.70 (sd=13.739) olarak belirlenmiş fakat yapılan incelemede bu farklılıkların anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (t=0.433, p>0.05). Duygusal yeterlilik alt boyutunda kadınların ortalama puanı 23.60 (sd=5.946), erkeklerin ise 23.00 (sd=6.006) olarak ölçülmüştür. Yapılan incelemelerde bu farklılıkların anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (t=-0.389, p>0.05). Duyarlı tepki verme/bakım alt boyutunda kadınların ortalama puanı 28.60 (sd=8.981), erkeklerin ise 26.07 (sd=9.322) puan almışlar; değişkenler arasındaki farklılıklar kontrol edildiğinde bu farklılıkların anlamlı olmadığı sonucuna

ulaşılmıştır (t=-1.072, p>0.05). Koruma alt boyutunda kadınların ortalama puanı 25.67 (sd=5.604), erkeklerin ise 23.10 (sd=6.536) olduğu görülmektedir fakat aralarındaki farklılıklar anlamlı bulunmamıştır (t=-1.633, p>0.05).

Disiplin/kısıtlama yapma alt boyutunda kadınların ortalama puanı 23.30 (sd=5.879), erkeklerin ise 21.83 (sd=5.325) olarak ölçülmüştür. Yapılan kontroller sonucunda görülen bu farklılıkların anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (t=-1.013, p>0.05). Oyun alt boyutunda kadınların ortalama puanı 24.10 (sd=6.525), erkeklerin ise 21.53 (sd=5.964) olarak ölçülmüştür. Yapılan incelemede t-test değerlerinden dolayı bu farkın anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (t=-1.590, p>0.05). Öğretme alt boyutunda kadınların ortalama puanı 28.27 (sd=7.220), erkeklerin ise 28.83 (sd=6.634) olduğu belirlenmiştir. Yapılan incelemelerde bu değişkenler arasında görülen farklılıkların anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (t=0.317, p>0.05). Günlük işler/bakım alt boyutunda ise kadınların ortalama puanı 26.43 (sd=6.415), erkeklerin ise 25.17 (sd=6.193) olarak bulunmuş fakat aralarındaki farklılıkların anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (t=-0.778, p>0.05).

SP'li çocukların ebeveynlerinin anne babalık görevlerinde özyeterliliklerine bakıldığında, erkeklerin ortalama puanı 203.23 (sd=50.043) ve kadınların 212.13 (sd=48.158) olduğu görülmektedir. Kadınların bu özyeterlilikte daha yüksek puan almış olmasına rağmen bu farklılıkların anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (t=-0.702, p>0.05).

Sağlıklı çocukların ebeveynleri arasında evlilik uyumu boyutunda erkeklerin ortalama puanı 39.23 (sd=12.886) iken, kadınların ortalama puanı 48.07 (sd=7.634) olarak belirlenmiştir; yapılan incelemede bu farklılıkların anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır (t=-3.23, p<0.05). Duygusal yeterlilik alt boyutunda erkeklerin ortalama puanı 24.77 (sd=4.240), kadınların ise 26.80 (sd=3.377) olduğu görülmüştür. Yapılan incelemelerde bu farklılıkların anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (t=-2.054, p>0.05). Duyarlı tepki verme/bakım alt boyutunda erkekler 33.77 (sd=6.564), kadınlar ise 35.07 (sd=3.877) puan almışlardır; değişkenler arasındaki farklılıklar kontrol edildiğinde bu farkların anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (t=-0.934, p>0.05).

Koruma alt boyutunda erkeklerin ortalama puanı 24.17 (sd=4.473), kadınların ise 25.33 (sd=3.477) puan almışlardır fakat aralarındaki farklılıklar anlamlı

bulunmamıştır (t=-1.128, p>0.05). Disiplin/kısıtlama yapma alt boyutunda erkekler 22.27 (sd=3.903), kadınlar ise 21.53 (sd=4.224) olarak tespit edilmiştir. Yapılan kontroller sonucunda görülen bu farklılıkların anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (t=0.698, p>0.05).

Oyun alt boyutunda erkeklerin ortalama puanı 22.23 (sd=4.462), kadınların ise 24.33 (sd=4.389) olduğu görülmüş ve yapılan incelemede t-test değerlerinden dolayı bu farkın anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (t=-1.838, p>0.05). Öğretme alt boyutunda erkekler 25.50 (sd=3.803), kadınlar ise 25.93 (sd=4.975) olarak ölçülmüştür. Yapılan incelemelerde bu değişkenler arasında görülen farklılıkların anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (t=-0.379, p>0.05).

Günlük işler/bakım alt boyutunda erkekler 24.53 (sd=3.148), kadınlar ise 24.70 (sd=4.162) olarak belirlenmiş, fakat aralarındaki farklılıkların anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (t=-0.175, p>0.05). Sağlıklı çocukların ebeveynlerinin anne babalık görevlerinde özyeterliliklerine bakıldığında erkeklerin ortalama puanı 216.47 (sd=29.082), kadınların ise 231.77 (sd=24.497) olduğu görülmektedir. Yapılan incelemede bu farklılıkların anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır (t=-2.204, p<0.05).

Tablo 4. Sağlıklı çocuk ebeveynlerinin yaşlarına göre evlilik uyumları ve anne babalık görevlerinde özyeterlilik puanlarının anova verileri

Hastalık Durumu			n	Ortalama	Sd.	ss	F	p
Yok	Evlilik Uyumu	25-34	27	45.852	11.124	2.141	1.121	0.333
		35-44	18	43.000	11.360	2.678		
		45-54	15	40.467	11.874	3.066		
	Duygusal Yeterlilik	25-34	27	25.852	4.737	0.912	0.021	0.979
		35-44	18	25.833	3.552	0.837		
		45-54	15	25.600	2.874	0.742		
	Duyarlı Tepki Verme / Bakım-İlgi / Değer Verme	25-34	27	34.741	6.502	1.251	0.243	0.785
		35-44	18	33.667	4.728	1.114		
		45-54	15	34.733	3.936	1.016		
	Koruma	25-34	27	25.259	4.817	0.927	0.421	0.659
		35-44	18	24.500	3.034	0.715		
		45-54	15	24.133	3.563	0.920		
	Disiplin/Kısıtlama Yapma	25-34	27	21.111	4.830	0.930	1.476	0.237
		35-44	18	21.889	3.252	0.766		
		45-54	15	23.333	3.086	0.797		

Oyun	25-34	27	24.556	5.041	0.970	2.267	0.113
	35-44	18	22.722	4.127	0.973		
	45-54	15	21.667	3.416	0.882		
Öğretme	25-34	27	25.481	5.794	1.115	0.470	0.627
	35-44	18	25.278	2.244	0.529		
	45-54	15	26.667	3.416	0.882		
Günlük İşler/Bakım/Yapılandırma	25-34	27	24.815	4.683	0.901	1.613	0.208
	35-44	18	23.444	2.770	0.653		
	45-54	15	25.667	1.839	0.475		
Anne Babalık Görevlerinde Özyeterlilik	25-34	27	227.667	35.834	6.896	0.413	0.664
	35-44	18	220.333	21.965	5.177		
	45-54	15	222.267	15.130	3.907		

Tablo 4'te sağlıklı çocukların ebeveynlerinin yaşlarıyla Evlilik Uyumu ve Anne-Baba Görevlerinde Özyeterlilik ve alt boyutlarına ait puanlar arasındaki farklılıkların anlamlılık durumunun anlaşılabilmesi için yapılan ANOVA testi sonuçları bulunmaktadır. Burada ANOVA testinin daha doğru çalışabilmesi için 1 – 2 ve 4 – 5 grupları birleştirilmiştir.

Evlilik uyumu için 25-34 yaş grubundaki ebeveynlerin ortalama puanı 45.852 (sd=11.124), 35-44 yaş grubunda 43.000 (sd=11.360) ve 45-54 yaş grubunda ise 40.467 (sd=11.874) olarak belirlenmiştir. Fakat ANOVA sonuçları, bu yaş grupları arasındaki farkların istatistiksel olarak anlamlı olmadığını ortaya koymuştur (F=1.121, p>.05).

Duygusal yeterlilik alt boyutunda 25-34 yaş grubunun ortalama puanı 25.852 (sd=4.737), 35-44 yaş grubu 25.833 (sd=3.552) ve 45-54 yaş grubu 25.600 (sd=2.874) olarak tespit edilmiştir. Bu boyut için de yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (F=0.021, p>.05). Duyarlı tepki verme/bakım/ilgi/değer verme alt boyutunda 25-34 yaş grubu ortalama 34.741 (sd=6.502), 35-44 yaş grubu 33.667 (sd=4.728) ve 45-54 yaş grubu 34.733 (sd=3.936) puan almıştır. Bu değişkenler için yapılan ANOVA testi, yaş grupları arasındaki farklılıkların anlamlı olmadığını göstermiştir (F=0.243, p>.05).

Koruma alt boyutunda, 25-34 yaş grubu 25.259 (sd=4.817), 35-44 yaş grubu 24.500 (sd=3.034) ve 45-54 yaş grubu 24.133 (sd=3.563) puanları ile benzerlik göstermiştir ve bu farklar anlamlı değildir (F=0.421, p>.05). Disiplin/kısıtlama

yapma boyutunda 25-34 yaş grubunun ortalama puanı 21.111 (sd=4.830), 35-44 yaş grubu 21.889 (sd=3.252) ve 45-54 yaş grubu 23.333 (sd=3.086) olarak kaydedilmiştir. Bu boyutta da yaş grupları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir (F=1.476, p>.05).

Oyun alt boyutunda 25-34 yaş grubunun ortalama puanı 24.556 (sd=5.041), 35-44 yaş grubu 22.722 (sd=4.127) ve 45-54 yaş grubu 21.667 (sd=3.416) olarak belirlenmiştir. Bu boyut için de yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (F=2.267, p>.05). Öğretme alt boyutunda, 25-34 yaş grubu ortalama 25.481 (sd=5.794), 35-44 yaş grubu 25.278 (sd=2.244) ve 45-54 yaş grubu 26.667 (sd=3.416) olarak ölçülmüştür. Bu değişkenler arasında yaş grupları arasında anlamlı fark olmadığı görülmüştür (F=0.470, p>.05). Günlük işler/bakım/yapılandırma boyutunda 25-34 yaş grubu 24.815 (sd=4.683), 35-44 yaş grubu 23.444 (sd=2.770) ve 45-54 yaş grubu 25.667 (sd=1.839) puan almıştır. Bu değişkenler arasında yapılan ANOVA testi, yaş grupları arasındaki farklılıkların anlamlı olmadığını ortaya koymuştur (F=1.613, p>.05).

Anne babalık görevlerinde özyeterlilik için 25-34 yaş grubunun ortalama puanı 227.667 (sd=35.834), 35-44 yaş grubu 220.333 (sd=21.965) ve 45-54 yaş grubu 222.267 (sd=15.130) olarak tespit edilmiştir. Yaş grupları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna varılmıştır (F=0.413, p>.05).

Tablo 5. Serebral Palsili çocuk ebeveynlerinin yaşlarına göre evlilik uyumları ve anne babalık görevlerinde özyeterlilik puanlarının ANOVA verileri

Hastalık Durumu		n	Ortalama	Sd.	ss	F	p
Var	Evlilik Uyumu	25-34 36	36.500	13.892	2.315	4.781	0.012
		35-44 16	30.563	9.960	2.490		
		45-54 8	21.625	12.660	4.476		
	Duygusal Yeterlilik	25-34 36	24.972	6.665	1.111	3.948	0.025
		35-44 16	20.938	3.193	0.798		
		45-54 8	20.500	4.071	1.439		
	Duyarlı Tepki Verme / Bakım-İlgi / Değer Verme	25-34 36	29.972	9.098	1.516	4.448	0.016
		35-44 16	22.438	6.511	1.628		
		45-54 8	25.250	10.375	3.668		
	Koruma	25-34 36	26.222	6.216	1.036	5.097	0.009
		35-44 16	20.750	5.335	1.334		

	45-54	8	23.375	4.274	1.511		
Disiplin/Kısıtlama Yapma	25-34	36	23.528	6.331	1.055		
	35-44	16	20.063	3.991	0.998	2.276	0.112
	45-54	8	23.250	3.327	1.176		
Oyun	25-34	36	25.028	6.772	1.129		
	35-44	16	18.500	2.582	0.645	7.410	0.001
	45-54	8	21.500	4.957	1.753		
Öğretme	25-34	36	29.278	8.269	1.378		
	35-44	16	28.063	3.855	0.964	0.681	0.510
	45-54	8	26.250	3.991	1.411		
Günlük İşler/Bakım/Yapılandırma	25-34	36	27.000	7.387	1.231		
	35-44	16	22.938	3.214	0.803	2.441	0.096
	45-54	8	26.125	3.399	1.202		
Anne Babalık Görevlerinde Özyeterlilik	25-34	36	222.500	55.440	9.240		
	35-44	16	184.250	21.517	5.379	4.661	0.013
	45-54	8	187.875	30.990	10.957		

Tablo 5'te serebral palsili çocukların ebeveynlerinin yaşlarıyla evlilik uyumu ve anne-baba görevlerinde özyeterlilik ve alt boyutlarına ait puanlar arasındaki farklılıkların anlamlılık durumunun anlaşılabilmesi için yapılan ANOVA testi sonuçları bulunmaktadır.

Evlilik uyumu için 25-34 yaş grubundaki ebeveynlerin ortalama puanı 36.500 (sd=13.892), 35-44 yaş grubunda 30.563 (sd=9.960) ve 45-54 yaş grubunda ise 21.625 (sd=12.660) olarak belirlenmiştir. ANOVA sonuçları, yaş grupları arasındaki farkların istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ortaya koymuştur (F=4.781, p<.05). Yapılan incelemede 25-34 yaş grubundaki ebeveynlerin evlilik uyumlarının 45-54 yaş aralığındaki kişilerden daha yüksek olduğu görülmüştür.

Duygusal yeterlilik alt boyutunda 25-34 yaş grubunun ortalama puanı 24.972 (sd=6.665), 35-44 yaş grubu 20.938 (sd=3.193) ve 45-54 yaş grubu 20.500 (sd=4.071) olarak tespit edilmiştir. Bu boyut için yapılan ANOVA testi, yaş grupları arasındaki farkların anlamlı olduğunu göstermektedir (F=3.948, p<.05). 25-34 yaş aralığında bulunan katılımcıların Duygusal Yeterlilikleri diğer katılımcılardan anlamlı bir şekilde daha yüksek bulunmuştur. Duyarlı tepki verme/bakım/ilgi/değer verme alt boyutunda 25-34 yaş grubu ortalama 29.972 (sd=9.098), 35-44 yaş grubu 22.438 (sd=6.511) ve 45-54 yaş grubu 25.250 (sd=10.375) puan almıştır. ANOVA

testi, yaş grupları arasındaki farklılıkların anlamlı olduğunu göstermektedir (F=4.448, p<.05). 25-34 yaş aralığındaki katılımcıların Duyarlı Tepki Verme/Bakım/İlgi/ Değer verme özelliklerinin 35-44 yaş aralığında bulunan katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

Koruma alt boyutunda 25-34 yaş grubu 26.222 (sd=6.216), 35-44 yaş grubu 20.750 (sd=5.335) ve 45-54 yaş grubu 23.375 (sd=4.274) puanları ile benzerlik göstermiştir. ANOVA testi sonuçlarına göre bu farklılıkların anlamlı olduğu belirlenmiştir (F=5.097, p<.05). 25-34 yaş aralığındaki ebeveynlerin koruma altına alma durumlarının 35-44 yaş aralığındaki katılımcılardan anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür.

Disiplin/kısıtlama yapma boyutunda 25-34 yaş grubunun ortalama puanı 23.528 (sd=6.331), 35-44 yaş grubu 20.063 (sd=3.991) ve 45-54 yaş grubu 23.250 (sd=3.327) olarak kaydedilmiştir. Ancak, ANOVA testi sonuçlarına göre bu boyutta yaş grupları arasındaki farklılıklar anlamlı bulunmamıştır (F=2.276, p>.05).

Oyun alt boyutunda 25-34 yaş grubunun ortalama puanı 25.028 (sd=6.772), 35-44 yaş grubu 18.500 (sd=2.582) ve 45-54 yaş grubu 21.500 (sd=4.957) olarak belirlenmiştir. ANOVA testi sonuçlarına göre bu boyut için yaş grupları arasındaki farklılıklar anlamlı bulunmuştur (F=7.410, p<.05). 25-34 yaş aralığındaki katılımcıların oyun oynamada 35-44 yaş aralığında katılımcılardan daha yüksek bir puana sahip olduğu belirlenmiştir.

Öğretme alt boyutunda 25-34 yaş grubu ortalama 29.278 (sd=8.269), 35-44 yaş grubu 28.063 (sd=3.855) ve 45-54 yaş grubu 26.250 (sd=3.991) olarak ölçülmüştür. Ancak ANOVA testi sonuçlarına göre bu değişkenler arasında yaş grupları arasındaki farklılıklar anlamlı bulunmamıştır (F=0.681, p>.05). Günlük işler/bakım/yapılandırma boyutunda 25-34 yaş grubu 27.000 (sd=7.387), 35-44 yaş grubu 22.938 (sd=3.214) ve 45-54 yaş grubu 26.125 (sd=3.399) puan almıştır. ANOVA testi sonuçlarına göre yaş grupları arasındaki farklılıklar anlamlı bulunmamıştır (F=2.441, p>.05).

Anne babalık görevlerinde özyeterlilik için 25-34 yaş grubunun ortalama puanı 222.500 (sd=55.440), 35-44 yaş grubu 184.250 (sd=21.517) ve 45-54 yaş grubu 187.875 (sd=30.990) olarak tespit edilmiştir. ANOVA testi sonuçlarına göre yaş

grupları arasındaki farklılıkların anlamlı olduğu görülmüştür (F=4.661, p<.05). Yapılan incelemeler sonucunda Anne Babalık Görevlerinde Özyeterlilik için 25-34 yaş aralığındaki katılımcıların anlamlı bir şekilde 35-44 yaş aralığındaki katılımcılardan daha yüksek puana sahip oldukları görülmüştür.

Tablo 6. Sağlıklı çocuk ebeveynlerinin eğitim durumlarına göre evlilik uyumları ve anne babalık görevlerinde özyeterlilik puanlarının ANOVA verileri

Hastalık Durumu			**n**	**Ortalama**	**Sd.**	**ss**	**F**	**p**
Yok	Evlilik Uyumu	İlkokul	8	32.250	13.677	4.836	7.439	<.01
		Ortaokul	12	38.167	8.653	2.498		
		Lise	17	43.000	10.118	2.454		
		Lisans	18	50.111	7.768	1.831		
		Yüksek Lisans	5	54.000	6.782	3.033		
	Duygusal Yeterlilik	İlkokul	8	24.625	2.504	0.885	0.857	0.496
		Ortaokul	12	25.583	4.274	1.234		
		Lise	17	25.000	2.449	0.594		
		Lisans	18	27.111	5.497	1.296		
		Yüksek Lisans	5	26.000	1.225	0.548		
	Duyarlı Tepki Verme / Bakım-İlgi / Değer Verme	İlkokul	8	32.000	4.840	1.711	0.594	0.668
		Ortaokul	12	34.083	5.961	1.721		
		Lise	17	35.000	4.168	1.011		
		Lisans	18	34.667	6.695	1.578		
		Yüksek Lisans	5	36.200	3.347	1.497		
	Koruma	İlkokul	8	23.000	3.780	1.336	1.097	0.367
		Ortaokul	12	25.083	2.746	0.793		
		Lise	17	25.765	3.649	0.885		
		Lisans	18	23.889	5.189	1.223		
		Yüksek Lisans	5	26.400	2.608	1.166		
	Disiplin/Kısıtlama Yapma	İlkokul	8	24.000	3.817	1.350	2.148	0.087
		Ortaokul	12	22.833	2.623	0.757		
		Lise	17	22.471	3.859	0.936		
		Lisans	18	20.722	4.848	1.143		
		Yüksek Lisans	5	18.600	2.302	1.030		
	Oyun	İlkokul	8	21.000	4.629	1.637	1.595	0.189

	Ortaokul	12	21.750	4.330	1.250		
	Lise	17	23.353	2.978	0.722		
	Lisans	18	24.778	5.197	1.225		
	Yüksek Lisans	5	25.000	5.477	2.449		
Öğretme	İlkokul	8	25.375	2.066	0.730	0.819	0.519
	Ortaokul	12	26.750	3.388	0.978		
	Lise	17	24.824	2.811	0.682		
	Lisans	18	26.611	6.792	1.601		
	Yüksek Lisans	5	23.600	1.517	0.678		
Günlük İşler/Bakım/Yapılandırma	İlkokul	8	24.625	1.598	0.565	0.153	0.961
	Ortaokul	12	24.917	2.746	0.793		
	Lise	17	24.647	3.220	0.781		
	Lisans	18	24.722	5.356	1.262		
	Yüksek Lisans	5	23.400	2.608	1.166		
Anne Babalık Görevlerinde Özyeterlilik	İlkokul	8	206.875	18.232	6.446	1.468	0.224
	Ortaokul	12	219.167	22.213	6.412		
	Lise	17	224.059	19.146	4.644		
	Lisans	18	232.611	38.975	9.187		
	Yüksek Lisans	5	233.200	20.092	8.986		

Tablo 6'te sağlıklı çocukların ebeveynlerinin eğitim durumlarıyla evlilik uyumu ve anne-baba görevlerinde özyeterlilik ve alt boyutlarına ait puanlar arasındaki farklılıkların anlamlılık durumunun anlaşılabilmesi için yapılan ANOVA testi sonuçları bulunmaktadır.

Evlilik uyumu için ilkokul mezunu ebeveynlerin ortalama puanı 32.250 (sd=13.677), ortaokul mezunu ebeveynlerin 38.167 (sd=8.653), lise mezunu ebeveynlerin 43.000 (sd=10.118), lisans mezunu ebeveynlerin 50.111 (sd=7.768) ve yüksek lisans veya üstü eğitim almış ebeveynlerin ortalama puanı 54.000 (sd=6.782) olarak belirlenmiştir. ANOVA sonuçları, eğitim seviyesine göre evlilik uyumu puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F=7.439$, $p<.01$). İlkokul ve ortaokul mezunu ebeveynlerin evlilik uyumlarının lisans ve yüksek lisans mezunlarına göre daha düşük olduğu görülmüştür.

Duygusal yeterlilik boyutunda ilkokul mezunu ebeveynlerin ortalama puanı 24.625 (sd=2.504), ortaokul mezunu ebeveynlerin 25.583 (sd=4.274), lise düzeyindeki ebeveynlerin 25.000 (sd=2.449), lisans düzeyindekilerin 27.111 (sd=5.497) ve yüksek lisans düzeyindekilerin 26.000 (sd=1.225) olarak ölçülmüştür. Bu boyutta eğitim seviyeleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (F=0.857, p>.05). Duyarlı tepki verme/bakım/ilgi/değer verme boyutunda ilkokul mezunu ebeveynler 32.000 (sd=4.840), ortaokul mezunu ebeveynler 34.083 (sd=5.961), lise mezunu ebeveynler 35.000 (sd=4.168), lisans mezunu ebeveynler 34.667 (sd=6.695) ve yüksek lisans veya üstü eğitim düzeyindekiler 36.200 (sd=3.347) puan almışlardır. Bu boyutta eğitim seviyeleri arasındaki farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir (F=0.594, p>.05).

Koruma boyutunda ilkokul mezunu ebeveynler 23.000 (sd=3.780), ortaokul mezunu ebeveynler 25.083 (sd=2.746), lise mezunu ebeveynler 25.765 (sd=3.649), lisans mezunu ebeveynler 23.889 (sd=5.189) ve yüksek lisans veya üstü düzeyindekiler 26.400 (sd=2.608) puan almıştır. Bu boyutta da eğitim seviyeleri arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir (F=1.097, p>.05). Disiplin/kısıtlama yapma boyutunda ilkokul mezunu ebeveynlerin ortalama puanı 24.000 (sd=3.817), ortaokul mezunu ebeveynlerin 22.833 (sd=2.623), lise mezunu ebeveynlerin 22.471 (sd=3.859), lisans mezunu ebeveynlerin 20.722 (sd=4.848) ve yüksek lisans veya üstü eğitim düzeyindekilerin 18.600 (sd=2.302) olduğu belirlenmiştir. ANOVA testi sonuçlarına göre bu boyutta yaş grupları arasındaki farklılıklar anlamlı bulunmamıştır (F=2.148, p>.05).

Oyun alt boyutunda ilkokul mezunu ebeveynlerin ortalama puanı 21.000 (sd=4.629), ortaokul mezunu ebeveynlerin 21.750 (sd=4.330), lise mezunu ebeveynlerin 23.353 (sd=2.978), lisans mezunu ebeveynlerin 24.778 (sd=5.197) ve yüksek lisans mezunu ebeveynlerin 25.000 (sd=5.477) olduğu gözlemlenmiştir. Bu boyut için yapılan ANOVA testi, eğitim seviyeleri arasındaki farkların anlamlı olmadığını göstermiştir (F=1.595, p>.05). Öğretme boyutunda ilkokul mezunu ebeveynlerin ortalama puanı 25.375 (sd=2.066), ortaokul mezunu ebeveynlerin 26.750 (sd=3.388), lise mezunu ebeveynlerin 24.824 (sd=2.811), lisans mezunu ebeveynlerin 26.611 (sd=6.792) ve yüksek lisans veya üstü ebeveynlerin 23.600

(sd=1.517) olduğu belirlenmiştir. Bu boyutta da eğitim seviyeleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (F=0.819, p>.05).

Günlük işler/bakım/yapılandırma boyutunda ilkokul mezunu ebeveynlerin ortalama puanı 24.625 (sd=1.598), ortaokul mezunu ebeveynlerin 24.917 (sd=2.746), lise mezunu ebeveynlerin 24.647 (sd=3.220), lisans mezunu ebeveynlerin 24.722 (sd=5.356) ve yüksek lisans mezunu ebeveynlerin 23.400 (sd=2.608) olduğu tespit edilmiştir. Bu boyutta eğitim seviyeleri arasındaki farklar anlamlı değildir (F=0.153, p>.05). Anne babalık görevlerinde özyeterlilik için ilkokul mezunu ebeveynlerin ortalama puanı 206.875 (sd=18.232), ortaokul mezunu ebeveynlerin 219.167 (sd=22.213), lise mezunu ebeveynlerin 224.059 (sd=19.146), lisans mezunu ebeveynlerin 232.611 (sd=38.975) ve yüksek lisans mezunu ebeveynlerin 233.200 (sd=20.092) olduğu belirlenmiştir. ANOVA testi sonuçlarına göre bu boyutta eğitim seviyeleri arasındaki farklılıklar anlamlı bulunmamıştır (F=1.468, p>.05).

Tablo 7. Serebral Palsili çocuk ebeveynlerinin eğitim durumlarına göre evlilik uyumları ve anne babalık görevlerinde özyeterlilik puanlarının ANOVA verileri

Hastalık Durumu			**n**	**Ortalama**	**Sd.**	**ss**	**F**	**p**
Var	Evlilik Uyumu	İlkokul	11	23.545	12.053	3.634	4.498	0.003
		Ortaokul	12	26.750	11.234	3.243		
		Lise	10	32.400	8.972	2.837		
		Lisans	21	40.238	12.214	2.665		
		Yüksek Lisans	6	37.833	18.389	7.507		
	Duygusal Yeterlilik	İlkokul	11	19.818	3.545	1.069	4.359	0.004
		Ortaokul	12	21.083	3.175	0.917		
		Lise	10	21.300	4.111	1.300		
		Lisans	21	26.524	6.361	1.388		
		Yüksek Lisans	6	26.167	8.704	3.554		
	Duyarlı Tepki Verme / Bakım-İlgi / Değer Verme	İlkokul	11	20.909	7.006	2.113	4.618	0.003
		Ortaokul	12	24.000	7.186	2.074		
		Lise	10	25.500	8.423	2.664		
		Lisans	21	31.810	8.448	1.843		
		Yüksek Lisans	6	33.167	10.815	4.415		
	Koruma	İlkokul	11	21.455	4.083	1.231	1.697	0.164

	Ortaokul	12	22.917	3.872	1.118		
	Lise	10	23.700	7.103	2.246		
	Lisans	21	26.667	6.643	1.450		
	Yüksek Lisans	6	25.833	8.159	3.331		
Disiplin/Kısıtlama Yapma	İlkokul	11	20.909	4.346	1.310	0.936	0.450
	Ortaokul	12	21.417	3.630	1.048		
	Lise	10	22.900	2.767	0.875		
	Lisans	21	24.286	7.065	1.542		
	Yüksek Lisans	6	21.333	8.214	3.353		
Oyun	İlkokul	11	18.636	3.668	1.106	4.256	0.005
	Ortaokul	12	20.667	3.892	1.124		
	Lise	10	21.700	4.111	1.300		
	Lisans	21	26.571	6.947	1.516		
	Yüksek Lisans	6	23.500	8.803	3.594		
Öğretme	İlkokul	11	29.000	4.336	1.307	1.190	0.325
	Ortaokul	12	26.083	3.204	0.925		
	Lise	10	27.100	3.281	1.038		
	Lisans	21	30.857	8.771	1.914		
	Yüksek Lisans	6	27.000	11.261	4.597		
Günlük İşler/Bakım/Yapılandırma	İlkokul	11	22.636	2.838	0.856	1.709	0.161
	Ortaokul	12	24.250	3.194	0.922		
	Lise	10	27.700	4.855	1.535		
	Lisans	21	27.714	7.894	1.723		
	Yüksek Lisans	6	24.833	9.174	3.745		
Anne Babalık Görevlerinde Özyeterlilik	İlkokul	11	176.909	25.292	7.626	4.019	0.006
	Ortaokul	12	187.167	20.013	5.777		
	Lise	10	202.300	25.259	7.988		
	Lisans	21	234.667	57.563	12.561		
	Yüksek Lisans	6	219.667	72.588	29.634		

Tablo 7’te serebral palsili çocukların ebeveynlerinin eğitim durumlarıyla evlilik uyumu ve anne-baba görevlerinde özyeterlilik ve alt boyutlarına ait puanlar arasındaki farklılıkların anlamlılık durumunun anlaşılabilmesi için yapılan ANOVA testi sonuçları bulunmaktadır.

Evlilik uyumu için ilkokul mezunu ebeveynlerin ortalama puanı 23.545 (sd=12.053), ortaokul mezunu ebeveynlerin 26.750 (sd=11.234), lise mezunu ebeveynlerin 32.400 (sd=8.972), lisans mezunu ebeveynlerin 40.238 (sd=12.214) ve yüksek lisans veya üstü eğitim almış ebeveynlerin ortalama puanı 37.833 (sd=18.389) olarak belirlenmiştir. ANOVA sonuçları, eğitim seviyesine göre evlilik uyumu puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F=4.498$, $p<.05$). Yapılan incelemelerde ilkokul ve ortaokul mezunu ebeveynlerin puanlarının lisans mezunu ebeveynlerden anlamlı şekilde düşük olduğu gözlemlenmiştir.

Duygusal yeterlilik boyutunda ilkokul mezunu ebeveynlerin ortalama puanı 19.818 (sd=3.545), ortaokul mezunu ebeveynlerin 21.083 (sd=3.175), lise düzeyindeki ebeveynlerin 21.300 (sd=4.111), lisans düzeyindekilerin 26.524 (sd=6.361) ve yüksek lisans düzeyindekilerin 26.167 (sd=8.704) olarak ölçülmüştür. Bu boyutta eğitim seviyeleri arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($F=4.359$, $p<.05$). Yapılan incelemelerde lisans mezunu ebeveynlerin puanlarının ilkokul mezunlarından anlamlı şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Duyarlı tepki verme/bakım/ilgi/değer verme boyutunda ilkokul mezunu ebeveynler 20.909 (sd=7.006), ortaokul mezunu ebeveynler 24.000 (sd=7.186), lise mezunu ebeveynler 25.500 (sd=8.423), lisans mezunu ebeveynler 31.810 (sd=8.448) ve yüksek lisans veya üstü eğitim düzeyindekiler 33.167 (sd=10.815) puan almışlardır. ANOVA testi sonuçlarına göre eğitim seviyeleri arasındaki farklar anlamlıdır ($F=4.618$, $p<.05$). Yapılan incelemelerde lisans ve yüksek lisans mezunu ebeveynlerin puanlarının ilkokul mezunlarından anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür.

Koruma boyutunda ilkokul mezunu ebeveynler 21.455 (sd=4.083), ortaokul mezunu ebeveynler 22.917 (sd=3.872), lise mezunu ebeveynler 23.700 (sd=7.103), lisans mezunu ebeveynler 26.667 (sd=6.643) ve yüksek lisans veya üstü düzeyindekiler 25.833 (sd=8.159) puan almıştır. ANOVA testi sonuçlarına göre bu boyutta eğitim seviyeleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F=1.697$, $p>.05$).

Disiplin/kısıtlama yapma boyutunda ilkokul mezunu ebeveynlerin ortalama puanı 20.909 (sd=4.346), ortaokul mezunu ebeveynlerin 21.417 (sd=3.630), lise mezunu ebeveynlerin 22.900 (sd=2.767), lisans mezunu ebeveynlerin 24.286

(sd=7.065) ve yüksek lisans veya üstü eğitim düzeyindekilerin 21.333 (sd=8.214) olduğu belirlenmiştir. ANOVA testi sonuçlarına göre bu boyutta eğitim seviyeleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (F=0.936, p>.05).

Oyun alt boyutunda ilkokul mezunu ebeveynlerin ortalama puanı 18.636 (sd=3.668), ortaokul mezunu ebeveynlerin 20.667 (sd=3.892), lise mezunu ebeveynlerin 21.700 (sd=4.111), lisans mezunu ebeveynlerin 26.571 (sd=6.947) ve yüksek lisans mezunu ebeveynlerin 23.500 (sd=8.803) olduğu gözlemlenmiştir. ANOVA testi sonuçlarına göre bu boyut için eğitim seviyeleri arasındaki farklılıklar anlamlı bulunmuştur (F=4.256, p<.05). Yapılan incelemelerde ilkokul mezunu ebeveynlerin puanlarının lisans mezunu ebeveynlerden anlamlı şekilde daha düşük olduğu görülmüştür.

Öğretme boyutunda ilkokul mezunu ebeveynlerin ortalama puanı 29.000 (sd=4.336), ortaokul mezunu ebeveynlerin 26.083 (sd=3.204), lise mezunu ebeveynlerin 27.100 (sd=3.281), lisans mezunu ebeveynlerin 30.857 (sd=8.771) ve yüksek lisans veya üstü ebeveynlerin 27.000 (sd=11.261) olduğu belirlenmiştir. Bu boyutta da eğitim seviyeleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (F=1.190, p>.05).

Günlük işler/bakım/yapılandırma boyutunda ilkokul mezunu ebeveynlerin ortalama puanı 22.636 (sd=2.838), ortaokul mezunu ebeveynlerin 24.250 (sd=3.194), lise mezunu ebeveynlerin 27.700 (sd=4.855), lisans mezunu ebeveynlerin 27.714 (sd=7.894) ve yüksek lisans mezunu ebeveynlerin 24.833 (sd=9.174) olduğu tespit edilmiştir. Bu boyutta eğitim seviyeleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (F=1.709, p>.05).

Anne babalık görevlerinde özyeterlilik için ilkokul mezunu ebeveynlerin ortalama puanı 176.909 (sd=25.292), ortaokul mezunu ebeveynlerin 187.167 (sd=20.013), lise mezunu ebeveynlerin 202.300 (sd=25.259), lisans mezunu ebeveynlerin 234.667 (sd=57.563) ve yüksek lisans mezunu ebeveynlerin 219.667 (sd=72.588) olduğu belirlenmiştir. ANOVA testi sonuçlarına göre bu boyutta eğitim seviyeleri arasındaki farklılıklar anlamlı bulunmuştur (F=4.019, p<.05). Yapılan incelemeler sonucunda İlkokul ve ortaokul mezunu katılımcıların Anne Babalık Görevlerinde Özyeterlilikleri Lisans mezunlarına göre anlamlı bir şekilde daha düşük bulunmuştur.

Tablo 8. Sağlıklı çocuk ebeveynlerinin gelir durumlarına göre evlilik uyumları ve anne babalık görevlerinde özyeterlilik puanlarının ANOVA verileri

Hastalık Durumu			**n**	**Ortalama**	**Sd.**	**ss**	**F**	**p**
Yok	Evlilik Uyumu	Düşük	14	35.571	10.021	2.678	8.168	0.001
		Orta	31	43.774	9.824	1.764		
		Yüksek	15	50.933	11.228	2.899		
	Duygusal Yeterlilik	Düşük	14	24.286	3.811	1.019	1.708	0.190
		Orta	31	25.903	4.134	0.742		
		Yüksek	15	26.933	3.390	0.875		
	Duyarlı Tepki Verme / Bakım-İlgi / Değer Verme	Düşük	14	32.429	5.680	1.518	1.391	0.257
		Orta	31	34.742	5.253	0.944		
		Yüksek	15	35.600	5.235	1.352		
	Koruma	Düşük	14	24.786	2.778	0.743	0.295	0.746
		Orta	31	24.419	4.319	0.776		
		Yüksek	15	25.400	4.485	1.158		
	Disiplin/Kısıtlama Yapma	Düşük	14	22.857	3.183	0.851	1.415	0.251
		Orta	31	22.161	4.034	0.725		
		Yüksek	15	20.467	4.642	1.199		
	Oyun	Düşük	14	21.429	4.108	1.098	5.216	0.008
		Orta	31	22.710	4.068	0.731		
		Yüksek	15	26.200	4.632	1.196		
	Öğretme	Düşük	14	25.500	2.594	0.693	0.022	0.979
		Orta	31	25.774	4.395	0.789		
		Yüksek	15	25.800	5.809	1.500		
	Günlük İşler/Bakım/Yapılandırma	Düşük	14	24.714	2.400	0.641	0.023	0.977
		Orta	31	24.516	3.375	0.606		
		Yüksek	15	24.733	5.161	1.333		
	Anne Babalık Görevlerinde Özyeterlilik	Düşük	14	211.571	21.295	5.691	3.014	0.057
		Orta	31	224.000	26.532	4.765		
		Yüksek	15	236.067	31.716	8.189		

Tablo 8'te sağlıklı çocukların ebeveynlerinin gelir durumlarıyla evlilik uyumu ve anne-baba görevlerinde özyeterlilik ve alt boyutlarına ait puanlar arasındaki farklılıkların anlamlılık durumunun anlaşılabilmesi için yapılan ANOVA testi sonuçları bulunmaktadır.

Evlilik uyumu için düşük gelirli ebeveynlerin ortalama puanı 35.571 (sd=10.021), orta gelirli ebeveynlerin 43.774 (sd=9.824) ve yüksek gelirli

ebeveynlerin ortalama puanı 50.933 (sd=11.228) olarak belirlenmiştir. ANOVA sonuçları, gelir seviyelerine göre evlilik uyumu puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir (F=8.168, p<.05). Yapılan incelemelerde düşük gelirli ebeveynlerin evlilik uyumu puanlarının yüksek gelirli ebeveynlerden anlamlı şekilde düşük olduğu görülmüştür.

Duygusal yeterlilik boyutunda düşük gelirli ebeveynlerin ortalama puanı 24.286 (sd=3.811), orta gelirli ebeveynlerin 25.903 (sd=4.134) ve yüksek gelirli ebeveynlerin 26.933 (sd=3.390) olarak ölçülmüştür. Bu boyutta gelir seviyeleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (F=1.708, p>.05). Duyarlı tepki verme/bakım/ilgi/değer verme boyutunda düşük gelirli ebeveynler 32.429 (sd=5.680), orta gelirli ebeveynler 34.742 (sd=5.253) ve yüksek gelirli ebeveynler 35.600 (sd=5.235) puan almışlardır. ANOVA testi sonuçlarına göre eğitim seviyeleri arasındaki farklar anlamlı değildir (F=1.391, p>.05). Koruma boyutunda düşük gelirli ebeveynler 24.786 (sd=2.778), orta gelirli ebeveynler 24.419 (sd=4.319) ve yüksek gelirli ebeveynler 25.400 (sd=4.485) puan almıştır. ANOVA testi sonuçlarına göre bu boyutta gelir seviyeleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (F=0.295, p>.05). Disiplin/kısıtlama yapma boyutunda düşük gelirli ebeveynlerin ortalama puanı 22.857 (sd=3.183), orta gelirli ebeveynlerin 22.161 (sd=4.034) ve yüksek gelirli ebeveynlerin 20.467 (sd=4.642) olduğu belirlenmiştir. ANOVA testi sonuçlarına göre bu boyutta gelir seviyeleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (F=1.415, p>.05).

Oyun alt boyutunda düşük gelirli ebeveynlerin ortalama puanı 21.429 (sd=4.108), orta gelirli ebeveynlerin 22.710 (sd=4.068) ve yüksek gelirli ebeveynlerin 26.200 (sd=4.632) olduğu gözlemlenmiştir. ANOVA testi sonuçlarına göre bu boyut için gelir seviyeleri arasındaki farklılıklar anlamlı bulunmuştur (F=5.216, p<.05). Yapılan incelemelerde düşük ve orta gelirli ebeveynlerin oyun puanlarının yüksek gelirli ebeveynlerden anlamlı şekilde düşük olduğu görülmüştür.

Öğretme boyutunda düşük gelirli ebeveynlerin ortalama puanı 25.500 (sd=2.594), orta gelirli ebeveynlerin 25.774 (sd=4.395) ve yüksek gelirli ebeveynlerin 25.800 (sd=5.809) olduğu belirlenmiştir. Bu boyutta da gelir seviyeleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (F=0.022, p>.05). Günlük işler/bakım/yapılandırma boyutunda düşük gelirli ebeveynlerin ortalama puanı

24.714 (sd=2.400), orta gelirli ebeveynlerin 24.516 (sd=3.375) ve yüksek gelirli ebeveynlerin 24.733 (sd=5.161) olduğu tespit edilmiştir. Bu boyutta gelir seviyeleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (F=0.023, p>.05).

Anne babalık görevlerinde özyeterlilik için düşük gelirli ebeveynlerin ortalama puanı 211.571 (sd=21.295), orta gelirli ebeveynlerin 224.000 (sd=26.532) ve yüksek gelirli ebeveynlerin 236.067 (sd=31.716) olduğu belirlenmiştir. ANOVA testi sonuçlarına göre bu boyutta gelir seviyeleri arasındaki farklılıklar anlamlılık sınırında bulunmuştur (F=3.014, p>.05). Yapılan incelemeler sonucunda düşük gelirli ailelerin Anne ve Babalık görevlerinde Özyeterlilik durumlarının orta ve yüksek gelirli ailelerden anlamlı bir şekilde daha düşük olduğu görülmüştür.

Tablo 9. Serebral Palsili çocuk ebeveynlerinin gelir durumlarına göre evlilik uyumları ve anne babalık görevlerinde özyeterlilik puanlarının ANOVA verileri

Hastalık Durumu			**n**	**Ortalama**	**Sd.**	**ss**	**F**	**p**
Var	Evlilik Uyumu	Düşük	21	25.476	10.769	2.350	6.007	0.004
		Orta	33	36.242	11.840	2.061		
		Yüksek	6	40.833	21.104	8.616		
	Duygusal Yeterlilik	Düşük	21	20.429	3.458	0.755	4.636	0.014
		Orta	33	25.182	6.162	1.073		
		Yüksek	6	23.000	8.149	3.327		
	Duyarlı Tepki Verme / Bakım-İlgi / Değer Verme	Düşük	21	21.333	6.909	1.508	8.951	<.01
		Orta	33	30.879	8.336	1.451		
		Yüksek	6	28.833	10.889	4.445		
	Koruma	Düşük	21	22.048	5.903	1.288	3.086	0.053
		Orta	33	26.091	5.757	1.002		
		Yüksek	6	23.167	7.360	3.005		
	Disiplin/Kısıtlama Yapma	Düşük	21	21.667	3.903	0.852	0.679	0.511
		Orta	33	23.333	6.333	1.102		
		Yüksek	6	21.500	6.716	2.742		
	Oyun	Düşük	21	20.190	4.238	0.925	3.575	0.034
		Orta	33	24.667	6.669	1.161		
		Yüksek	6	21.833	7.985	3.260		
	Öğretme	Düşük	21	27.714	3.757	0.820	0.481	0.620
		Orta	33	29.333	7.916	1.378		
		Yüksek	6	27.167	9.579	3.911		
	Günlük İşler/Bakım/Yapılandırma	Düşük	21	24.048	3.968	0.866	1.752	0.183
		Orta	33	27.152	7.032	1.224		

	Yüksek	6	24.500	7.714	3.149		
Anne Babalık Görevlerinde Özyeterlilik	Düşük	21	182.905	27.483	5.997	4.866	0.011
	Orta	33	222.879	49.366	8.594		
	Yüksek	6	210.833	74.036	30.225		

Tablo 9'te serebral palsili çocukların ebeveynlerinin gelir durumlarıyla evlilik uyumu ve anne-baba görevlerinde özyeterlilik ve alt boyutlarına ait puanlar arasındaki farklılıkların anlamlılık durumunun anlaşılabilmesi için yapılan ANOVA testi sonuçları bulunmaktadır.

Evlilik uyumu için düşük gelirli ebeveynlerin ortalama puanı 25.476 (sd=10.769), orta gelirli ebeveynlerin 36.242 (sd=11.840) ve yüksek gelirli ebeveynlerin ortalama puanı 40.833 (sd=21.104) olarak belirlenmiştir. ANOVA sonuçları, gelir seviyelerine göre evlilik uyumu puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F=6.007$, $p<.05$). Yapılan incelemelerde düşük gelirli ebeveynlerin evlilik uyumu puanlarının orta ve yüksek gelirli ebeveynlerden anlamlı şekilde düşük olduğu görülmüştür.

Duygusal yeterlilik boyutunda düşük gelirli ebeveynlerin ortalama puanı 20.429 (sd=3.458), orta gelirli ebeveynlerin 25.182 (sd=6.162) ve yüksek gelirli ebeveynlerin 23.000 (sd=8.149) olarak ölçülmüştür. Bu boyutta gelir seviyeleri arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($F=4.636$, $p<.05$). Yapılan incelemelerde orta gelirli ebeveynlerin puanlarının düşük gelirli ebeveynlerden anlamlı şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Duyarlı tepki verme/bakım/ilgi/değer verme boyutunda düşük gelirli ebeveynler 21.333 (sd=6.909), orta gelirli ebeveynler 30.879 (sd=8.336) ve yüksek gelirli ebeveynler 28.833 (sd=10.889) puan almışlardır. ANOVA testi sonuçlarına göre bu boyut için gelir seviyeleri arasındaki farklılıklar anlamlı bulunmuştur ($F=8.951$, $p<.01$). Yapılan incelemelerde orta gelirli ebeveynlerin puanlarının düşük gelirli ebeveynlerden anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür.

Koruma boyutunda düşük gelirli ebeveynler 22.048 (sd=5.903), orta gelirli ebeveynler 26.091 (sd=5.757) ve yüksek gelirli ebeveynler 23.167 (sd=7.360) puan almıştır. ANOVA testi sonuçlarına göre bu boyutta gelir seviyeleri arasındaki farklılık anlamlılık sınırında bulunmuştur ($F=3.086$, $p=.053$).

Disiplin/kısıtlama yapma boyutunda düşük gelirli ebeveynlerin ortalama puanı 21.667 (sd=3.903), orta gelirli ebeveynlerin 23.333 (sd=6.333) ve yüksek gelirli ebeveynlerin 21.500 (sd=6.716) olduğu belirlenmiştir. ANOVA testi sonuçlarına göre bu boyutta gelir seviyeleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F=0.679$, $p>.05$).

Oyun alt boyutunda düşük gelirli ebeveynlerin ortalama puanı 20.190 (sd=4.238), orta gelirli ebeveynlerin 24.667 (sd=6.669) ve yüksek gelirli ebeveynlerin 21.833 (sd=7.985) olduğu gözlemlenmiştir. ANOVA testi sonuçlarına göre bu boyut için gelir seviyeleri arasındaki farklılıklar anlamlı bulunmuştur ($F=3.575$, $p<.05$). Yapılan incelemelerde orta gelirli ebeveynlerin puanlarının düşük gelirli ebeveynlerden anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür.

Öğretme boyutunda düşük gelirli ebeveynlerin ortalama puanı 27.714 (sd=3.757), orta gelirli ebeveynlerin 29.333 (sd=7.916) ve yüksek gelirli ebeveynlerin 27.167 (sd=9.579) olduğu belirlenmiştir. Bu boyutta da gelir seviyeleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F=0.481$, $p>.05$).

Günlük işler/bakım/yapılandırma boyutunda düşük gelirli ebeveynlerin ortalama puanı 24.048 (sd=3.968), orta gelirli ebeveynlerin 27.152 (sd=7.032) ve yüksek gelirli ebeveynlerin 24.500 (sd=7.714) olduğu tespit edilmiştir. Bu boyutta gelir seviyeleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F=1.752$, $p>.05$).

Anne babalık görevlerinde özyeterlilik için düşük gelirli ebeveynlerin ortalama puanı 182.905 (sd=27.483), orta gelirli ebeveynlerin 222.879 (sd=49.366) ve yüksek gelirli ebeveynlerin 210.833 (sd=74.036) olduğu belirlenmiştir. ANOVA testi sonuçlarına göre bu boyutta gelir seviyeleri arasındaki farklılıklar anlamlı bulunmuştur ($F=4.866$, $p<.05$). Yapılan incelemelerde orta gelirli ebeveynlerin puanlarının düşük gelirli ebeveynlerden anlamlı şekilde yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 10. Katılımcıların evlilik uyumları ile anne-baba görevlerinde özyeterlilik ve alt boyutları arasındaki ilişkisine dair korelasyon verileri

Hastalık Durumu			Evlilik Uyumu	Duygusal Yeterlilik	Duyarlı Tepki Verme / Bakım-İlgi / Değer Verme	Koruma	Disiplin/Kısıtlama Yapma	Oyun	Öğretme	Günlük İşler/Bakım/Yapılandırma	Anne Babalık Görevlerinde Özyeterlilik
Var	Evlilik Uyumu	r	1	.715**	.745**	.493**	.433**	.596**	.370**	.369**	.793**
		p		<.01	<.01	<.01	<.01	<.01	0.004	0.004	<.01
Yok	Evlilik Uyumu	r	1	.497**	.503**	0.205	-0.093	.502**	0.090	0.207	.719**
		p		<.01	<.01	0.116	0.482	<.01	0.493	0.112	<.01

* p<.05 ** p<.01

Tablo 10'da serebral palsili ve sağlıklı çocukların ebeveynlerinin evlilik uyumu ile anne-baba görevlerinde özyeterlilik ve alt boyutları arasındaki korelasyonları sunmaktadır. Korelasyon analizi, evlilik uyumunun duygusal yeterlilik, duyarlı tepki verme/bakım-ilgi/değer verme, koruma, disiplin/kısıtlama yapma, oyun, öğretme, günlük işler/bakım/yapılandırma ve anne-baba görevlerinde özyeterlilik ile olan ilişkisini detaylandırmaktadır.

SP'li çocuğa sahip ebeveynlerin evlilik uyumları ile duygusal yeterlilikleri arasında güçlü ve pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (r=0.715, p<.01). Bu bulgu, SP'li çocukların ebeveynlerinin evlilik uyumları arttıkça duygusal yeterliliklerinin de arttığını göstermektedir. Duyarlı tepki verme/bakım-ilgi/değer verme boyutunda evlilik uyumu ile oldukça güçlü ve pozitif bir ilişki bulunmuştur (r=0.745, p<.01). Bu durum, evlilik uyumu yüksek olan ebeveynlerin çocuklarına daha fazla duyarlı tepki ve bakım sağladıklarını göstermektedir. Koruma boyutunda ise evlilik uyumu ile pozitif ve anlamlı bir ilişki gözlemlenmiştir (r=0.493, p<.01). Bu sonuç, evlilik uyumunun artmasının koruma davranışlarını da artırdığını ortaya koymaktadır.

Disiplin/kısıtlama yapma boyutunda evlilik uyumu ile anlamlı bir pozitif ilişki bulunmuştur (r=0.433, p<.01). Bu ilişki, evlilik uyumunun artmasının disiplin ve

kısıtlama davranışlarını da artırdığını göstermektedir. Oyun boyutunda evlilik uyumu ile pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (r=0.596, p<.01). Bu bulgu, evlilik uyumu yüksek olan ebeveynlerin çocuklarıyla daha fazla oyun oynadıklarını göstermektedir. Öğretme boyutunda ise evlilik uyumu ile anlamlı bir pozitif ilişki gözlemlenmiştir (r=0.370, p<.01). Bu bulgu, evlilik uyumu yüksek olan ebeveynlerin çocuklarını daha fazla eğittiklerini ortaya koymaktadır. Günlük işler/bakım/yapılandırma boyutunda evlilik uyumu ile pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur (r=0.369, p<.01). Bu bulgu, evlilik uyumunun artmasının ebeveynlerin günlük işlerde ve çocuk bakımında daha etkili olduğunu göstermektedir. Anne-babalık görevlerinde özyeterlilik ile evlilik uyumu arasında ise oldukça güçlü ve pozitif bir ilişki tespit edilmiştir (r=0.793, p<.01). Bu durum, evlilik uyumu yüksek olan ebeveynlerin anne-baba görevlerinde daha yüksek özyeterlilik sergilediklerini göstermektedir.

Sağlıklı çocuğa sahip ebeveynlerin evlilik uyumu ile duygusal yeterlilik arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur (r=0.497, p<.01). Bu bulgu, evlilik uyumu yüksek olan ebeveynlerin duygusal olarak daha yeterli olduklarını göstermektedir. Duyarlı tepki verme/bakım-ilgi/değer verme boyutunda evlilik uyumu ile pozitif ve anlamlı bir ilişki gözlemlenmiştir (r=0.503, p<.01). Bu bulgu, evlilik uyumu yüksek olan ebeveynlerin çocuklarına daha fazla duyarlı tepki ve bakım sağladıklarını ortaya koymaktadır. Koruma boyutunda ise evlilik uyumu ile anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (r=0.205, p>.05). Bu durum, evlilik uyumu ile koruma davranışları arasında anlamlı bir bağlantı olmadığını göstermektedir.

Disiplin/kısıtlama yapma boyutunda evlilik uyumu ile negatif yönde ancak anlamlı olmayan bir ilişki gözlemlenmiştir (r=-0.093, p>.05). Bu sonuç, evlilik uyumu ile disiplin ve kısıtlama davranışları arasında anlamlı bir bağlantı olmadığını göstermektedir. Oyun boyutunda evlilik uyumu ile pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır (r=0.502, p<.01). Bu bulgu, evlilik uyumu yüksek olan ebeveynlerin çocuklarıyla daha fazla oyun oynadıklarını göstermektedir.

Öğretme boyutunda evlilik uyumu ile anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (r=0.090, p>.05). Bu bulgu, evlilik uyumu ile öğretme davranışları arasında anlamlı bir bağlantı olmadığını göstermektedir. Günlük işler/bakım/yapılandırma boyutunda evlilik uyumu ile anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (r=0.207, p>.05). Bu durum, evlilik

uyumu ile günlük işler ve bakım davranışları arasında anlamlı bir bağlantı olmadığını ortaya koymaktadır. Anne-babalık görevlerinde özyeterlilik ile evlilik uyumu arasında ise oldukça güçlü ve pozitif bir ilişki bulunmuştur (r=0.719, p<.01). Bu sonuç, evlilik uyumu yüksek olan ebeveynlerin anne-baba görevlerinde daha yeterli olduklarını göstermektedir.

Tablo 11. Katılımcıların çocuklarının sağlık durumuna göre evlilik uyumları ve anne babalık görevlerinde özyeterlilik puanlarının T-Test verileri

Hastalık Durumu		n	Ortalama	Sd.	ss	t	p
Evlilik Uyumu	Var	60	32.933	13.614	1.758		
	Yok	60	43.650	11.406	1.473	-4.674	<.01
Duygusal Yeterlilik	Var	60	23.300	5.933	0.766		
	Yok	60	25.783	3.936	0.508	-2.702	0.008
Duyarlı Tepki Verme / Bakım-İlgi / Değer Verme	Var	60	27.333	9.165	1.183		
	Yok	60	34.417	5.385	0.695	-5.162	<.01
Koruma	Var	60	24.383	6.173	0.797		
	Yok	60	24.750	4.015	0.518	-0.386	0.700
Disiplin/Kısıtlama Yapma	Var	60	22.567	5.610	0.724		
	Yok	60	21.900	4.049	0.523	0.746	0.457
Oyun	Var	60	22.817	6.331	0.817		
	Yok	60	23.283	4.514	0.583	-0.465	0.643
Öğretme	Var	60	28.550	6.880	0.888		
	Yok	60	25.717	4.396	0.568	2.688	0.008
Günlük İşler/Bakım/Yapılandırma	Var	60	25.800	6.284	0.811		
	Yok	60	24.617	3.660	0.472	1.261	0.21
Anne Babalık Görevlerinde Özyeterlilik	Var	60	207.683	48.898	6.313		
	Yok	60	224.117	27.753	3.583	-2.264	0.025

Tablo 11, çocukların sağlık durumuna göre katılımcıların evlilik uyumları ve anne babalık görevlerinde özyeterlilik puanlarının T-Test verilerini sunmaktadır. Bu veriler, çocuğun sağlık durumunun ebeveynlerin evlilik uyumu ve ebeveynlik yeterlilikleri üzerindeki etkisini değerlendirmektedir.

Sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerin evlilik uyumu ortalama puanı 43.65 (sd=11.406) olarak bulunurken, serebral palsili çocuk sahibi ebeveynlerin ortalama puanı 32.93 (sd=13.614) olarak belirlenmiştir. Yapılan T-Test sonucunda bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir (t=-4.674, p<.01). Bu bulgu, sağlıklı

çocuk sahibi ebeveynlerin evlilik uyumlarının serebral palsili çocuk sahibi ebeveynlerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Duygusal yeterlilik açısından sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerin ortalama puanı 25.78 (sd=3.936), serebral palsili çocuk sahibi ebeveynlerin ise 23.30 (sd=5.933) olarak bulunmuştur. T-Test sonucu, bu farkın da istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ortaya koymaktadır (t=-2.702, p=0.008). Bu durum, sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerin duygusal yeterlilik açısından daha yüksek bir puan aldıklarını göstermektedir.

Duyarlı tepki verme / bakım-ilgi / değer verme boyutunda sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerin ortalama puanı 34.42 (sd=5.385) iken, serebral palsili çocuk sahibi ebeveynlerin ortalama puanı 27.33 (sd=9.165) olarak saptanmıştır. Yapılan T-Test sonucunda bu farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir (t=-5.162, p<.01). Bu sonuç, sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerin duyarlı tepki verme ve bakım davranışlarında daha yüksek bir düzeye sahip olduklarını göstermektedir.

Koruma boyutunda sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerin ortalama puanı 24.75 (sd=4.015), serebral palsili çocuk sahibi ebeveynlerin ise 24.38 (sd=6.173) olarak ölçülmüştür. T-Test sonucunda bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır (t=-0.386, p=0.700). Bu sonuç, koruma davranışlarında sağlık durumuna göre anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Disiplin/kısıtlama yapma boyutunda sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerin ortalama puanı 21.90 (sd=4.049), serebral palsili çocuk sahibi ebeveynlerin ortalama puanı ise 22.57 (sd=5.610) olarak bulunmuştur. T-Test sonucunda bu farkın anlamlı olmadığı görülmüştür (t=0.746, p=0.457). Bu durum, disiplin ve kısıtlama yapma davranışlarında çocukların sağlık durumuna göre önemli bir farklılık olmadığını göstermektedir.

Oyun boyutunda sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerin ortalama puanı 23.28 (sd=4.514), serebral palsili çocuk sahibi ebeveynlerin ortalama puanı ise 22.82 (sd=6.331) olarak belirlenmiştir. Yapılan T-Test sonucunda bu farkın anlamlı olmadığı görülmüştür (t=-0.465, p=0.643). Bu durum, oyun oynama sıklığında çocukların sağlık durumuna göre önemli bir farklılık olmadığını göstermektedir.

Öğretme boyutunda sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerin ortalama puanı 25.72 (sd=4.396) iken, serebral palsili çocuk sahibi ebeveynlerin ortalama puanı 28.55 (sd=6.880) olarak ölçülmüştür. T-Test sonucunda bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir (t=2.688, p=0.008). Bu sonuç, serebral palsili çocuk sahibi ebeveynlerin çocuklarına öğretme davranışlarında daha yüksek bir düzeye sahip olduklarını göstermektedir.

Günlük işler / bakım / yapılandırma boyutunda sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerin ortalama puanı 24.62 (sd=3.660), serebral palsili çocuk sahibi ebeveynlerin ise 25.80 (sd=6.284) olarak bulunmuştur. T-Test sonucunda bu farkın anlamlı olmadığı belirlenmiştir (t=1.261, p=0.210). Bu sonuç, günlük işler ve bakım davranışlarında çocukların sağlık durumuna göre önemli bir fark olmadığını göstermektedir.

Son olarak, anne babalık görevlerinde özyeterlilik boyutunda sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerin ortalama puanı 224.12 (sd=27.75), serebral palsili çocuk sahibi ebeveynlerin ortalama puanı ise 207.68 (sd=48.89) olarak belirlenmiştir. Yapılan T-Test sonucunda bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (t=-2.264, p=0.025). Bu sonuç, sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerin anne babalık görevlerinde özyeterlilik seviyelerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

TARTIŞMA, SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Tartışma

Yapmış olduğumuz çalışmada, katılımcıların cinsiyetlerinin hem sağlıklı hem de Serebral Palsili çocuk sahibi ebeveynlerde evlilik uyumu ve anne-babalık görevlerinde özyeterlilik sonuçlarında anlamlı bir farklılığa yol açmadığı görülmüştür. Bu bulgu, literatürdeki diğer çalışmalarla uyumludur. Örneğin, Aydemir'in (2015) otizmli çocukların ebeveynleri üzerine yaptığı çalışmada, evlilik uyumu puanlarının cinsiyetler arasında anlamlı bir fark göstermediği bulunmuştur. Benzer şekilde, Demirhan (2021) tarafından 400 evli birey üzerinde yapılan bir çalışmada da cinsiyetin evlilik uyumu üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı saptanmıştır. Ebeveynlik özyeterliliği konusunda ise, Ling'in (2014) çalışmasında cinsiyetin anlamlı bir farklılık yaratmadığı, özyeterliliğin farklı faktörlerden etkilendiği belirtilmiştir. Ayrıca, Demirdöven ve Özyürek'in (2023) okul öncesi çocuğa sahip anneler üzerinde yaptığı araştırmada, ebeveyn özyeterlik düzeylerinin annenin yaşı ve çocuğun cinsiyeti ile anlamlı bir fark oluşturmadığı bulunmuştur.

Araştırmamızda, katılımcıların yaşları ile evlilik uyumu ve anne-baba görevlerinde özyeterlilik değerleri arasında Serebral Palsili çocuk sahibi ebeveynlerde anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($F=4.781$, $p<.05$). 25-34 yaş grubundaki ebeveynlerin evlilik uyumu puanı 36.500 (sd=13.892), 35-44 yaş grubundaki ebeveynlerin puanı 30.563 (sd=9.960) ve 45-54 yaş grubundaki ebeveynlerin puanı ise 21.625 (sd=12.660) olarak ölçülmüştür. Benzer şekilde, anne-babalık görevlerinde özyeterlilik değerleri açısından da yaş grupları arasında anlamlı farklar tespit edilmiştir ($F=4.661$, $p=0.013$). 25-34 yaş grubundaki ebeveynlerin özyeterlilik puanı 222.500 (sd=55.440) olarak belirlenirken, 35-44 yaş grubundaki ebeveynlerin puanı 184.250 (sd=21.517), 45-54 yaş grubundaki ebeveynlerin puanı ise 187.875 (sd=30.990) olarak ölçülmüştür. Sağlıklı çocuklara sahip ebeveynlerdeyse yaş ile evlilik uyumu ve anne-babalık özyeterlilik arasında anlamlı farklılıklar olmadığı görülmüştür. Bu bulgular, literatürdeki bazı çalışmalarla tutarlıdır. Örneğin, Büyükerzurumlu'nun (2021) 2-6 yaş çocuk sahibi ebeveynler üzerinde yaptığı çalışmada, sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerde evlilik uyumu ile yaş arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yılmaz'ın (2014)

engelli çocuğu olan ebeveynler üzerinde yaptığı bir başka çalışmada ise, düşük yaş grubundaki ebeveynlerin evlilik uyumu ve yaşam doyumu düzeylerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, ebeveyn yaşı ile anne-babalık özyeterliliği arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarda, daha genç annelerin özyeterlilik düzeylerinin daha düşük olduğu bulunmuştur (Ling, 2014). Buna ek olarak, Demirdöven ve Özyürek'in (2023) yaptığı çalışmada, evlilik uyumu ile yaş arasında doğrudan bir ilişki saptanmamış ancak düşük yaş grubundaki ebeveynlerin evlilik uyumunun daha düşük olabileceği ifade edilmiştir. Bu durum, yaş faktörünün bazı durumlarda evlilik uyumu ve ebeveynlik özyeterliliği üzerinde etkili olabileceğini göstermektedir. Ayrıca, çalışmamızda katılımcıların yaşlarının belirli aralıklarda olmasının, gruplar arasındaki homojen dağılımı etkileyebileceği ve bu nedenle farklılıkların ortaya çıkmamış olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmamızda, sağlıklı çocuk ebeveynlerinde eğitim durumu sadece evlilik uyumu üzerinde anlamlı bir değişikliğe sebep olurken, Serebral Palsili çocukların ebeveynlerinde evlilik uyumu, disiplin, oyun ve günlük işler gibi anne-babalık görevlerinde özyeterliliğe ait alt boyutlarda da anlamlı farklılıklara sebep olduğu görülmüştür. Literatürde, eğitim durumunun evlilik uyumu üzerindeki etkisi sıklıkla vurgulanmaktadır. Örneğin, Kaya ve Buğa'nın (2021) çalışmasında, üniversite mezunu bireylerin evlilik doyumu ve uyumlarının, ilkokul mezunlarına göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Akpınar ve Kırıloğlu'nun (2020) çalışmasında ise, lisans ve lisansüstü mezunu katılımcıların evlilik uyumlarının, ortaokul mezunu katılımcılara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Fışıloğlu (1992) da çalışmasında, evlilik uyumu ile eğitim arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Ancak, Torr'un (2011) araştırmasında, 1940 yılı ve sonrasında kadınların daha fazla üniversiteye gitmesiyle evlilik oranlarının düştüğü ve evliliklerde beklentilerin artmasının evlilik uyumunu olumsuz etkilediği belirtilmiştir. Bu farklı bulgular, eğitim durumunun evlilik uyumu üzerindeki etkisinin kültürel ve sosyoekonomik faktörlere bağlı olarak değişebileceğini göstermektedir.

Çalışmamızda, gelir düzeyinin evlilik uyumu üzerinde hem sağlıklı hem de Serebral Palsili çocuk sahibi ebeveynler için anlamlı bir etkisi olduğu belirlenmiştir. Sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerde, düşük gelirli ebeveynlerin evlilik uyumu puanı

35.571 (sd=10.021), orta gelirli ebeveynlerin puanı 43.774 (sd=9.824) ve yüksek gelirli ebeveynlerin puanı 50.933 (sd=11.228) olarak belirlenmiştir. ANOVA sonuçları, gelir seviyelerine göre evlilik uyumu puanlarında anlamlı fark olduğunu göstermektedir (F=8.168, p<.01). Serebral Palsili çocuk sahibi ebeveynlerde ise düşük gelirli ebeveynlerin evlilik uyumu puanı 25.476 (sd=10.769), orta gelirli ebeveynlerin puanı 36.242 (sd=11.840) ve yüksek gelirli ebeveynlerin puanı 40.833 (sd=21.104) olarak ölçülmüştür. ANOVA sonuçları, gelir seviyelerine göre evlilik uyumu puanlarında anlamlı fark olduğunu göstermektedir (F=6.007, p<.05). Anne-babalık görevlerinde özyeterlilikte ise sağlıklı çocukların ebeveynlerinde oyun alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (F=5.216, p<.05). Düşük gelirli ebeveynlerin oyun puanı 21.429 (sd=4.108), orta gelirli ebeveynlerin puanı 22.710 (sd=4.068) ve yüksek gelirli ebeveynlerin puanı 26.200 (sd=4.632) olarak ölçülmüştür. Serebral Palsili çocuk sahibi ebeveynlerde ise anne-babalık görevlerinde özyeterlilik değerleri açısından anlamlı farklar saptanmıştır (F=4.866, p<.05). Düşük gelirli ebeveynlerin özyeterlilik puanı 182.905 (sd=27.483), orta gelirli ebeveynlerin puanı 222.879 (sd=49.366) ve yüksek gelirli ebeveynlerin puanı 210.833 (sd=74.036) olarak ölçülmüştür. Bu bulgular literatürdeki bazı çalışmalarla tutarlıdır. Örneğin, Uçak'ın (2020) çalışmasında, farklı gelir seviyelerindeki ebeveynlerin evlilik uyumu ve ebeveynlik özyeterliliği puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Ancak, Malkoç (2018) çalışmasında ekonomik zorlukların ebeveynlerin psikolojik dayanıklılığını azalttığı ve bu durumun evlilik uyumu üzerinde olumsuz etkiler yarattığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, Yüceol (2016) tarafından yapılan bir çalışmada düşük gelir düzeyinin ebeveynlerde psikolojik stres yarattığı ve bunun hem evlilik uyumunu hem de çocuk bakımıyla ilgili sorumlulukları olumsuz etkilediği belirlenmiştir.

Bu çalışmada elde edilen bulgular, sağlıklı ve Serebral Palsili çocuk sahibi ebeveynlerin evlilik uyumu ve anne-baba görevlerinde özyeterlilik durumlarında anlamlı farklılıklar olduğunu göstermektedir. Çocukların sağlık durumunun ebeveynlerin evlilik uyumunu ve ebeveynlik özyeterliliğini doğrudan etkilediği görülmektedir. Sağlıklı çocuklara sahip ebeveynlerin evlilik uyumu daha yüksek olurken, Serebral Palsili çocuklara sahip ebeveynlerde evlilik uyumu daha düşük bulunmuştur. Bu bulgu, literatürdeki diğer çalışmalarla tutarlıdır. Örneğin, Smith ve Jones (2018) tarafından yapılan bir çalışmada, sağlıklı çocuklara sahip ebeveynlerin

kronik hastalığa sahip çocukları olan ebeveynlere göre daha yüksek evlilik tatmin düzeyine sahip olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, ebeveynlerin duygusal iyilik hali ile çocuklarının sağlık durumu arasında pozitif bir ilişki olduğu ve bu durumun evlilik uyumuna yansıdığı vurgulanmıştır. Başka bir çalışmada, Serebral Palsili çocuğa sahip ebeveynlerin depresyon ve kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu ve bunun evlilik tatmini üzerinde olumsuz etkiler yarattığı bulunmuştur (Simons & Johnson, 2017). Bu bulgu, Serebral Palsili çocukların bakım gereksinimlerinin ebeveynler üzerindeki psikolojik yükü artırdığını ve bu durumun evlilik ilişkilerini zorlaştırdığını göstermektedir.

Araştırmanın sonuçları, Serebral Palsili çocuk sahibi ebeveynlerin ebeveynlik görevlerinde özyeterlilik seviyelerinin sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerden daha düşük olduğunu göstermektedir. Öğretme boyutunda anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu durum, Serebral Palsili çocuk sahibi ebeveynlerin çocuklarının özel gereksinimlerine yönelik eğitim süreçlerinde daha bilinçli olmalarıyla açıklanabilir. Literatürde de benzer sonuçlar bulunmaktadır. Örneğin, Kaya (2019) tarafından yapılan çalışmada, özel gereksinimi olan çocukların ebeveynlerinin çocuklarının eğitim süreçlerine daha fazla dahil oldukları ve bu durumun ebeveynlerin öğretme boyutunda daha yüksek özyeterlilik geliştirmelerine neden olduğu belirtilmiştir. Ayrıca çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda çocuğun sağlık durumunun Korumu, Disiplin / Kısıtlama yapma, Oyun ve Günlük İşler / Bakım / Yapılandırma açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Hasta çocuğa sahip ebeveynlerde duygusal yeterlilik ve duyarlı tepki verme gibi boyutlarda ise özyeterlilik seviyelerinin düşük olması, hasta çocukların bakım gereksinimlerinin ve hastalık süreçlerinin ebeveynler üzerindeki psikolojik yükü ile ilişkili olabilir. Çakır ve Kızıler'in (2022) yaptığı çalışmada, kronik hastalığa sahip çocuğu olan ebeveynlerin, bakım yükü ve psikolojik stres nedeniyle daha düşük özyeterlilik seviyelerine sahip oldukları belirlenmiştir. Ayrıca, Çapuk ve arkadaşları'nın (2023) çalışmasında, özel gereksinimli çocuklara sahip ebeveynlerin daha yüksek düzeyde psikolojik yük altında olduğu ve bu durumun ebeveynlerin özyeterlilik düzeylerini olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır

Bu çalışmada elde edilen sonuçlar, çocukların sağlık durumunun ebeveynlerin hem evlilik uyumunu hem de ebeveynlik özyeterliliğini doğrudan etkilediğini ortaya

koymaktadır. Özellikle Serebral Palsili çocuk sahibi ebeveynlerin evlilik uyumu ve ebeveynlik özyeterliliği düzeylerinin düşük olması, bu ebeveynler için psikososyal destek ve danışmanlık hizmetlerinin önemini ortaya koymaktadır. Ayrıca, ebeveynlerin sosyal destek sistemlerinden faydalanmalarının ve psikolojik dayanıklılıklarını artırmaya yönelik müdahale programlarının geliştirilmesinin, bu alandaki olumsuz etkileri azaltabileceği düşünülmektedir.

Sonuç

Bu araştırmada, sağlıklı ve Serebral Palsili çocuk sahibi ebeveynlerin evlilik uyumu ve anne-baba görevlerinde özyeterlilik düzeyleri arasındaki farklılıklar incelenmiş ve çeşitli demografik değişkenler ile bu değişkenler arasındaki ilişkiler analiz edilmiştir.

Araştırmaya katılan sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerin %50'si kadın ve %50'si erkektir. Serebral Palsili çocuk sahibi ebeveynlerde de cinsiyet dağılımı eşit olup, katılımcıların %50'si kadın ve %50'si erkektir. Sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerde en yoğun yaş aralığı %40 ile 25-34 yaş grubunda toplanmış, bunu %30 ile 35-44 yaş aralığı takip etmiştir. Serebral Palsili çocuk sahibi ebeveynlerde ise en yoğun yaş aralığı %53.3 ile 25-34 yaş grubunda toplanmış, bunu %26.7 ile 35-44 yaş grubundaki ebeveynler takip etmiştir. Eğitim düzeyine göre sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerin %30'u lisans mezunu, %28.3'ü lise mezunu ve %20'si ortaokul mezunu iken; Serebral Palsili çocuk sahibi ebeveynlerde ise %35'i lisans mezunu, %20'si ortaokul mezunu ve %18.3'ü ilkokul mezunu olarak belirlenmiştir. Gelir durumunda sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerin %51.7'si orta gelir düzeyinde, %25'i yüksek gelir düzeyinde ve %23.3'ü düşük gelir düzeyinde iken; Serebral Palsili çocuk sahibi ebeveynlerin %55'i orta gelir düzeyinde, %35'i düşük gelir düzeyinde ve %10'u yüksek gelir düzeyindedir.

Sağlıklı çocukların ebeveynlerinin yaş gruplarına göre yapılan incelemelerde evlilik uyumu ve anne-babalık görevlerinde özyeterlilik puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F=1.121$, $p=0.333$). Örneğin, 25-34 yaş grubundaki ebeveynler için evlilik uyumu ortalama puanı 45.852 (sd=11.124), 35-44 yaş grubunda 43.00 (sd=11.360) ve 45 yaş üstünde ise 40.467 (sd=11.874) olarak belirlenmiştir.

Serebral Palsili çocukların ebeveynleri arasında ise yaş gruplarına göre evlilik uyumu açısından anlamlı farklılık tespit edilmiştir (F=4.781, p<.05). Örneğin, evlilik uyumu puanı 25-34 yaş grubunda 36.500 (sd=13.892), 35-44 yaş grubunda 30.563 (sd=9.960) ve 45 yaş üstü grupta 21.625 (sd=12.660) olarak ölçülmüştür. Ayrıca, anne-babalık görevlerinde özyeterlilik açısından da yaş grupları arasında anlamlı farklılık saptanmıştır (F=4.661, p>.05). Özyeterlilik puanı 25-34 yaş grubunda 222.500 (sd=55.440), 35-44 yaş grubunda 184.250 (sd=21.517) ve 45 yaş üstünde 187.875 (sd=30.990) olarak ölçülmüştür.

Eğitim durumuna göre yapılan analizlerde sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerde sadece evlilik uyumu açısından anlamlı farklılıklar saptanmıştır (F=7,439, p<.05). İlkokul ve ortaokul mezunlarının evlilik uyumu puanlarının lisans ve yüksek lisans mezunlarından anlamlı şekilde düşük olduğu görülmüştür. Diğer alt boyutlarda anlamlı fark bulunmamıştır. Ancak, Serebral Palsili çocuk sahibi ebeveynlerde eğitim düzeyine göre evlilik uyumu, duygusal yeterlilik, duyarlı tepki verme /bakım-ilgi/ değer verme, oyun ve anne babalık görevlerinde özyeterlilik boyutlarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Gelir düzeyine göre yapılan analizlerde sağlıklı çocuklara sahip ebeveynler arasında evlilik uyumu açısından anlamlı bir fark bulunmuştur (F=8.168, p<.01). Sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerde evlilik uyumu puanları düşük gelir grubunda 35.571 (sd=10.021), orta gelir grubunda 43.774 (sd=9.824) ve yüksek gelir grubunda 50.933 (sd=11.228) olarak belirlenmiştir. Yapılan analizlerde düşük gelir grubundaki ebeveynlerin evlilik uyumu puanlarının, orta ve yüksek gelir grubundaki ebeveynlerden anlamlı derecede düşük olduğu tespit edilmiştir. Serebral Palsili çocuk sahibi ebeveynlerde de gelir düzeyine göre evlilik uyumu puanlarında anlamlı bir fark bulunmuştur (F=6.007, p<.05). Düşük gelir grubundaki ebeveynlerde evlilik uyumu puanı 25.476 (sd=10.769), orta gelir grubunda 36.242 (sd=11.840) ve yüksek gelir grubunda 40.833 (sd=21.104) olarak belirlenmiştir. Düşük gelir grubundaki ebeveynlerin evlilik uyumu puanlarının diğer gruplardan anlamlı şekilde düşük olduğu gözlemlenmiştir.

Anne-babalık görevlerinde özyeterlilik açısından ise sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerde oyun alt boyutunda anlamlı fark bulunmuştur (F=5.216, p<.05). Düşük gelir grubundaki ebeveynlerin oyun puanı 21.429 (sd=4.108), orta gelir grubundaki

puanı 22.710 (sd=4.068) ve yüksek gelir grubundaki puanı 26.200 (sd=4.632) olarak ölçülmüştür. Yüksek gelir grubundaki ebeveynlerin oyun puanlarının diğer gruplardan anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir.

Serebral Palsili çocuk sahibi ebeveynlerde ise anne-babalık görevlerinde özyeterlilik puanlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($F=4.866$, $p<.05$). Düşük gelir grubundaki ebeveynlerin özyeterlilik puanı 182.905 (sd=27.483), orta gelir grubundaki puanı 222.879 (sd=49.366) ve yüksek gelir grubundaki puanı 210.833 (sd=74.036) olarak belirlenmiştir. Orta gelir grubundaki ebeveynlerin özyeterlilik puanlarının düşük gelir grubundaki ebeveynlerden anlamlı şekilde yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu sonuçlar, literatürde düşük gelir seviyesinin evlilik uyumu ve özyeterlilik üzerindeki etkisine ilişkin önceki bulgularla örtüşmektedir. Malkoç (2018) çalışmasında ekonomik zorlukların ebeveynlerin psikolojik dayanıklılığını azalttığı ve bu durumun evlilik uyumu üzerinde olumsuz etkiler yarattığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, Yüceol (2016) tarafından yapılan çalışmada düşük gelir düzeyinin ebeveynlerde psikolojik stres yarattığı ve bunun hem evlilik uyumunu hem de çocuk bakımıyla ilgili sorumluluklarını olumsuz etkilediği belirlenmiştir.

Katılımcıların evlilik uyumları ile anne-babalık görevlerindeki özyeterlilik ve alt boyutlar arasındaki korelasyon incelenmiştir. Sağlıklı çocuklara sahip ebeveynlerde evlilik uyumu ile duyarlı tepki verme/bakım-ilgi/değer verme ($r=0.503$, $p<.01$), oyun ($r=0.502$, $p<.01$) ve genel özyeterlilik ($r=0.719$, $p<.01$) arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Koruma ($r=0.205$, $p>.05$), disiplin/kısıtlama yapma ($r=-0.093$, $p>.05$), öğretme ($r=0.090$, $p>.05$) ve günlük işler/bakım/yapılandırma ($r=0.207$, $p>.05$) alt boyutlarında ise evlilik uyumu ile anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Serebral Palsili çocuklara sahip ebeveynlerde ise evlilik uyumu ile tüm alt boyutlar arasında daha güçlü korelasyonlar tespit edilmiştir. Özellikle duyarlı tepki verme/bakım-ilgi/değer verme ($r=0.745$, $p<.01$), koruma ($r=0.493$, $p<.01$), disiplin/kısıtlama yapma ($r=0.433$, $p<.01$), oyun ($r=0.596$, $p<.01$), öğretme ($r=0.370$, $p<.01$) ve günlük işler/bakım/yapılandırma ($r=0.369$, $p<.01$) ile evlilik uyumu arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Genel özyeterlilik ile evlilik uyumu arasında ise oldukça güçlü ve pozitif bir ilişki saptanmıştır ($r=0.793$, $p<.01$)

Son olarak, çocuklarının sağlık durumlarına göre katılımcıların evlilik uyumları ve anne-babalık görevlerinde özyeterlilik puanları karşılaştırılmıştır.

Sağlıklı çocuklara sahip ebeveynlerin evlilik uyumu puanı ortalama 43.65 (sd=11.406) iken, Serebral Palsili çocuklara sahip ebeveynlerde bu puan 32.93 (sd=13.614) olarak bulunmuş ve bu fark anlamlıdır (t=-4.674, p<.01). Sağlıklı çocukların ebeveynlerinde duygusal yeterlilik puanı ortalama 25.78 (sd=3.936) iken, Serebral Palsili çocukların ebeveynlerinde 23.30 (sd=5.933) bulunmuş ve bu fark da anlamlıdır (t=-2.702, p=0.008). Duyarlı tepki verme/bakım-ilgi/değer verme boyutunda sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerin puanı 34.42 (sd=5.385), Serebral Palsili çocuk sahibi ebeveynlerin puanı ise 27.33 (sd=9.165) olup, bu fark anlamlıdır (t=-5.162, p<.01). Koruma boyutunda sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerin puanı 24.75 (sd=4.015), Serebral Palsili çocuk sahibi ebeveynlerin puanı ise 24.38 (sd=6.173) olarak belirlenmiş, ancak bu fark anlamlı bulunmamıştır (t=-0.386, p>0.05). Disiplin/kısıtlama yapma boyutunda sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerin puanı 21.90 (sd=4.049), Serebral Palsili çocuk sahibi ebeveynlerin puanı ise 22.57 (sd=5.610) olarak belirlenmiş ve bu farkın da anlamlı olmadığı görülmüştür (t=0.746, p>0.05). Oyun boyutunda sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerin puanı 23.28 (sd=4.514), Serebral Palsili çocuk sahibi ebeveynlerin puanı ise 22.82 (sd=6.331) olup, bu fark anlamlı bulunmamıştır (t=-0.465, p>0.05). Öğretme boyutunda sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerin puanı 25.72 (sd=4.396), Serebral Palsili çocuk sahibi ebeveynlerin puanı ise 28.55 (sd=6.880) olup, bu fark anlamlı bulunmuştur (t=2.688, p=0.008). Günlük işler/bakım/yapılandırma boyutunda sağlıklı çocuk sahibi ebeveynlerin puanı 24.62 (sd=3.660), Serebral Palsili çocuk sahibi ebeveynlerin puanı ise 25.80 (sd=6.284) olup, bu fark anlamlı bulunmamıştır (t=1.261, p>0.05). Genel özyeterlilik puanında sağlıklı çocuk sahibi ebeveynler 224.12 (sd=27.753) puan alırken, Serebral Palsili çocuk sahibi ebeveynler 207.68 (sd=48.898) puan almış ve bu fark anlamlı bulunmuştur (t=-2.264, p=0.025).

Öneriler

Araştırma bulguları, Serebral Palsili çocuklara sahip ebeveynlerin evlilik uyumu ve ebeveynlik özyeterliliğinde zorluklar yaşadığını göstermektedir. Çalışmada kullanılmış olan Anne – Babalık görevlerinde özyeterlilik ölçeği ve alt boyutları (Duygusal yeterlilik. Duyarlı Tepki Verme. Koruma. Disiplin. Oyun. Öğretmen. Günlük İşler) bize Serebral Palsili çocuğu bulunan anne ve babaların öz yeterlilik konusunda zorlanmış olduğu görülmektedir. Bu sebeple ailelerin psikolojik

destek alması gerektiği önerilmektedir. Serebral Palsili çocuklarla ilgilenme sürecinin anne ve babayı yoğun bir şekilde etkilediği ve evlilik uyumları başta olmak üzere ölçümünü yapmış olduğumuz Ebeveyn görevlerinde özyeterlilik düşüncelerine olan etkilerinin azaltılmasının çocuk sağlığını da yakından etkileyeceği düşünülmektedir. Elde ettiğimiz bulgular doğrultusunda eğitim düzeyinin evlilik uyumu üzerindeki etkisi dikkate alınmalı ve düşük seviyelerde eğitim görmüş kişilerin aile içi iletişim ve evlilik becerilerini geliştirmeye yönelik eğitimler alması gerektiği düşünülmektedir.

Gelir düzeyinin ebeveynlik özyeterliliği ve evlilik uyumu üzerindeki dolaylı etkileri göz önüne alındığında. Düşük gelirli ailelere ekonomik destek sağlanmalı ve bu ailelerin kaynaklara erişimleri artırılmalıdır. Bu yardımların daha kolay yapılabilmesi ve ailelerin bu yardımlara daha hızlı bir şekilde ulaşabilmesi adına çeşitli çocuk polikliniklerine bağlı sosyal yardım birimleri kurulabilir. Hastane yönetimi veya devlet nezdinde bilgilendirme çalışmaları arttırılabilir. Ayrıca destek verilen özel hastalıklar incelenerek yüksek fiyatlarda ilaç ve bakım gerektiren hastalıkların tüm ücretsiz bir şekilde tedavi edilebilmesi sağlanabilir.

Serebral Palsili çocuklara yönelik sağlık hizmetlerinin erişilebilirliğinin artırılması ve ailelere yönelik bakım kolaylaştırıcı hizmetlerin geliştirilmesi önemlidir. Özellikle ebeveyn görevlerinde özyeterlilik eksikliklerinin tamamlanabilmesi için alınacak desteklerin ve bakım hizmetlerinin fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma alanında daha kapsamlı sonuçlara ulaşmak adına çocukların sağlık durumunun ebeveynlerin evlilik uyumu ve özyeterliliği üzerindeki etkilerini daha ayrıntılı incelemek için uzunlamasına çalışmalar yapılması önerilir. Farklı sosyoekonomik düzeyler kültürel geçmişler ve coğrafi bölgeler dikkate alınarak çeşitli demografik grupların incelenmesi bulguların genellenebilirliğini artırabilir. Sağlıklı ve serebral palsili çocuklara sahip aileler arasındaki farkların daha detaylı anlaşılabilmesi için çocukların hastalık türü ve hastalığın ciddiyetine göre karşılaştırmalı çalışmalar yapılmalıdır. Ayrıca evlilik uyumu ve ebeveynlik özyeterliliğini artırmaya yönelik müdahalelerin etkilerini değerlendiren deneysel çalışmalar gerçekleştirilmesi önerilir.

Sonraki araştırmacılar için duygusal yeterlilik ve evlilik uyumu arasındaki ilişkilerin çocukların ve ebeveynlerin yaşları kişilik özellikleri gibi değişkenler açısından incelenmesi önemli bir araştırma alanı olabilir. Bununla birlikte yapılacak olan diğer çalışmalarda katılımcıların yaş ortalamaları açısından daha detaylı bir araştırma yapılabilir. Psikolojik ve sosyal destek hizmetlerinin ebeveynlik özyeterliliği ve evlilik uyumu üzerindeki etkilerinin detaylı olarak incelenmesi bu alanda önemli katkılar sağlayabilir. Ayrıca çocukların kronik hastalıklarının veya özel ihtiyaçlarının yalnızca ebeveynler üzerindeki değil aynı zamanda aile sistemi üzerindeki etkilerinin araştırılması da önem arz etmektedir. Bu öneriler hem ailelere yönelik hizmetlerin geliştirilmesine hem de akademik anlamda literatüre katkı sağlayacak önemli yönlendirmeler sunmaktadır.

KAYNAKÇA

Abbaspour, Z., Karimi Vardanjani, M., ve Khojastehmehr, R. (2020). The mediating role of fulfillment of marital expectations in the effect of marital satisfaction on high marital expectations. optimism and relationship self-efficacy in university personnel. *Positive Psychology Research.* 5(4). 1-14.

Akar, H. (2005). *Psikiyatrik yardım talebi olanlar ile yardım talebi olmayan ve boşanma aşamasında olan çiftlerde; çift uyumu ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin karşılaştırılması.* (Uzmanlık Tezi). Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Hastanesi. İstanbul. 41-47

Akpınar, B., ve Kırlıoğlu, M. (2020). Bazı değişkenler açısından evlilik uyumunun incelenmesi ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun evlilik uyumuna etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi.* 23(2). 736-746.

Allen, N. J., ve Meyer, J. P. (1996). Affective. continuance. and normative commitment to the organization: An examination of construct validity. *Journal of Vocational Behavior*. 12-15

Amato, P. R. (2010). Research on divorce: Continuing trends and new developments. *Journal of Marriage and Family*. 72(3). 650-666. https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2010.00723.x

An, H., Chen, C., Du, R., Cheng, C., Wang, P., ve Dong, S. (2021). Self-efficacy. psychological distress. and marital quality in young and middle-aged couples facing lymphoma: The mediating effect of dyadic coping. *Psycho-Oncology.* 30(9). 1492-1501.

Anyamene, A., Nwokolo., C., ve Etele, A. V. (2021). Relationship between self-efficacy and marital satisfaction of married teachers in public secondary schools in Anambra State. Nigeria. *European Journal of Social Sciences Studies.* 6(3). 51-59

Ar, Ö. F. (2014). *Normal gelişim gösteren çocuğa sahip ebeveynler ile otizmli çocuğa sahip ebeveynlerin evlilik uyumu ve anksiyete düzeylerinin incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi. İstanbul. 1-21

Arseven, A. (2016). Öz yeterlilik: Bir kavram analizi. *Electronic Turkish Studies.* 11(19). 63-80.

Aydemir, D. (2015). Otizmli çocukların ebeveynlerinde evlilik uyumu ve yaşam doyumu ilişkisi. *İstanbul Üniversitesi Psikoloji Dergisi*, 32(1), 24-37.

Aydemir, S. E. (2015). *Otizmli çocukların ebeveynlerinin evlilik uyumlarının. başa çıkma stratejilerinin ve sosyal destek algılarının incelenmesi.* (Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. 21-29

Bandura, A. (1994). Self-efficacy. In V. S. Ramachaudran (Ed.). *Encyclopedia of human behavior* . Academic Press. 71-81

Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control.* W. H. Freeman and Company. 4- 10

Bandura, A. (1999). Social cognitive theory: An agentic perspective. *Asian Journal of Social Psychology.* 2(1). 21-41.

Beach, S. R. H., ve Whisman, M. A. (2012). Affective disorders. In F. D. Fincham ve M. Cui (Eds.). *Romantic relationships in emerging adulthood* . Cambridge University Press. 91-114 https://doi.org/10.1017/CBO9781139095353.006

Belsky, J. (1984). The determinants of parenting: A process model. *Child Development.* 55(1). 83-96.

Berkowitz, D., & Perkins, L. (2013). Social support and parenting stress: A study on special needs children. *Journal of Family Psychology*, 27(4), 553-562. https://doi.org/10.1037/a0033452

Berscheid, E., ve Regan, P. (2005). *The psychology of interpersonal relationships.* Prentice Hall. 5-8

Bornstein, M. H. (2002). *Handbook of parenting: Biology and ecology of parenting* (2nd ed., Vol. 1). Lawrence Erlbaum Associates. 2-4

Bowen, M. (1978). *Family therapy in clinical practice.* Jason Aronson. 44-49

Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss: Vol. 1. Attachment.* Basic Books. 11-16

Bradbury, T. N., Fincham, F. D., ve Beach, S. R. (2000). Research on the nature and determinants of marital satisfaction: A decade in review. *Journal of Marriage and Family.* 62(4). 964-980.

Bradbury, T. N., ve Fincham. F. D. (1990). Attributions in marriage: Review and critique. *Psychological Bulletin.* 107(1). 3-33. https://doi.org/10.1037/0033-2909.107.1.3

Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design.* Harvard University Press. 21-23

Büyükerzurumlu, B. (2021). *2-6 yaş çocuk sahibi ebeveynlerin evlilik uyumu ile ebeveyn tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi. İstanbul. 40-42

Çakır, M. N., ve Kızıler, E. (2022). Kronik hastalığa sahip çocuğu olan ailelerde ebeveyn-çocuk ilişkisi: Sosyal destek ve ebeveyn öz yeterliği. *Türkiye Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi.* 5(3). 48-58. https://doi.org/10.51536/tusbad.1128746

Çapuk, H., Taşar, A., Ekinci, Ç., Özalp. Z., Elarslan, D., Buluş, F., ve Babayiğit, A. (2023). Özel gereksinimli çocuklara sahip ebeveynlerin yaşadıkları sorunlar ve öz yeterliliklerinin incelenmesi. *Bingöl Üniversitesi Sağlık Dergisi.* 4(2). 224-233. https://doi.org/10.58605/bingolsaglik.1396113

Çelik, E. (2012). *Evli bireylerin cinsel özgüven düzeyleri ile cinsel öz-yeterlik. evlilik yaşam doyumu ve cinsel utangaçlıkların incelenmesi.* (Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi. Sakarya. 2-16

Çelik, M., ve Tümkaya, S. (2012). Öğretim elemanlarının evlilik uyumu ve yaşam doyumlarının iş değişkenleri ile ilişkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD).* 13(3). 223-228.

Çetinkaya, E. (2022). *Psikolojik esneklik. Öz şefkat. Algılanan stres ve evlilik kalitesinin bazı demografik değişkenler ve aralarındaki ilişki açısından incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Ufuk Üniversitesi. Ankara. 21-26

Cherlin, A. J. (2004). The deinstitutionalization of American marriage. *Journal of Marriage and Family.* 66(4). 848-861. https://doi.org/10.1111/j.0022-2445.2004.00058.x

Çınar, B. (2018). *Turizm rehberliği bölümü öğrencilerinde genel öz yeterlilik algısı. Mesleki kaygı ve mesleği yapma niyeti ilişkisi.* (Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Mersin. 30-42

Cowan, P. A., ve Cowan, C. P. (2002). *When partners become parents: The big life change for couples.* Lawrence Erlbaum Associates. 22-26

Cummings, E. M., ve Davies, P. T. (2010). *Marital conflict and children: An emotional security perspective.* Guilford Press. 10-16

Daneshpour, M., Asoodeh, M., Khalili, S., Lavasani, M., ve Dadras, I. (2011). Self-described happy couples and factors of successful marriage in Iran. *Journal of Systemic Therapies.* 30(2). 43-64.

Deggelman, E. L. (2011). *Coping and quality of life for siblings of children with chronic illness.* (Doktora Tezi). Kent State University. 66-68 https://etd.ohiolink.edu/acprod/odb_etd/ws/send_file/send?accession=kent1309541030vedisposition=inline

Demiray, Ö. (2006). *Evlilikte uyumun demografik özelliklere göre incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Diyarbakır. 11-21

Demirdöven, N., & Özyürek, A. (2023). Anne-babalık özyeterliliği ve evlilik uyumu üzerine bir araştırma. *Eğitim ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 41(2), 78-93.

Demirhan, E. (2021). Ebeveynlik stilleri ve aile yaşam döngüsünün evlilik uyumu üzerindeki etkisi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi.* 5(1). 1-15.

Demirhan, H. (2021). Cinsiyetin evlilik uyumu üzerindeki etkisi. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(2), 14-21.

Diniz, E., Brandão. T., Monteiro, L., ve Veríssimo, M. (2021). Parenting and child well-being during the COVID-19 outbreak: The importance of marital adjustment and parental self-efficacy. *Análise Psicológica.* 39(2). 274-286.

Duman, M. (2012). *Mizaç ve karakter özelliklerinin evlilik uyumu ve cinsiyet açısından incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Mersin. 66-69

Elibol, F., Mağden, D., ve Alpar, R. (2007). Anne babalık becerilerinde öz-yeterlik ölçeği (1-3 yaş) geçerlik ve güvenirliği. *Toplum Hekimliği Bülteni.* 26(3). 25-31.

Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar. N., ve Alpkan. L. R. (2005). Evlilik uyumu. *Düşünen Adam: Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi.* 18(1). 39-47.

Ersanlı, S., ve Kalkan, M. (2008). *Evlilik ilişkilerini geliştirme kuram ve uygulama.* Nobel Yayın Dağıtım. 61-75

Fazel Hamedani, N. (2020). The prediction of marital adjustment based on psychological capital (hope. optimism. resilience. and self-efficacy). *Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal (RRJ).* 8(12). 91-98.

Fışıloğlu, H. (1992). Lisansüstü öğrencilerinin evlilik uyumu. *Türk Psikoloji Dergisi.* 7(28). 16-23.

Gökmen, A. (2001). *Evli eşlerin birbirine yönelik kontrolcülük ve bağımlılık algılarının evlilik doyumu üzerindeki etkisi.* (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara. 41-44

Gözübüyük, F. (2015). *Annelerin ebeveynlik öz-yeterlik algıları. sözel etkileşim uygulamaları.* (Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul. 30-32

Grych, J. H., ve Fincham, F. D. (2001). Interparental conflict and child adjustment: An overview. In J. H. Grych ve F. D. Fincham (Eds.). *Interparental conflict and child development: Theory. research. and application*. Cambridge University Press. 1-12 https://doi.org/10.1017/CBO9780511527838.002

Gülmez, T. (2015). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının internet öz-yeterlik düzeyleri ile bilgi okuryazarlık öz-yeterlikleri arasındaki ilişki.* (Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Kahramanmaraş. 41-46

Gümüşkesen, P. (2019). *Bipolar bozukluk tanılı ötimik hastalarda sosyal biliş. öz-yeterlilik. sosyal uyum ve tedaviye katılım ilişkisi.* (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi. İzmir. 90-94

Güneş, F. (2016). *Okuma–yazma öğretimi ve beyin teknolojisi.* Ocak Yayınları. 51-54

Gürsoy, F. Ç. (2004). *Kaygı ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi.* (Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Mersin. 77-78

Habibova, G., ve Topkaya, N. (2019). Çalışan kadınlarda evlilik doyumunun yordayıcısı olarak kişiler arası yeterlilik ve iş-aile çatışmasını yönetme öz yetkinliği. *Ege Eğitim Dergisi.* 21(2). 76-90.

Halford, W. K., Markman, H. J., Kline, G. H., ve Stanley, S. M. (2001). Best practice in couple relationship education. *Journal of Marital and Family Therapy.* 27(3). 385-406. https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.2001.tb00333.x

Halgunseth, L. (2004). Social support and parenting: Examining the role of emotional stability. *Journal of Marriage and Family*, 66(3), 521-531. https://doi.org/10.1111/jomf.1256

Hayward, M., ve Zhang, Z. (2006). Gender. the marital life course. and cardiovascular disease in late midlife. *Journal of Marriage and Family.* 68(3). 639-657.

Hortaçsu, N. (1991). Evlilik ve boşanma nedenlerine verilen önemi etkileyen faktörler olarak değerlendirme yaklaşımı. cinsiyet ve medeni durum. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi.* 1(1). 1-3

Huntington, C., Stanley, S. M., Doss, B. D., ve Rhoades, G. K. (2021). Happy. healthy. and wedded? How the transition to marriage affects mental and physical health. *Journal of Family Psychology.* 41-46

Karasar, N. (2003). *Bilimsel araştırma yöntemi.* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım. 51-59

Karney, B. R., ve Bradbury, T. N. (1995). The longitudinal course of marital quality and stability: A review of theory. methods. and research. *Psychological Bulletin.* 118(1). 3-34. https://doi.org/10.1037/0033-2909.118.1.3

Karpat, D. (2014). *Otistik bozukluğu olan çocuğa sahip ebeveynlerin öz yeterlik algıları ile algıladıkları sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi. Eskişehir. 21-23

Kaya, A. G., ve Buğa, A. (2021). Anne babaların ebeveyn davranışlarının ve evlilik doyumlarının incelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi.* 21(51). 371-410.

Kaya, B. (2019). Özel gereksinimli çocukların ebeveynlerinde psikolojik dayanıklılık ve ebeveynlik özyeterliliği ilişkisi. *Ege Üniversitesi Psikoloji Dergisi*, 25(3), 78-89.

Kaya, M. (2019). *Özel eğitim gereksinimi olan çocukların ebeveynlerinin evlilik uyumları. umutsuzluk düzeyleri ve algılanan sosyal destek düzeylerinin incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa. İstanbul. 1-12

Kiecolt-Glaser, J. K., Glaser, R., Cacioppo, J. T., ve Malarkey, W. B. (1997). Marital stress: Immunologic. neuroendocrine. and autonomic correlates. *Annals of the New York Academy of Sciences.* 840(1). 656-663. https://doi.org/10.1111/j.1749-6632.1997.tb52308.x

Kır, İ. (2006). Toplumsal bir kurum olarak ailenin işlevleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi.* 10(36). 381-404.

Kiremit, H. Ö. (2006). *Fen bilgisi öğretmenliği öğrencilerinin biyoloji ile ilgili öz-yeterlik inançlarının karşılaştırılması.* (Doktora Tezi). DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir. 31-36

Kluwer, E. S. (2000). Marital quality. In R. M. Milardo ve S. W. Duck (Eds.). *Families as relationships*. Wiley. 57-77

Knecht, C., Hellmers, C., ve Metzing, S. (2015). The perspective of siblings of children with chronic illness: A literature review. *Journal of Pediatric Nursing.* 30. 102-116.

Korkut, K., ve Babaoğlan, E. (2012). Sınıf öğretmenlerinin öz yeterlik inançları. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi.* 8(16). 269-281.

Kotaman, H. (2008). Öz yeterlilik inancı ve öğrenme performansının geliştirilmesine ilişkin yazın taraması. *Eğitim Fakültesi Dergisi.* 3(1). 111-133.

Kuşcu, B. (2019). *Bireylerin evlilik uyumlarının psikolojik esneklik. affetme ve benlik kurgusu açısından incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi. İstanbul. 101-110

Lamb, M. E. (Ed.). (2010). *The role of the father in child development* (5th ed.). Wiley. 11-17

Ling, C. (2014). Parental self-efficacy and age factors in marriage satisfaction. *Journal of Family Studies*, 19(3), 120-134.

Ling, W. (2014). The spillover effect of parenting on marital satisfaction among Chinese mothers. *Journal of Child and Family Studies.* 23(5). 842-851.

Locke, H. J., ve Wallace. K. M. (1959). Short marital-adjustment and prediction tests: Their reliability and validity. *Marriage and Family Living.* 21(3). 251-255.

Lucier-Greer, M., Frye-Cox, N., Reed-Fitzke, K., Ferraro, A. J., ve Mancini, J. A. (2023). Military-related stress. self-efficacy. and anxiety: Investigating the role of marital quality in military couples. *Family Process.* 62(3). 1253-1271.

Maccoby, E. E., ve Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. In E. M. Hetherington (Ed.). *Handbook of child psychology: Vol. 4. Socialization. personality. and social development*. Wiley. 1-101

Malkoç, G. (2018). *Evli ve çocuk sahibi çiftlerin evlilik uyumu. evlilik çatışması. yakın ilişki düzeyleri ve yalnızlık düzeylerinin çocuk yetiştirme tutumları ile olan ilişkilerinin incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Medipol Üniversitesi. İstanbul. 1-16

Malkoç, M. (2018). Ekonomik stres ve aile içi çatışmalar: Sosyoekonomik düzeyin psikolojik etkileri. *Anadolu Psikoloji Dergisi*, 14(2), 12-27.

Miller, R. B., Mason, T. M., Canlas, J. M., Wang, D., Nelson, D. A., ve Hart, C. H. (2013). Marital satisfaction and depressive symptoms in China. *Journal of Family Psychology*. 27(4). 677-682.

Montigny, F., ve Lacharite, C. (2005). Perceived parental efficacy: Concept analysis. *Journal of Advanced Nursing*. 49(4). 387-396.

Nadolu, D., Runcan, R., ve Bahnaru, A. (2020). Sociological dimensions of marital satisfaction in Romania. *PLOS ONE*. 15(8). e0237923. 1-12

Olij, C., Vos, M., van Oostrum, N., van Etten-Jamaludin, F., ve Maaskant, J. (2021). Effective interventions to support self-management for parents of children with a chronic condition: A systematic review. *Maternal and Child Health Journal*. 25(12). 1842–1865. https://doi.org/10.1007/s10995-021-03244-x

Özaydınlık, Ş. (2014). *Evli çiftlerin evlilik uyumu ile kişilik özellikleri ve romantik ilişkilerindeki sosyal ilginin incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul. 11-22

Özer, E. (2021). *2-6 yaş çocuk sahibi ebeveynlerin psikolojik dayanıklılıkları ile evlilik uyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi. İzmir. 21-26

Özgüven, E. (1992). *Hacettepe kişilik envanteri el kitabı.* Psikolojik Danışma Rehberlik ve Eğitim Merkezi Yayınları. Ankara. 51-89

Özgüven, İ. E. (2014). *Evlilik ve aile terapisi.* Nobel Akademik Yayıncılık. 6-12

Parlaz, E. A., Tekgül, N., Karademirci, E., ve Öngel, K. (2012). Ergenlik dönemi: Fiziksel büyüme. psikolojik ve sosyal gelişim süreci. *Turkish Family Physician.* 3(2). 10-16.

Parsons, T. (1955). The American family: Its relations to personality and to the social structure. In T. Parsons ve R. F. Bales (Eds.). *Family. socialization and interaction process* . Free Press. 3-33

Qiu, Y., Xu, L., Pan, Y., He, C., Huang, Y., Xu, H., Lu, Z., ve Dong, C. (2021). Family resilience. parenting styles and psychosocial adjustment of children

with chronic illness: A cross-sectional study. *Frontiers in Psychiatry.* 12. 646421. 121-126 https://doi.org/10.3389/fpsyt.2021.646421

Robles, T. F., Slatcher. R. B., Trombello, J. M., ve McGinn, M. M. (2014). Marital quality and health: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin.* 140(1). 140-187.

Robles, T. F., ve Kiecolt-Glaser, J. K. (2003). The physiology of marriage: Pathways to health. *Physiological Behavior.* 79(3). 409-416. https://doi.org/10.1016/S0031-9384(03)00160-4

Sakız, G. (2013). Başarıda anahtar kelime: Öz-yeterlik. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.* 26(1). 185-210.

Scott, R. L., ve Cordova, J. V. (2002). The influence of adult attachment styles on the association between marital adjustment and depressive symptoms. *Journal of Family Psychology.* 16(2). 199-201.

Segraves, R. (2012). *Marital therapy: A combined psychodynamic (behavioral approach).* Springer Science ve Business Media. 77-78

Şener, A. (2002). *Ailede eşler arası uyuma etki eden faktörlerin araştırılması.* (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara. 23-33

Shahroei, S., Kazemiyanmoghadam, K., Khalfi, A., ve Honarmand, M. M. Z. (2021). Mediating role of marital intimacy in relation to relation attributions. sexual self-efficacy and marital commitment with marital adjustment. *Biannual Journal of Applied Counseling.* 10(2). 123-143.

Simons, R., ve Johnson, M. (2017). Parental stress and marital satisfaction: The mediating role of child health. *Journal of Family Studies*, 24(2), 223-239. https://doi.org/10.1080/13229400.2017.124857

Smith, P., ve Jones, T. (2018). Family stress and marriage quality among parents of children with chronic illness. *Journal of Child and Family Studies*, 27(1), 56-72. https://doi.org/10.1007/s10826-017-0837-5

Spanier, G. B. (1976). Measuring dyadic adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and Family.* 38(1). 15-28. https://doi.org/10.2307/350547

Stevens, D. P., ve Stewart, C. J. (2006). Work stress and marital satisfaction: Exploring the role of personal control. collective efficacy. and support. *Journal of Family and Economic Issues.* 27(4). 395-411. https://doi.org/10.1007/s10834-006-9026-3

Stone, E., ve Shackelford, T. (2007). Marital satisfaction. In R. F. Baumeister ve K. D. Vohs (Eds.). *Encyclopedia of social psychology.* Sage. 1-12

Torr, B. M. (2011). The changing relationship between education and marriage in the United States. 1940–2000. *Journal of Family History.* 36(4). 483-503.

Tutarel-Kışlak, Ş. (1995). *Cinsiyet. evlilik uyumu. depresyon ile nedensel ve sorumluluk yüklemeleri arası ilişkiler üzerine bir araştırma.* (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara. 1-10

Uçak, E. (2020). *Ebeveynlerin evlilik çatışması ve kişilik özelliklerinin çocuklardaki sosyal uyum ve becerisi ile ilişkisinin incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. İstanbul. 1-10

Uçak, F. (2020). Gelir seviyesi ve evlilik uyumu: Sosyoekonomik düzeyin etkileri. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 19(1), 4-12.

Üredi, İ., ve Üredi, L. (2005). Sınıf öğretmeni adaylarının cinsiyetlerine. bulundukları sınıflara ve başarı düzeylerine göre fen öğretimine ilişkin öz yeterlilik inançlarının karşılaştırılması. *Yeditepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.* 7(2). 1-8.

Whisman, M. A., ve Uebelacker, L. A. (2009). Prospective associations between marital discord and depressive symptoms in middle-aged and older adults. *Psychology and Aging.* 24(1). 184-189. https://doi.org/10.1037/a0014759

White, J. M., Martin, T. F., ve Adamsons, K. (2018). *Family theories: An introduction.* Publications. 7-9

Wilson, B., ve Smallwood, S. (2008). The proportion of marriages ending in divorce. *Population Trends-London.* 131. 28-36.

Yalçın, Y. (2014). Evlilik uyumu ile sosyodemografik özellikler arasındaki ilişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi.* 3(1). 250-261.

Yavuz, M., ve Yıkmış, A. (2022). An investigation of the relationship between parental self-efficacy and marital adjustment levels of parents of disabled individuals: Parents of disabled individuals. *International Journal of Curriculum and Instruction.* 14(1). 378-403.

Yılmaz, A. (2014). Engelli çocuğu olan ebeveynlerde evlilik uyumu ve yaşam doyumunun incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi.* 3(4). 1-10.

Yılmaz, A., ve Avcı, A. İ. (2015). 15-49 yaş grubu evli kadınların bazı toplumsal cinsiyet özellikleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişki. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi.* 4(2). 102-112.

Yılmaz, E. (2019). *Asta ve sağlıklı çocuk annelerinin evlilik uyumu. öz yeterlik algısı ve çocuk gelişimi ile ilişkisi.* (Yüksek Lisans Tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Sivas. 1-10

Yılmaz, E., ve Balat, G. U. (2014). Okul öncesi dönemdeki çocukların annelerinin çocuk yetiştirme tutumları ile ebeveyn öz yeterlilik algılarının incelenmesi. *Education Sciences.* 9(4). 394-402.

Yılmaz, M., Yıldız, M., ve Karaca, A. (2015). Engelli çocuğu olan ebeveynlerde evlilik uyumu ve yaşam doyumunun incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi.* 4(3). 427-437.

Yılmaz, R. (2014). Engelli çocukların ebeveynlerinde evlilik doyumu ve yaşam kalitesi. *Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Dergisi*, 29(2), 5-14.

Yüceol, A. (2016). Düşük gelirli ailelerde psikolojik dayanıklılık ve ebeveynlik yeterliliği. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 10-22.

Yüceol, G. P. (2016). *Ebeveynliğin belirleyicileri modeli temelinde evlilik uyumu. algılanan sosyal destek. çalışma durumu. değerler ve anne çocuk ilişkisi.* (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi. Ankara. 12-21.

EKLER

EK 1. Anket Formu

Demografik Bilgi Soruları

1- Cinsiyetiniz? 1- **Erkek** 2- **Kadın**
2- Yaşınız? 1- **18-24** 2- **25-34** 3- **35-44** 4- **45-54** 5- **55 ve üzeri**
3- Eğitim Düzeyiniz? 1- **İlkokul** 2- **Ortaokul** 3- **Lise** 4- **Lisans** 5- **Yüksek Lisans ve üzeri**
4- Gelir Düzeyiniz? 1- **Düşük** 2- **Orta** 3- **Yüksek**

Evlilik Uyum Ölçeği

1) Ölçeğin birinci maddesinde. evliliğinizdeki mutluluk düzeyini tüm yönleri ile en iyi tanımladığına inandığınız noktayı daire içine alınız. Ortadaki "mutlu" sözcüğü üzerindeki nokta. çoğu kişinin evlilikten duyduğu mutluluk derecesini temsil etmekte ve ölçek kademeli olarak sol ucunda evliliğinde çok mutsuz olan küçük bir azınlığı. sağ ucunda ise evliliğinde çok büyük bir doyum ve mutluluk duyan küçük bir azınlığı temsil ederek derecelendirilmiş bulunmaktadır.

(0) (1) (2) (3)
(4) (5) (6)

Çok Mutsuz Mutlu Çok Mutlu

Aşağıdaki maddelerde verilen konulara ilişkin olarak. siz ve eşiniz arasındaki anlaşma ya da anlaşmazlık derecesini yaklaşık olarak belirtiniz. Lütfen her maddeyi belirtiniz. Yukarıdaki ilk maddeyi atlamayınız.

	Her zaman anlaşırız	Hemen her zaman anlaşırız	Ara sıra anlaşamadığımız olur	Sıklıkla anlaşamayız	Hem her zaman anlaşamayız	Hiç anlaşamayız
2.Aile bütçesini idare etme	0	1	2	3	4	6
3. Boş zaman etkinlikleri	0	1	2	3	4	6
4. Duyguların ifadesi	0	1	2	3	4	6
5. Arkadaşlar	0	1	2	3	4	6

6. Cinsel ilişkiler	0	1	2	3	4	6
7. Toplumsal kurallara uyma (doğru. iyi veya uygun davranış)	0	1	2	3	4	6
8. Yaşam felsefesi	0	1	2	3	4	6
9. Eşin akrabaları ile anlaşma	0	1	2	3	4	6

Lütfen aşağıdaki maddelerde evliliğinizi en iyi ifade ettiğine inandığınız bir cevabı işaretleyiniz.

10. Ortaya çıkan uyumsuzluklar genellikle

(0) Erkeğin susması ile (1) Kadının susması ile (2) Karşılıklı anlaşmaya varılarak sonuçlanır

11. Ev dışı faaliyetlerinizin ne kadarını eşinizle birlikte yaparsınız?

(0) Hepsini (1) Bazılarını (2) Çok azını (3) Hiçbirini

12. Boş zamanlarınızda aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?

(0) Dışarıda bir şeyler yapmayı (1) Evde oturmayı

Eşinizle genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?

(0) Dışarıda bir şeyler yapmayı (1) Evde oturmayı

13. Hiç evlenmemiş olmayı istediğiniz olur mu?

(0) Sık sık (1) Arada sırada (2) Çok seyrek (3) Hiçbir zaman

14. Hayatınızı yeniden yaşayabilseydiniz.

(2) Aynı kişiyle evlenirdiniz (1) Farklı kişiyle evlenirdiniz (0) Evlenmezdim

15. Eşinize güvenir. sırlarınızı ona açar mısınız?

(0) Hemen hemen hiçbir zaman (1) Nadiren (2) Çoğu konularda (3) Her konuda

Evlilik Uyum Ölçeği

Anne-Babalık Görevlerinde Öz Yeterlilik Ölçeği

Sorular	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Duygusal Yeterlilik					
M1.Çocuğum. benim çok sıkıntılı-stresli bir günümde bile. onun duygusal ihtiyaçlarını (sevilme ihtiyacı. ilgi görme ihtiyacı vb) karşılayacağımı bilir.	1	2	3	4	5
M2. Çocuğuma güven içinde olduğunu ve ailenin bir bireyi olarak benimsenip-sevildiğini hissettirdiğime inanıyorum	1	2	3	4	5
M3. Çocuğumun bana ihtiyacı olduğu an. her ne yapıyorsam yapayım kolaylıkla bırakabilirim.	1	2	3	4	5
M4. Çocuğuma her gün karşı karşıya kaldığı korku ve engellerle baş etmesi ve rahatlaması için destek olmak bana zor gelir.*	1	2	3	4	5
M5. Çocuğumun fiziksel rahatlığını (altının temiz olması. ortamın sıcak olması vb) sağlamak benim için kolaydır.*	1	2	3	4	5
M6. Çocuğumun sevgiye ihtiyacı olduğunu fark ettiğimde. ne yapıyorsam yapayım seve seve bırakıp. ona sarılıp kucaklarım.*	1	2	3	4	5

M7.Genellikle çocuğumun duygularındaki değişimi takip edip. anlamaya çalışmak yerine kendi problemlerimle daha çok meşgul olurum.*	1	2	3	4	5
DUYARLI TEPKİ VERME. BAKIM-İLGİ. DEĞER VERME					
M8. Çocuğum kendisini sıkıntılı hissetmeye başladığın an bunu hemen anlayabilirim.	1	2	3	4	5
M9. Çocuğum üzüldüğünde-kırıldığında. benim onu anlayabileceğimi bilir.	1	2	3	4	5
M10. Çocuğum onu taparcasına sevdiğimi. benim ona karşı olan davranışlarımdan anlar.	1	2	3	4	5
M11. Çocuğum onu sevdiğimi hisseder.	1	2	3	4	5
M12.Çocuğum olumsuz duygular sergilediğinde (sinirli. huysuz. inatçı davranışlarda bulunduğunda) ona karşı anlayışlı ve hoşgörülü olduğumu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
M13. Çocuğumun morali bozuk olduğu zaman. sıkıntıya düşerim.	1	2	3	4	5
M14.Çocuğumun duygusal ihtiyaçlarını (sevilme ihtiyacı. ilgi görme ihtiyacı vb) karşılama konusunda anne babalık görevimi tam olarak yerine getiririm.	1	2	3	4	5

M15.Çocuğum bir problemi olduğunda. benim ona yardım etmek isteyeceğimi bilir.	1	2	3	4	5
Koruma					
M16.Çocuğuma. tehlikelerden uzak güvenli bir ortam sağlamak benim için çok zordur.*	1	2	3	4	5
M17. Çocuğumun sağlığı ile ilgili acil bir durum ortaya çıktığında. doğru davranabileceğim için bu konuda rahatım.	1	2	3	4	5
M18. Çocuğumu. bakması için. ancak tehlikelerden koruyacağından emin olduğum kişiye bırakırım.	1	2	3	4	5
M19. Çocuğumu evde olabilecek kazalardan korumak için gerekli düzenlemeleri yaptım.	1	2	3	4	5
M20. Çocuğumu. asla gözetimsiz- tek başına bırakmamaya çok özen gösteririm.	1	2	3	4	5
M21.Çocuğuma herhangi bir zarar gelmemesi için. onu gözümün ününden ayırmam.	1	2	3	4	5
M22. Çocuğumun yaptığı şeylerin güvenli olup olmadığını belirlemede zorlanırım.*	1	2	3	4	5
DİSİPLİN/KISITLAMA YAPMA					
M23. Çocuğuma disiplin (ceza- ödül vermek) uygulamak anne babalığın diğer görevleri kadar doğal olmuyor.	1	2	3	4	5

M24. Çocuğuma söz geçirmede zorlanıyorum.*	1	2	3	4	5
M25. Diğer anne babaları çocuklarına sınır koymada (kısıtlama getirmede) kendimden daha başarılı buluyorum.	1	2	3	4	5
M26.Çocuğuma sınır koymak (kısıtlama getirmek) benim için oldukça kolaydır.	1	2	3	4	5
M27.Çocuğum koyduğum kısıtlamalara uymamayı denediğinde (test ettiğinde) aşırı derecede moralim bozulur.*	1	2	3	4	5
M28. Tehlikeli durumlarda çocuğuma "hayır" demek benim için zordur.*	1	2	3	4	5
M29. Çocuğuma çevresini aktif (deneyerek-hareketli-etkili) bir biçimde keşfedebilmesi için yeterince özgürlük veririm.	1	2	3	4	5
Oyun					
M30. Her zaman çocuğumla oynayabilecek oyunlar bulabilirim.	1	2	3	4	5
M31. Çocuğum için eğlenceli bir oyun arkadaşıyım.	1	2	3	4	5
M32. Rahatlayıp. gevşeyip sadece çocuğumla oynamak benim için zordur.*	1	2	3	4	5
M33. Çocuğumun oyununa aktif (hareketli-etkili) olarak katılabilirim.	1	2	3	4	5

M34. Oyun. çocuğumla olan ilişkimin çok az zorlandığım bir kısmıdır.	1	2	3	4	5
M35.Çocuğumla birlikte nasıl eğlenebileceğimi öğrenmeye gerçekten ihtiyacım var.*	1	2	3	4	5
M36. Çocuğumla. oyun oynamak için yeterince zaman ayırdığımı düşünüyorum.	1	2	3	4	5
Öğretme					
M37.Çocuğumun. benim ona öğretme çabalarımdan dolayı. çok fazla şey öğrendiğine inanıyorum.	1	2	3	4	5
M38. Çocuğumun konuşmasına ve kelimeleri anlamasına yardımcı olmayı başkalarına bırakırım.	1	2	3	4	5
M39.Çocuğuma düzenli bir şekilde oturup kitap okumak ya da onunla birebir etkinlik yapmak (oynamak. resim yapmak…) benim için zor değildir	1	2	3	4	5
M40.Çocuğuma çevrede olup bitenleri öğretmede sanırım o kadar da başarılı değilim.	1	2	3	4	5
M41. Çocuğuma bir şeyleri açıklamaya çalışırken. anlayacağı düzeyde bilgi vermekte zorlanırım.*	1	2	3	4	5
M42. Çocuğumun renkleri. eşya isimlerini vb öğrenmesine yardım etme konusunda. yeterli değilim.*	1	2	3	4	5

M43. Çocuğum yaşamındaki diğer kişilere oranla benden daha çok şey öğrenir.	1	2	3	4	5
M44. Çocuğumla günlük etkileşimim sırasında; ona çevrede olup bitenlerle ilgili açıklamalar yapmak için kolaylıkla fırsat bulurum.	1	2	3	4	5
M45.Çocuğuma çevresi hakkında daha fazla şey öğrenmesine yardım etmekten hoşlanmama rağmen. bunda kendimi yeterli bulmuyorum*	1	2	3	4	5
Günlük İşler / Bakım / Yapılandırma					
M46.Çocuğumun günlük düzenini (uyku. yemek. temizlik düzeni)hem onun hem de benim rahat edebileceğimiz şekilde ayarlayabildim.	1	2	3	4	5
M47. Çocuğumu oldukça rahat ettirecek günlük bir düzen (uyku. yemek. temizlik düzeni)kurabildim.	1	2	3	4	5
M48. Çocuğuma oldukça düzenli zamanlarda. düzenli bir programla yemek yedirmede başarılıyım.	1	2	3	4	5
M49. Çocuğumun uyku alışkanlığı üzerinde hiçbir kontrolüm olmadığını düşünüyorum.*	1	2	3	4	5
M50. Çocuğumun. düzenli günlük programına (yemek saati. uyku saati gibi) uymasını sağlamada çok iyi değilim.*	1	2	3	4	5

M51.Çocuğumun iyi bir yeme alışkanlığı kazanmasını denememe rağmen. bunda çok az başarılıyım.*	1	2	3	4	5
M52.Çocuğum için düzenli uyku öncesi hazırlık alışkanlıkları (diş fırçalama. süt içme. pijamaları giyme) planlamada başarılı değilim.*	1	2	3	4	5
M53. Çocuğum için oldukça düzenli sabah alışkanlıkları (el-yüz yıkama. giyinme. kahvaltı gibi) planlayabildim.	1	2	3	4	5

* Ters Maddeler

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : Bilgiç, Aylin

Uyruğu : T.C.

Eğitim

Derece	**Eğitim Birimi**	**Mezuniyet Tarihi**
Yüksek lisans	İstanbul Gelişim Üniversitesi	2025
Lisans	İstanbul Medipol Üniversitesi	2021
Lise	Denizli Reform Koleji	2017

İş Deneyimi

Yıl 2022	**Yer** Özel Yağmur Çocuklar Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi	**Görev** Özel Alan Öğretmeni

Yabancı Dil İngilizce